

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

**Strategický rozvoj municipalit s principy udržitelného
rozvoje v kvalitě místní Agendy 21**

Bc. Jitka Mrázová (rozená Košvancová)

© 2010 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Strategický rozvoj municipalit s principy udržitelného rozvoje v kvalitě místní Agendy 21" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 07. 04. 2010

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní Ing. Ivaně Brožové Ph.D. za metodické vedení a paní Ivě Hájkové, koordinátorce „Projektu Zdravé město“ MČ Praha-Libuš, za poskytnutí interních informací.

Strategický rozvoj municipalit s principy udržitelného rozvoje v kvalitě místní Agendy 21

Strategic development city with principles defensible development in the quality local Agenda 21

Souhrn

Téma strategický rozvoj municipalit s principy udržitelného rozvoje v kvalitě místní Agendy 21 bylo vybráno z důvodu pochopení a ukázání, jakým způsobem mohou municipality celkově zlepšovat životní podmínky svých obyvatel a životní prostředí, ve kterém se nachází.

Tento proces zkvalitňování začal v roce 1988, kdy OSN ve spolupráci s WHO iniciovala mezinárodní Projekt Zdravé město, ke kterému přizvala nejvýznamnější evropské metropole. Během patnácti let se do projektu zapojilo 1300 Zdravých měst, obcí a regionů ve 30ti evropských zemích. Z tohoto projektu vyplývají dokumenty, kterými jsou Zdraví 21, Agenda 21 a z ní vycházející místní Agenda 21, která je realizována na místní úrovni.

Místní Agenda 21 je programem konkrétních obcí, měst, regionů, který zavádí principy trvale udržitelného rozvoje do praxe při zohledňování místních problémů. Je tvořen za účasti veřejné správy, ve spolupráci s občany a organizacemi a jeho cílem je zajištění dlouhodobě vysoké kvality života a životního prostředí na daném místě.

Tato místní Agenda 21 je realizována i v městské části Praha-Libuš již pátým rokem, a proto byla diplomová práce zaměřena na tuto městskou část. Patří také do Národní sítě Zdravých měst ČR a přijala Deklaraci, kde se zavazuje ke strategickému rozvoji území v kvalitě místní Agendy 21 s cílem dlouhodobého udržitelného rozvoje. MČ Praha-Libuš realizuje „Projekt Zdravá Libuš a Písnice a místní Agenda 21“ pomocí komunitního plánování, kdy na začátku plánování projektu byl vytvořen komunitní plán a energetický plán, z kterých vychází strategický plán. Na základě strategického plánu se pak vytváří

akční plán, který je vždy na jeden rok. Komunitní plán je nazván Plán zdraví a kvality života Libuše a Písnice, který je dlouhodobého charakteru a je platný po celou dobu realizace Projektu Zdravá Libuš a Písnice a místní Agendy 21. Strategický plán rozvoje městské části Praha-Libuš je součástí projektu „Strategický rozvoj městské části Praha-Libuš respektující principy udržitelnosti/udržitelného rozvoje“, který je připraven na období 6-8 let. Všechny tyto plány jsou tvořeny ve spolupráci s veřejností a obsahují několik cílů, kterých se snaží městská část dosáhnout.

Svým přístupem k plnění cílů získala městská část Praha-Libuš různá ocenění a také se dostala do zatím nejvyšší obsazené kategorie B, což představuje určitou prestiž.

V této městské části bylo provedeno dotazníkové šetření na sledovaný Evropský indikátor, a to Spokojenost obyvatel s místním společenstvím. Šetření probíhalo ve spolupráci s místním úřadem a výsledkem je, že obyvatelé městské části Praha-Libuš se cítí v převážné většině spokojeně s místem, kde žijí.

Klíčová slova: Zdravé město, Zdraví 21, Agenda 21, místní Agenda 21, udržitelný rozvoj

Summary

The topic – Strategic development of municipalities according to the principles of sustainable development of the local Agenda 21 was chosen to understand and show how municipalities can overall improve the quality of life of their residents and the environment in which the municipality is located.

This process of increased quality started in 1988 when the United Nations together with WHO initiated an international project „Project Healthy City“ to which the most important European cities were invited. Within fifteen years, 1,300 Healthy cities, towns, villages and regions in 30 cities participated in the project. From these documents, such as Health 21, Agenda 21, local Agenda 21 emerged. This local Agenda is realised locally.

Local Agenda 21 is a programme for particular cities, towns, villages and regions. This programme puts into practice principles of sustainable development while taking into account local issues. The program comprises of the civil service together with local residents and organisations. The aim of this programme is to assure a long-term high quality of life and ecological integrity in each particular location.

This local Agenda 21 has been realised, among other locations, also in the city region Praha-Libus for five years and thus the dissertation concentrated on this particular city region. Praha-Libus also belongs to the National network of Healthy Cities – Czech Republic and it adopted Declaration in which it commits to strategic land development according to quality of Agenda 21 with the goal of long-term sustainable development. The city region Praha Libus realises the project: „Project Healthy Libus, Pisnice, and the local Agenda 21“ with the assistance of community planning. At the start of the project planning, community plan and energy plan were formed from which a strategic plan is developed. On the basis of the strategic plan a year-long action plan is developed. The community plan is called The Plan of health and quality of life in Libuse and Pisnice. This community plan is long term and is valid throughout the realisation of the Projekt Healthy Libuse and Pisnice and local Agenda 21. The strategic plan for development of the city region Praha-Libuse is a part of the project“ Strategic development of the city region Praha-Libus

respecting the principles of sustainability development“ which is prepared for the period of 6 to 8 years. All these plans are developed in co-operation with the public and they contain a number of goals that the city region is aiming to attain.

The city region Praha-Libus achieved numerous honours for its approach in meeting its aims. As a result, it moved to the highest positioned category – category B which in itself represents a particular prestige.

A survey including a monitored European indicator (i.e., Citizen satisfaction with local community) was administered in this city region. This investigation took place in collaboration with the local city-region office. The results indicate that the majority of residents of Praha-Libus is satisfied with living in that particular location.

Keywords: Health city, Health 21, Agenda 21, local Agenda 21, sustainable development

Obsah

1.	Úvod.....	7
2.	Cíl práce a metodika	9
3.	Literární rešerše	11
3.1	Projekt Zdravé město	11
3.1.1	Metodika Projektu Zdravé město v ČR	13
3.2	Udržitelný rozvoj	15
3.3	Národní síť Zdravých měst České republiky (NSZM ČR).....	18
3.4	Zdraví 21	19
3.5	Česká legislativa	22
3.6	Agenda 21	23
3.6.1	Principy udržitelného rozvoje.....	25
3.7	Místní Agenda 21.....	27
3.7.1	Pracovní skupiny.....	29
3.7.2	System místní Agendy 21 v obci, městě, regionu a jeho základní části	30
3.7.3	Kritéria a Kategorie místních Agend 21	36
3.7.4	Databáze MA21 – nástroj pro evidenci MA21	37
3.7.5	Indikátory udržitelného rozvoje.....	38
3.7.5.1	Ukazatele udržitelného rozvoje	38
3.7.5.2	Indikátory ECI	40
3.7.5.3	Burza indikátorů	41
3.7.6	DataPlán NSZM.....	42
3.7.6.1	Databáze Dobrá praxe.....	43
4.	Přínos implementace místní Agendy 21 municipalit ČR.....	45
4.1	Realizace místní Agendy 21	45
4.1.1	Komunitní základ.....	46
4.1.2	Medializace, propagace PZM a MA21	47
4.1.3	Komunitní plánování	47
4.1.4	Strategické řízení	49
4.1.5	Klíčoví aktéři Projektu Zdravé město a MA 21 uvnitř obce/města	50
4.1.6	Financování a motivace v rámci MA21	50
4.2	Příklad implementace MA21 na místní úrovni – Městská část Praha-Libuš.....	51
4.2.1	Základní informace o Libuši a Písnici	51
4.2.2	Realizace projektu Zdravá Libuš a Písnice a MA21 v MČ Praha-Libuš ...	52
4.2.2.1	Komunitní plánování	54
4.2.2.2	Strategické plánování.....	55
4.2.2.3	Medializace, propagace	60
4.2.3	Indikátory ECI sledované v MČ Praha-Libuš.....	60
4.2.4	Ocenění a přínosy	61
4.2.5	Splněné aktivity vedoucí k naplňování projektu ZLP a MA21	62
5.	Zapojení veřejnosti do místní Agendy 21	64
5.1	Výhody a rizika zapojení veřejnosti	64
5.2	Nástroje zapojování veřejnosti.....	65
5.3	Zapojení veřejnosti v MČ Praha-Libuš.....	67
5.4	Vlastní dotazníkové šetření.....	69
6.	Závěr	81

7.	Seznam literatury	83
8.	Přílohy.....	86
8.1	Orgány a vnitřní chod NSZM ČR.....	86
8.2	Cíle Zdraví 21	88
8.3	Kritéria a Kategorie	89
8.4	Postup v kategoriích.....	92
8.5	Vysvětlivky k pojmům Kritérium, Ukazatel, Limit a Zdroj	93
8.6	Přehled Společných evropských indikátorů (ECI).....	94
8.7	Funkce DataPlánu	97
8.8	Vysvětlivky k pojmům politik, koordinátor a komise projektu.....	98
8.9	Základní struktura Komunitního plánu	100
8.10	Hlavní problémy rozvoje	101
8.11	Přehled priorit a místních indikátorů Strategického plánu	102
8.12	Energetický plán	103
8.13	Ocenění	103
8.14	Přínosy dobře vedené MA21	104
8.15	Grafy č. 1 – 6	105
8.16	Dotazník A1 – Spokojenost občanů s místním společenstvím	107
8.17	Deklarace	110
8.18	Kapitola 28 dokumentu Agenda 21	112

1. Úvod

Česká republika zaznamenala v posledních desetiletí hodně změn k dobrému v nejrůznějších oblastech života. V některých ohledech se ale situace nelepší, a to by si mělo lidstvo uvědomit.

Současný industriální model ekonomiky vznikl v historicky jiných ekonomických, společenských i civilizačních podmínkách, v čase, kdy byl zdánlivě dostatek zdrojů i prostoru pro neomezený růst, jejich neomezenou spotřebu a neomezenou produkci odpadů. Podle současných poznatků však již lidstvo naráží i překračuje limity nosné kapacity planety, čímž se tento ekonomický systém stává neudržitelným a jeho nahrazení alternativním systémem respektujícím principy udržitelného rozvoje je významnou podmínkou zachování rozmanitosti živých forem a příznivého prostředí pro život člověka. Stále více ekonomů si už uvědomuje omezenost a konečnost zdrojů, které ekonomika využívá pro růst produkce, toků peněz a spotřeby.

Je nezbytné snižovat zátěž planety a proto je třeba efektivně hospodařit se zdroji, odebírat z přírody jen tolik, kolik se stačí znovu obnovovat, využívat šetrné technologie, v co nejvyšší míře recyklovat odpady a snižovat zbytečnou spotřebu.

Snaha o přechod k udržitelnému rozvoje, tedy takovému rozvoji, který zajistí naplnění potřeb současné společnosti, aniž by ohrozil možnost splnění potřeb generací příštích, je během na dlouhou trať. Lze konstatovat, že jde o nekončící komplexní proces dotýkající se všech oblastí činnosti lidí a zejména lidí samotných a jejich životních stylů a vyznávaných hodnot. Udržitelný rozvoj je nemyslitelný nejen bez rovnováhy ve smyslu ekologickém, ale zejména důležitá je vyváženost v sociální a ekonomické oblasti. Některé změny jsou již nastartovány, současně však přetrvává mnoho problémů.

Představíme-li si celou ekonomickou soustavu, nakonec za vším stojí lidé jako konzumenti všeho, co se vyprodukuje, a to potravin, nejrůznějšího zboží od oblečení po automobily, využívání služeb atd. Konzumenti utvářejí hlavní poptávku a v souvislosti s hodnotami, jež

vyznávají, určují velikost a podobu potřeb, kterým se pak snaží vyhovět průmysl a trh. Životní prostředí, ekonomický rozvoj a sociální oblast není možné vnímat odděleně.

Problémy jsou již tak zjevné, že se jimi zabývají na globální úrovni vrcholné orgány a organizace po celém světě. První snahy řešit tyto problémy vznikaly již v 70. letech 20. století. Stále častěji se mluví o tom, jak dosáhnout udržitelného rozvoje v globálním i místním měřítku.

Přelomovým setkáním byla Konference OSN o životním prostředí a rozvoji (UNCED) v Rio de Janeiru v roce 1992. Jedním z přijatých dokumentů byla tzv. Agenda 21, která rozpracovává principy udržitelného rozvoje v globálním měřítku do jednotlivých problémových oblastí a obrací se na regionální a místní správy s výzvou, aby za účasti veřejnosti vypracovaly vlastní strategie udržitelného rozvoje, tzv. místní Agendy 21. Problémy rozvoje mají totiž své kořeny především v místních činnostech. Následná konference po deseti letech, Světový summit o udržitelném rozvoji (WSSD), konaná v jihoafrickém Johannesburgu v létě 2002, přinesla plán přechodu k udržitelnému rozvoji a realizace AGENDY 21, tzv. Implementační plán. Součástí WSSD byl i Summit místních správ, v němž se zástupci místních úřadů z celého světa zavázali k dalšímu rozvíjení místních Agend 21.

2. Cíl práce a metodika

Cíl práce:

Hlavním cílem diplomové práce je ukázat, vysvětlit a informovat o širším uplatnění principů udržitelného rozvoje v České republice, a to prostřednictvím procesů strategického, komunitního a akčního plánování. Výsledkem jsou místní Agendy 21, které jsou rozvíjeny nejen v zemích Evropské unie, ale i po celém světě.

Dílčí cíle:

- vysvětlit Projekt Zdravé město od jeho vzniku až po konkrétní dokumenty, které z něho vzešly;
- vysvětlit metodiku NSZM ČR a na jeho základě implementovat tento projekt v konkrétní municipalitě;
- provést vlastní výzkum na sledované indikátory v konkrétní municipalitě a zapojit tak veřejnost do výzkumu (projektu).

Metodika:

V první řadě je nezbytné seznámení s jednotlivými pojmy a proniknout tak do problematiky. Proto před samotným vysvětlováním bylo nutné provést prvotní informativní schůzku o základech Projektu Zdravé město s koordinátorkou projektu v MČ Praha-Libuš, která poskytla vhodnou literaturu. S touto odpovědnou osobou probíhala konzultace po celou dobu tvorby diplomové práce. Dalším přínosem byly veřejné akce a kongresy, které nabízely spoustu potřebných základních materiálů a metodických pracovních listů a zároveň zde byla možnost střetávat se s lidmi, kteří jsou představiteli národní asociace.

Diplomová práce je tedy zaměřena na mezinárodní Projekt Zdravé město. Z tohoto projektu vyplývají dílčí dokumenty a programy, které jsou postupně vysvětleny. Těmito dokumenty jsou Agenda 21 a z ní vycházející místní Agenda 21. Literární rešerše je tedy vypracována na základě odborné literatury, odpovídajících poskytnutých materiálů, a to jak v tištěné tak digitální formě.

Důležitou částí diplomové práce je implementace místní Agendy v městské části Praha-Libuš. Průzkum implementace probíhal pod záštitou městské části ve spolupráci s koordinátorkou Projektu Zdravé město a místní Agenda 21. Hlavním informačním prostředkem byl webový portál MČ Praha-Libuš, který poskytl informace týkající se samotného rozvoje městské části. Bylo využito sekcí rozvoj městské části a Projekt Zdravé město a místní Agenda 21. Dokumenty byly prostudovány a následně použity. Informace týkající se komunitního a strategického plánování byly dále upraveny do tabulek pro lepší přehlednost.

Nakonec bylo provedeno dotazníkové šetření na rok 2010 ve spolupráci s úřadem městské části Praha-Libuš. Předmětem zkoumání byl Evropský indikátor, jež městská část sleduje. Tímto indikátorem je Spokojenost občanů s místním společenstvím. Šetření probíhalo v období 15. 2. 2010 – 15. 3. 2010 na vzorku 300 respondentů. Dotazníky byly podávány občanům v jejich domovech, na kulatém stole (konaném 22.2.2010) a prostřednictvím webového portálu městské části Praha-Libuš. Na základě získaných výsledků bylo vytvořeno hodnocení dle oblastí do jakých byly otázky řazeny. Cílem šetření bylo zjistit, zda jsou občané městské části Praha-Libuš spokojeni s místem, kde žijí.

3. Literární rešerše

3.1 Projekt Zdravé město

Mezinárodní projekt Zdravé město představuje složitý systém založený na spolupráci i individuálním přístupu každého zúčastněného. Pro lepší pochopení jeho působení je nutné podotknout jeho samotný vznik a dále vysvětlit nejdůležitější pojmy, mezi které patří udržitelný rozvoj, národní asociace NSZM, Zdraví 21, Agenda 21 a s ní spojená místní Agenda 21.

V roce 1988 iniciovala OSN – Světová zdravotní organizace (WHO) tento mezinárodní **Projekt Zdravé město** (WHO Healthy Cities Project), ke kterému přizvala nejvýznamnější evropské metropole. Během patnácti let se do projektu zapojilo 1300 Zdravých měst, obcí a regionů ve 30ti evropských zemích.

Pojem Zdravé město, obec či region představuje prestižní označení pro municipalitu, která je aktivně zapojena do mezinárodního Projektu Zdravé město (obec, region) pod patronací OSN-WHO. V rámci jednotlivých států Evropy vznikají národní sítě, které mezi sebou spolupracují.

„Zdravou“ může být municipalita, která se systematicky a dlouhodobě zabývá zdravím, kvalitou života a udržitelným rozvojem a ptá se svých obyvatel na jejich názory. Nejedná se tedy jen o stav životního prostředí, ale zejména o zdravý životní styl lidí a odpovědnost vůči budoucím generacím.

Vize Zdravého města (obce, regionu) je Udržitelné město, Město pro děti, Zdravý život jako móda, hobby, Město jako domov, Město informací a technologií, Prosperující město a Naše město stojí za to vidět.

Mezi principy OSN a EU pro Zdravé municipality patří:

- Podpora zdraví a kvality života – Zdraví 21, dokument, který popisuje základní strategii OSN-WHO, z něhož vychází místní politika zdraví.

- Udržitelný rozvoj – Agenda 21, dokument OSN, z něhož vychází místní Agendy 21 – místní postup k propojení oblastí: sociální – ekonomická – životní prostředí.
- Participace veřejnosti / partnerství v komunitě.

Po roce 1989 se myšlenky uvedeného projektu začaly realizovat i v České republice.

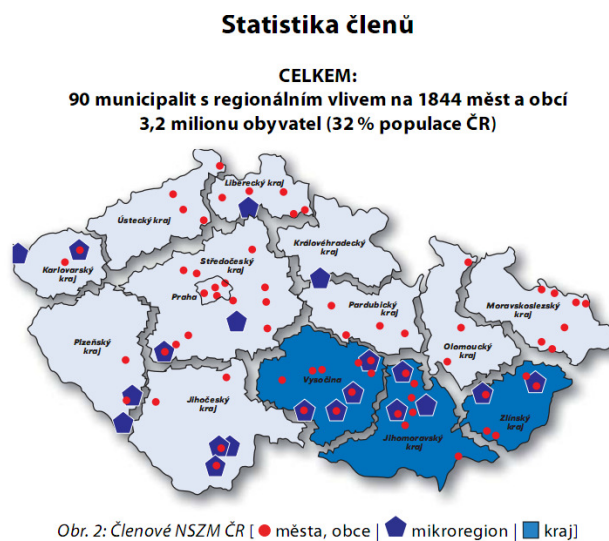
V roce 1994 vytvořilo jedenáct aktivních měst asociaci s názvem **Národní síť Zdravých měst České republiky (NSZM)**. Dnes tato mezinárodně certifikovaná asociace zastřešuje desítky měst, menších obcí, ale také kraje a mikroregiony. NSZM je v současné době jedinou municipální asociací v ČR, která má ve svém statutu systematicky podporovat praktickou realizaci hodnot: udržitelný rozvoj, zdraví a kvalita života v podmínkách našich měst, obcí a regionů.

Společným návodem pro kvalitní postup členů se od roku 1998 stala Metodika NSZM, na které asociace spolupracuje se širokým spektrem odborných partnerů.

Vlivem metodiky vznikla ve členských městech, obcích a regionech v krátkém časovém sledu řada **místních Agend 21 (MA21)**, aplikací dokumentu **Zdraví 21**, místních akčních plánů zdraví a životního prostředí (LEHAP) v rámci strategického rozvoje a se širokým zapojením veřejnosti. Začátkem roku 2009 má NSZM již 90 členů, s regionálním vlivem na 1844 měst a obcí, ve kterých žije 3,2 milionu obyvatel.

[7] , [8]

Obr. č. 1. Statistika členů

Zdroj: www.nszm.cz

3.1.1 Metodika Projektu Zdravé město v ČR

Metodikou pro postup Zdravých měst ČR se od roku 1998 stala **Česká Brána 21** (New Gate 21 - dále jen NG21). Ta vznikla jako návod k postupu Zdravých měst v okamžiku, kdy praxe ukázala, že v podmínkách České republiky nelze realizovat mezinárodní Projekt Zdravé město metodami, které jsou běžně používány v západní Evropě. V ČR totiž výrazně chyběla ochota politiků, a to jak na centrální, tak i místní úrovni, zabývat se otázkami udržitelného rozvoje a zdraví. Metodika se osvědčila jako manažerský a komunikační nástroj, který velice rychle přinesl dobré výsledky, a tím si vydobyla i své uznání - získala titul Světový projekt (Worldwide Project) **EXPO 2000** na Světové výstavě v Hannoveru.

V jednotlivých Zdravých městech ČR napomáhá metodika NG21 implementovat mezinárodní dokumenty udržitelného rozvoje:

- Agenda 21 (OSN, 1992)
- Zdraví 21 - Health 21 (OSN-WHO, novela 1999)
- Národní akční plán zdraví a životního prostředí ČR - LEHAP (usnesení Vlády ČR 810/1998).

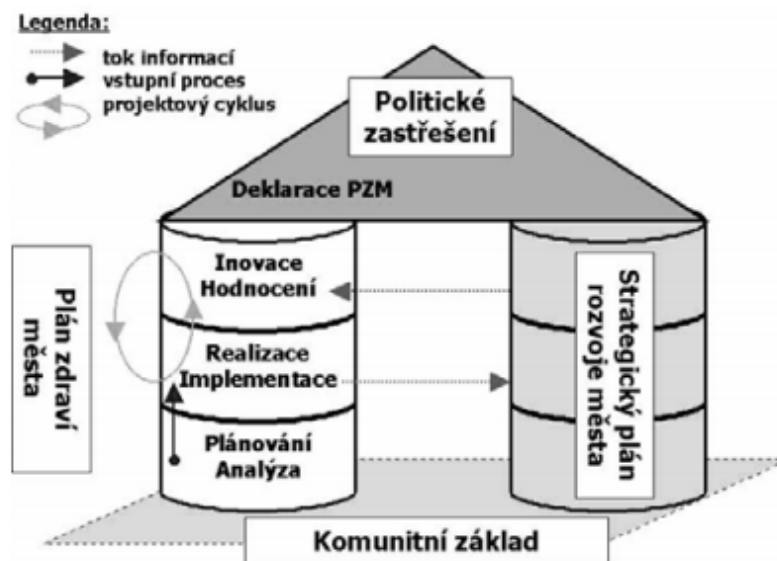
Součástí metodiky jsou také veřejné akce ve spolupráci s lokálními partnery (Den Země, Dny zdraví, Den bez aut atd.). Rychlost, jakou bylo dosaženo zapojení několika desítek měst do uvedených aktivit, je v podmínkách ČR výjimečná a je výsledkem dobré síťové spolupráce Zdravých měst ČR.

Každé město, postupující podle metodiky Zdravých měst, vytváří a skládá dohromady 4 základní prvky, které odpovídají symbolu brány v názvu metodiky.

[9], [10]

Obr. č. 2. Schéma brány

Zdroj: www.zdravamesta.cz/metodika

1. Komunitní základ - základ NG 21

Dobrá spolupráce mezi radnicí a partnery Projektu Zdravé město - i mezi partnery navzájem - ve prospěch zdraví, udržitelnosti a kvality života je v metodice NG21 považována za základní prvek postupu Zdravých měst ČR. Na tomto pomyslném komunitním základě jsou vystavěny dva dále uvedené pilíře.

2. Plán zdraví města - I. pilíř NG21

Plán zdraví města (City Health Development Plan) je pomocným pilířem pro Strategický rozvojový plán města ve všech Zdravých městech ČR.

3. Strategický plán rozvoje města - II. pilíř NG21

Strategický rozvojový plán města ve Zdravých městech - II. pilíř NG21 - většinou vzniká souběžně s Plánem zdraví města nebo je inovován v návaznosti na tento plán.

4. Politické zastřešení

Kvalitní politická "střecha brány" - podpora ze strany zastupitelstva a vedení města - završuje a stabilizuje uvedené prvky postupu Zdravých měst ČR - Plán zdraví města a Strategický rozvojový plán města.

[11], [12]

3.2 Udržitelný rozvoj

Existuje mnoho definic a na mezinárodní úrovni se k udržitelnému rozvoji vede mnoho diskusí a jednání. Základní aspekt udržitelného rozvoje asi nejlépe vystihuje definice ze Zprávy pro Světovou komisi OSN pro životní prostředí a rozvoj (WCED):

(Trvale) udržitelný rozvoj je takový způsob rozvoje, který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby.¹

Podmínkou rozvoje je zachování možností rozvoje. Základní možností je přitom zachování přírodních podmínek v místním měřítku i v celé biosféře.

Udržitelný rozvoj znamená především rovnováhu. Rovnováhu mezi třemi základními oblastmi našeho života **ekonomikou, sociálními aspekty a životním prostředím**, také rovnováhu mezi zeměmi, různými společenskými skupinami, dneškem a budoucností.

(Trvale) udržitelný rozvoj je komplexní soubor strategií, které umožňují pomocí ekonomických prostředků a technologií uspokojovat lidské potřeby, materiální, kulturní i duchovní, při plném respektování environmentálních limitů. Aby to bylo v globálním měřítku současného světa možné, je nutné redefinovat na lokální, regionální i globální úrovni jejich sociálně-politické instituce a procesy.²

Cesta k udržitelnému rozvoji je podle výše uvedené definice podmíněna kvalitou veřejné správy, kterou se na lokální a regionální úrovni zabývá místní Agenda 21. Řešení

---

¹ Brundtlandová, Gro Harlem (ed.): Naše společná budoucnost, Academia, Praha 1991

² Rynda, Ivan (Centrum pro otázky životního prostředí UK)

problémů i tvorba rozvojových plánů, které mají směřovat k udržitelnosti, vyžaduje respektování určitých principů. **Základní principy udržitelného rozvoje obsahuje dokument Agenda 21.**

[13], [5]

Vznik Udržitelného rozvoje

Udržitelný rozvoj je novým rámcem strategie civilizačního rozvoje, která vychází z klasické definice přijaté na zasedání Komise OSN pro životní prostředí a rozvoj v roce 1987, kde poprvé deklarovala udržitelný rozvoj jako hlavní princip rozvoje lidstva a ve svém stěžejním dokumentu Agenda 21 předložila návod pro implementaci myšlenek a principů udržitelného rozvoje. Národní strategie udržitelného rozvoje implementuje Agendu 21 na úrovni státu, přitom zohledňuje specifické podmínky dané země.

Postupným poznáním a rozvojem konceptu udržitelného rozvoje, zejména pak na půdě Evropské unie, byl tento koncept povýšen na zastřešující cíl Evropské unie, kterým se řídí všechny politiky a činnosti Unie. Spočívá v zajištění schopnosti Země udržovat život v celé její rozmanitosti a je založen na zásadách demokracie, rovnosti žen a mužů, solidarity, právního státu a dodržování základních práv, včetně svobody a rovných příležitostí pro všechny. Má za cíl neustále zlepšovat kvalitu života a životní podmínky na zemi pro současné i budoucí generace. Za tímto účelem podporuje dynamickou ekonomiku s maximální zaměstnaností a vysokou úrovní vzdělání, ochranu zdraví, sociální a územní soudržnost a ochranu životního prostředí ve světě, mír a bezpečnost, a to při respektování kulturní rozmanitosti.

Udržitelný rozvoj v ČR

Na tyto výzvy reagovala Česká republika usnesením vlády č. 778 ze dne 30. července 2003, ve kterém byla zřízena Rada vlády pro udržitelný rozvoj (dále jen Rada) jako stálý poradní, iniciační a koordinační orgán vlády České republiky pro oblast udržitelného rozvoje a strategického řízení. Rada představuje horizontální politicko-odborný orgán, v němž jsou zastoupeny orgány státní správy a samosprávy, sociální partneři, akademická obec a neziskový sektor, který koordinuje problematiku udržitelného rozvoje na všech

úrovních (místní, krajské, národní i mezinárodní) prostřednictvím sítě svých specializovaných odborných orgánů.

[13]

Základním strategickým dokumentem, jímž se Česká republika v oblasti udržitelného rozvoje řídí, je **Strategie udržitelného rozvoje České republiky**, která byla vládou schválena dne 8. prosince 2004 (usnesení č. 1242/04). Tento dokument vzešel z rozsáhlé společenské diskuse a reaguje tak na potřebu koordinovaného vývoje a vzájemné rovnováhy sociální, ekonomické a environmentální oblasti rozvoje české společnosti. Strategie udržitelného rozvoje ČR je východiskem pro zpracování dalších materiálů koncepčního charakteru a pro strategické rozhodování v rámci státní správy a územní veřejné správy a pro jejich spolupráci se zájmovými skupinami. Představuje také dlouhodobý rámec pro politická rozhodování v kontextu mezinárodních závazků, které ČR přijala, přičemž zároveň respektuje specifické podmínky ČR.

S ohledem na významnou roli místní a regionální úrovně při prosazování udržitelného rozvoje a vytváření společenského kapitálu je celkovým cílem vytvoření udržitelných společenství v městských a venkovských oblastech, v nichž lidé žijí a pracují a společně usilují o vysokou kvalitu života. Je proto třeba dále posilovat a podporovat přístupy místní Agendy 21 (MA21) a další procesy za účasti široké veřejnosti. Česká republika se jako signatář Agendy 21 zavázala programy místní Agendy 21 uplatňovat. Mezi strategické cíle Strategie udržitelného rozvoje ČR je zařazena podpora udržitelného rozvoje obcí a regionů. Mezi dílčí cíle pak náleží v oblasti regionálního rozvoje vytváření podmínek pro zmírnění až odstranění regionálních ekonomických disparit a zároveň využívání možností pro podporu přeshraniční spolupráce regionů a realizaci místní Agendy 21.

Prosazování konceptu udržitelného rozvoje na regionální úrovni je v souladu s politikou Evropské unie, která klade důraz na to, aby integrovaná politika rozvoje krajů přispívala k **ekonomickým, sociálním a environmentálním aspektům udržitelného rozvoje**. Evropská unie stanovila udržitelný rozvoj jako své horizontální téma ve finanční perspektivě pro období 2007 – 2013, a pro jeho uplatňování jsou plánovány finanční prostředky ze strukturálních fondů EU. [2], [4]

Udržitelný rozvoj předpokládá specifický přístup k řešení širokého záběru problémů, protože se týká všech aspektů života. Jak již bylo napsáno výše principy udržitelného rozvoje jsou obsaženy v dokumentu Agenda 21. [6]

3.3 *Národní síť Zdravých měst České republiky (NSZM ČR)*

Národní síť Zdravých měst České republiky (dále jen „NSZM ČR“ nebo „asociace“) je zájmovým sdružením právnických osob, založeným dle ustanovení § 20f, a následujících zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku v platném znění. Členem NSZM ČR může být municipalita České republiky, sdružení municipalit a jiná právnická osoba nemunicipálního charakteru, která se rozhodne respektovat Stanovy a postupovat k naplnění poslání asociace. Posláním asociace je propojovat municipality a odborné organizace v České republice ke spolupráci v systematické podpoře zdraví a kvality života a k aktivnímu uplatňování udržitelného rozvoje na místní, regionální, národní i mezinárodní úrovni. Členstvím v NSZM ČR vyjadřují členové vůli podle svých možností podporovat, propagovat, realizovat a rozvíjet dlouhodobé programy „Projekt Zdravé město WHO“ (dále jen „PZM“) a „místní Agenda 21“ (dále jen „MA21“), které vycházejí z dokumentu Světové zdravotní organizace (WHO) „Zdraví 21“ a z dokumentu OSN „Agenda 21“. Orgány NSZM ČR jsou uvedeny v **příloze č. 8.1.**

Právě výše uvedenou metodiku sestavila NSZM, protože tato asociace zastřešuje municipality, které se rozhodnou projekt Zdravé město realizovat a tím i tuto „Bránu“ naplňovat.

Tabulka č. 1. Služby pro členy NSZM ČR

Služba	Počet akcí v roce 2008
Konzultace pro členy – v místě	95
Týmové práce v rámci komunitního plánování	26
Akce k předávání dobré praxe	5
Metodické a konzultační semináře NSZM ČR	7
Akreditované vzdělávání	7
Školení k práci s DataPlánem	9
Prezentace na akcích mimo NSZM ČR	20
Mezinárodní akce a jednání	9

Zdroj: **Metodika NSZM ČR, [11]**

Přínos členství v NSZM ČR

- zastřešení významnou mezinárodní autoritou (OSN-WHO)
- principy a doporučení EU a OSN pro strategický rozvoj
- informace, služby i poskytnutí finančních zdrojů (dotace, fondy EU)
- síťová spolupráce, výměna zkušeností v ČR i zahraničí
- pomoc při zpracování kvalitní strategie rozvoje
- spolupráce s odbornými partnery v ČR i zahraničí
- dobrá vizitka vůči zahraničí a návštěvníkům

3.4 Zdraví 21

V roce 1998 se členské státy Světové zdravotnické organizace usnesly na deklaraci, která formulovala základní politické principy péče o zdraví v jeho nejširších společenských souvislostech. Zdraví je v deklaraci, obdobně jako v české ústavě, stanoveno jedním ze základních lidských práv a jeho zlepšování hlavním cílem sociálního a hospodářského vývoje. Uskutečňování této zásady vyžaduje spravedlnost a solidaritu, všeobecný přístup ke zdravotním službám, založeným na současných vědeckých poznatcích, dobré kvalitě a udržitelnosti pozitivního rozvoje. Deklarace byla přijata, aby zdůraznila a podpořila program **Světové zdravotnické organizace Zdraví pro všechny ve 21. století**. Jeho hlavními cíli je ochrana a rozvoj zdraví lidí po jejich celý život a snížení výskytu nemocí i úrazů a omezení strádání, které lidem přinášejí. K signatářům deklarace patřila také Česká republika.

Program **ZDRAVÍ 21** je rozsáhlý soubor aktivit zaměřených na stálé a postupné zlepšování všech ukazatelů zdravotního stavu obyvatelstva. Na plnění programu se budou podílet všechny složky společnosti. Základní zodpovědnost za plnění programu má vláda a její **Rada pro zdraví a životní prostředí**, při níž je zřízen **Výbor** pro tento program. Program je otevřený dokument, který se v průběhu postupné realizace bude podle potřeby a zkušeností plynule upravovat a doplňovat. Těmto otázkám se bude Rada a její Výbor ZDRAVÍ 21 pravidelně věnovat. Řídícím centrem programu je MZ, které si jako pomocnou složku zřídí ve Státním zdravotním ústavu malý odborný útvar podléhající řediteli tohoto ústavu.

Pojem Zdraví 21 představuje osnovu programu **Zdraví pro všechny** v Evropském regionu Světové zdravotnické organizace. Jedná se o dokument, který popisuje základní strategii OSN-WHO z něhož vychází místní politika zdraví.

Evropský region WHO má nyní téměř 15letou zkušenost se společným plánováním, zaváděním, monitorováním a vyhodnocováním společných strategií zaměřených na výsledky, cíle a inovace ve zdravotnictví, ve kterých integrují snahy o prosazování zdravého životního stylu, rozvoj zdravého životního prostředí a kvalitní zdravotní péče s účinným vynaložením nákladů. Toto úsilí změnilo „podporu zdraví“ z vágní ideje na hlavní nástroj zlepšování zdraví obyvatelstva.

Program WHO pro Evropský region „ZDRAVÍ 21“ má tyto základní součásti:

Jeden stálý záměr: umožnit všem, aby dosáhli plného zdravotního potenciálu

Dva hlavní cíle pro zlepšení zdraví, které směřují k realizaci stálého záměru:

- ochrana a rozvoj zdraví lidí po jejich celý život,
- snížení výskytu hlavních nemocí i úrazů a omezení strádání, které lidem přinášejí.

Etický základ programu je tvořen třemi základními hodnotami:

- zdraví jako základní lidské právo;
- ekvita (spravedlnost) ve zdraví a solidarita při činnostech mezi jednotlivými zeměmi i mezi skupinami lidí uvnitř jednotlivých zemí, a to včetně mužů a žen;
- účast a odpovědnost jednotlivců, skupin, společenství i institucí, organizací a rezortů za rozvoj zdraví.

Byly zvoleny **čtyři základní postupy**, jejichž smyslem je přispět k realizaci programu ZDRAVÍ 21 využitím vědeckých, ekonomických, sociálních i politických podmínek:

- *mezirezortní strategie* postihující determinanty zdraví a beroucí v úvahu zdravotní, ekonomické, sociální, kulturní a další okolnosti a průběžně hodnotící zdravotní dopad přijatých opatření;
- *příprava a realizace programů zaměřených na zdravotní výsledky* a důsledné hodnocení investic do zdraví z hlediska jejich přínosu;
- *integrovaná základní zdravotní péče* zaměřená na rodinu a celé společenství podporovaná flexibilním a citlivým nemocničním systémem;
- *participační zdravotní rozvoj*, jehož prostřednictvím bude rozvíjena účast všech, kteří mohou ke zdraví lidí přispět, např. rodin, škol, pracovišť, místních společenství a územních celků, přičemž smyslem je posílit společné rozhodování, realizaci i odpovědnost.

Cíle Zdraví 21 jsou uvedeny v **příloze č. 8.2.**

[14], [15]

3.5 Česká legislativa

V České republice jsou zakotveny v zákoně práva a povinnosti týkající se problematiky Zdravých měst. Česká legislativa zná pojem „udržitelný rozvoj“. Proto jsou zde uvedeny tyto právní normy:

- zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí,
- zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí,
- usnesení vlády č. 397 ze dne 10. června 1998 k Principům vědní politiky České republiky na přechodu do 21. století,
- usnesení vlády České republiky ze dne 6. ledna 1999 č. 1 ke Koncepci státní politiky ve vztahu k mladé generaci v České republice do roku 2002
- usnesení vlády České republiky ze dne 14. dubna 1999 č. 323 k návrhu Státní politiky životního prostředí
- usnesení vlády České republiky č. 334 ze dne 14. dubna 1999 k návrhu na schválení účelů, na které lze poskytovat sponzorské dary státními podniky a obchodními společnostmi s většinovou majetkovou účastí státu na příslušný rok,
- usnesení vlády č. 714 ze dne 14. července 1999 k návrhu sektorových a regionálních priorit Národního rozvojového plánu (RDP) České republiky na léta 2000 – 2006
- a dále jsou to různé metodické pokyny, jako např. Metodický pokyn č. 655/93-340 Ministerstva zemědělství pro ekologické zemědělství, dvoustranné i mnohostranné dohody a úmluvy o spolupráci v oblasti dopravy, životního prostředí, přátelských vztazích nebo ochraně investic.
- Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky

[16]

3.6 Agenda 21

Dokument Agenda 21 spatřil světlo světa v roce 1992 v brazilském **Rio de Janeiro**, kde se sešlo 10 000 oficiálních delegátů z více než 170 zemí světa, z toho 116 vrcholných hlav států a 15 000 občanů a aktivistů na paralelním globálním fóru. Setkání se konalo pod hlavičkou OSN a bylo nazváno „**Konference OSN o životním prostředí a rozvoji**“ nebo také „Summit Země“ vzhledem k tak rozsáhlé účasti. Představitelé tolika zemí se zde sešli proto, aby řešili naléhavé otázky dalšího vývoje na naší planetě. Nebylo to tedy jednání jenom o životním prostředí, ale také o kvalitě života a budoucím rozvoji v globálním měřítku.

Na konferenci v Rio de Janeiro bylo konstatováno, že problémy, které máme před sebou, jsou větší, než aby si s nimi dokázala poradit kterákoli jednotlivá země, a že nezbytným nástrojem pro uplatnění principů udržitelného rozvoje je mezinárodní spolupráce. Konference znamenala významný mezník ve světové diplomacii a strategii rozvoje naší planety.

[2]

Výsledkem velmi složitých jednání byla shoda na určitých zásadách a **přijetí několika významných dokumentů, které podepsali také představitelé tehdejšího Československa**. Jsou to:

- ⇒ Deklarace z Rio de Janeiro o životním prostředí a rozvoji,
- ⇒ Rámcová úmluva Spojených národů o změně klimatu,
- ⇒ Úmluva o biodiverzitě,
- ⇒ Prohlášení k principům globální dohody o využívání, ochraně a trvale udržitelném rozvoji všech typů lesů,
- ⇒ Agenda 21

[6]

Opět existuje několik definic tohoto dokumentu. AGENDA je slovo latinského původu a znamená program nebo také seznam věcí, které je třeba udělat, aby bylo dosaženo cíle. Agenda 21 znamená program pro 21. století, ukazující cestu k udržitelnému rozvoji na naší

planetě. Je to komplexní návod globálních akcí, které mohou poznamenat nebo ovlivnit přechod na udržitelný rozvoj. Je to koncepční podklad pro vytvoření MÍSTNÍ AGENDY 21.

[6]

Byla založena Komise OSN pro udržitelný rozvoj, která se pravidelně schází, aby posuzovala, jak jsou přijaté závěry z Ria uplatňovány v praxi.

Zásadním předpokladem přijetí změn, které udržitelný rozvoj předpokládá, je vytváření povědomí veřejnosti o nutnosti těchto změn a principech udržitelného rozvoje. Většina lidí si do jisté míry uvědomuje současné problémy týkající se rozvoje, ale jde o to, do jaké míry a jak se toto uvědomění promítá do pracovního i běžného života. Když se lidé zamyslí na pojem udržitelný rozvoj, dojdou k nezbytnosti respektování přírodních zákonů, šetrnému využívání neobnovitelných přírodních zdrojů a uvědomění se souvislosti mezi globálními a místními záležitostmi.

Pokud má lid směřovat k udržitelnosti, mělo by se uvažovat nejen krátkodobě a střednědobě, ale podívat se dosti dopředu a zjistit dlouhodobé dopady lidského rozhodnutí a chování.

V **červnu 1997** se v New Yorku sešlo Valné shromáždění OSN na svém 19. zvláštním zasedání, aby zhodnotilo realizaci Agendy 21 a aktivit, odvíjejících se od „Summitu Země“ v Rio de Janeiru v roce 1992. Zasedání je nazýváno „**Summitem Země II**“ nebo také „**Rio + 5**, protože se konalo přesně 5 let po Rio. Zasedání jasně potvrdilo zájem globálního společenství o přechod na cestu udržitelného rozvoje a aktualizovalo strategie, které k takovému rozvoji směřují. Přijalo souhrnný **dokument** nazvaný „**Program další realizace Agendy 21**“, kde je kladen zvláštní důraz na několik klíčových témat:

- ochrana atmosféry a změna klimatu,
- ochrana vodních zdrojů,
- energetika,
- doprava,
- vztah obchodu a ochrany životního prostředí,

- změna způsobu výroby a spotřeby,
- transfer čistých technologií,
- vztah životního prostředí a zdraví,
- vzdělávání a výchova pro udržitelný rozvoj.

Program potvrzuje význam Agendy 21 jako „**základního akčního programu pro dosažení udržitelného rozvoje**“ a platnost všech principů obsažených v Deklaraci z Rio de Janeiro o životním prostředí a rozvoji. Zároveň však bylo vyjádřeno hluboké znepokojení nad tím, že celkové trendy k udržitelnému rozvoji jsou méně příznivé než v roce 1992. Narůstají emise řady toxických látek, zvyšují se celkové objemy skleníkových plynů a odpadů, pokračují neudržitelné způsoby výroby a spotřeby atd.

Agenda 21 odráží celosvětový konsensus a na nejvyšší úrovni přijatý politický závazek ke spolupráci v oblasti udržitelného rozvoje. V roce 2002 proběhl navazující summit **Rio+10 v Johannesburgu**, kde se sešli vedoucí představitelé států světa, hlavy států, předsedové vlád, ministři a představitelé nevládních organizací ke společnému zasedání. Toto setkání bylo nazváno: Světovým Summitem o udržitelném rozvoji. Tématem byla integrace ekonomické, environmentální a sociální politiky. Mezinárodní zasedání mělo dále potvrdit a zkontrolovat dosažené výsledky od zasedání v Rio de Janeiro v roce 1992. Vznikly zde dva dokumenty, a to **Johannesburská deklarace o udržitelném rozvoji a Implementační plán**.

[5], [3]

3.6.1 Principy udržitelného rozvoje

Jak již bylo zmíněno v kapitole o Udržitelném rozvoji, Principy udržitelného rozvoje jsou obsaženy v dokumentu Agenda 21. Mezi tyto Principy udržitelného rozvoje patří:

(1) Životní prostředí:

Fyzikální „únosná kapacita“ životního prostředí vykazuje limity mnohým lidským aktivitám, což především znamená, že musíme snížit rychlost spotřeby zdrojů a produkci znečištění.

(2) Budoucnost:

Máme morální povinnost zajistit, aby budoucí generace mohla uspokojovat své potřeby ve zdravém životním prostředí.

(3) Kvalita života:

Lidský blahobyt má sociální, kulturní, morální a duchovní dimenze stejně jako materiální.

(4) Rovnost:

Bohatství, příležitosti a zodpovědnost by měly být děleny mezi jednotlivé země a mezi rozdílné sociální skupiny s důrazem na potřeby a práva chudých a znevýhodněných, neboť chudoba je ohrožující faktor udržitelného rozvoje.

(5) Předběžná opatrnost:

Jestliže si nejsme jisti ekologickými dopady jakékoli akce nebo činnosti, měli bychom být velmi opatrní a vyhnout se možným rizikům.

(6) Holistické (celostátní) myšlení:

Problém udržitelného rozvoje vyžaduje, aby při jakémkoli rozhodování byly vzaty v úvahu všechny faktory týkající se daného problému.

(7) Propojení základních oblastí života

Dochází k propojení ekonomického, sociálního a životního prostředí. Pokud se při řešení zohledňuje pouze jedna nebo dvě z nich, nedochází k dlouhodobé efektivitě.

(8) Dlouhodobá perspektiva

Každé rozhodnutí je třeba zvažovat z dlouhodobých dopadů, a proto je třeba strategicky plánovat.

(9) Sociální spravedlnost

Příležitosti i zodpovědnosti by měly být děleny mezi země, regiony i mezi rozdílné sociální skupiny. Chudoba je ohrožující faktor udržitelného rozvoje. Proto je až do jejího odstranění odpovědnost společná, ale diferencovaná. Sociálnímu pilíři udržitelného rozvoje se přikládá stále větší význam a udržitelný rozvoj je čím dál častěji chápán jako trvalé zlepšování sociálních podmínek v rámci ekologické únosnosti Země. Ekonomika v tomto výkladu hraje roli nástroje k dosažení zlepšení sociálních podmínek.

(10) Demokratické procesy

Zapojením veřejnosti již od počáteční fáze plánování se vytváří nejen objektivnější plány, ale představuje také obecnou podporu pro jejich realizaci.

[17]

3.7 Místní Agenda 21

Místní Agenda 21 (MA21) je programem konkrétních obcí, měst, regionů, který zavádí principy trvale udržitelného rozvoje do praxe při zohledňování místních problémů. Je tvořen za účasti veřejné správy, ve spolupráci s občany a organizacemi a jeho cílem je zajištění dlouhodobě vysoké kvality života a životního prostředí na daném místě.

MA21 je časově náročný proces, který prostřednictvím zkvalitňování správy věcí veřejných, strategického plánování (řízení), zapojováním veřejnosti a využíváním všech dosažených poznatků o udržitelném rozvoji zvyšuje kvalitu života ve všech jeho směrech a vede k zodpovědnosti občanů za jejich životy i životy ostatních.

Mnohé z aktivit a programů směřujících ke zlepšení kvality života a životního prostředí ve městech, obcích, regionech by se tedy daly nazvat MA21. Jednotlivé činnosti musí být ovšem součástí dlouhodobé, jasně stanovené a veřejností přijaté strategie udržitelného rozvoje. MA21 může iniciovat kdokoli (místní správa, neziskové organizace, škola, i jednotlivci). Iniciační skupina by měla zapojit co největší množství obyvatel ke tvorbě akčního plánu, který musí být následně zaštitěn politicky. [10]

Mezinárodní program místní Agenda 21 je zakotven v dokumentu OSN – **Agenda 21 v kapitole 28 (příloha č. 8.18)**, k jehož naplňování se na Summitu Země zavázaly desítky států včetně České republiky.

Zásadní roli v MA21 hraje **místní veřejná správa**. Bez její aktivní vůle nemůže místní Agenda 21 jako dlouhodobý koncepční proces vzniknout, ani dále fungovat. Veřejná správa (jak úředníci, tak především politici) má prostředky k vytváření prostoru a dobrých podmínek ke spolupráci, dialogu a vzájemné komunikaci. A měla by mít, bez ohledu na

politickou orientaci, zájem takovéto prostředí vytvářet, neboť kvalita života a spokojenost občanů jsou jistě nadstranickými cíli, společnými napříč politickým spektrem. Veřejná správa sama však kvalitní místní Agendu 21 nezajistí. Protože jde o **proces participativní**, tedy účastenský, nezbytně k tomu potřebuje spolupráci s různými složkami místní společnosti – neziskovými organizacemi a spolky, podnikateli, provozovateli služeb, či třeba školskými zařízeními, zdravotnickými institucemi a řadou dalších subjektů, včetně široké veřejnosti.

Místní Agenda 21 tedy zapadá do širšího proudu snahy o kvalitní veřejnou správu, která je zahrnuta právě pod pojmem „**good governance**“ („řádná správa věcí veřejných“ či „dobré vládnutí“). Kvalitní správa věcí veřejných, musí být otevřená, transparentní a **odpovědná veřejnosti**, efektivní, umožňující **účasť veřejnosti na rozhodování** a plánování a založená na partnerské spolupráci s ostatními společenskými sektory a respektující **odborný pohled** na věc. Jedině taková veřejná správa může vést k dlouhodobě udržitelnému rozvoji obce či regionu. A právě MA21 je procesem, jehož je udržitelný rozvoj základním cílem. Nezbytnou součástí fungující MA21 bezesporu jsou **kvalitní strategické plánování a řízení včetně systému financování**, průběžná a aktivní **komunikace s veřejností**, čili **budování partnerství** a **systemové a měřitelné směřování k udržitelnému rozvoji**.

[2], [3], [5]

Procesy veřejné správy lze z hlediska MA21 sledovat v následujících aspektech:

- **uplatňování udržitelného rozvoje,**
- **zapojování veřejnosti,**
- **kvalita strategického řízení.**

V prostředí České republiky se na rozdíl od jiných členských států Evropské unie začaly procesy MA21 aktivněji rozvíjet teprve na přelomu 90. let minulého století. Touto dobou vznikly první metodické dokumenty zpřehledňující jednotlivé kroky potřebné k implementaci MA21 (Metodika pro místní Agendy 21 nebo Metodika NSZM ČR). V roce 2003 byla ustavena **Rada vlády pro udržitelný rozvoj**, jejíž nedílnou součástí se o rok později stala **Pracovní skupina pro místní Agendy 21** (dále jen PS MA21).

[3], [19]

3.7.1 Pracovní skupiny

Pracovní skupina RVUR

Pracovní skupina Rady vlády pro udržitelný rozvoj pro místní Agendy 21 (dále PS RVUR MA21) byla ustanovena Radou vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR) na jejím 4. zasedání dne 15. dubna 2004.

Skupině předsedá ministr životního prostředí a výkonným tajemníkem je Ing. arch. Marie Petrová z odboru environmentálního vzdělávání Ministerstva životního prostředí.

Pracovní skupina pokračuje v činnosti Národní pracovní skupiny pro MA21, která byla v říjnu 2003 ve spolupráci s Českým ekologickým ústavem (dnes CENIA) a Národní sítě Zdravých měst ČR (NSZM ČR) vytvořena při Ministerstvu životního prostředí a začala se zabývat širší implementací místních Agend 21 v České republice.

Pracovní skupina sestává ze zástupců ministerstev, CENIA, Krajských úřadů, Městských úřadů, NSZM ČR, státní ochrany přírody, Nevládních neziskových organizací (NNO) a akademické obce. Kromě oficiálních členů Pracovní skupiny se setkání mohou účastnit i hosté se zájmem o místní Agendu 21 v České republice.

Skupina si za hlavní cíl stanovila, aby se proces MA21 stal běžným nástrojem fungování veřejné správy v České republice.

Výsledkem dosavadní činnosti Pracovní skupiny je stanovení **kritérií pro MA21**, podle kterých bude možné objektivně hodnotit stav implementace MA21 v jednotlivých městech, obcích a regionech České republiky a podle nichž by se v budoucnu měla ministerstva orientovat při podpoře MA21.

Na setkáních pracovní skupiny MA21 se účastníci zabývají, kromě řešení úkolů vyplývajících ze stanovených cílů skupiny, také aktuálními událostmi v oblasti MA21 a udržitelného rozvoje (např. aktualizací Státní politiky životního prostředí, novou verzí stavebního zákona, Národní strategií udržitelného rozvoje, atd.).

[18]

Pracovní skupina MA21

V rámci místní Agendy 21 jsou vytvořeny Pracovní skupiny uvnitř municipalit, které MA21 realizují. Tvoří ji zástupci úřadu, soukromý i veřejný sektor.

Skupiny se scházejí víckrát a hledají optimální řešení problémů pro co největší okruh lidí, kterých se problém dotýká. Na setkání je potřeba přizvat odborníky pro tu kterou oblast, kteří mohou objasnit, co je a co není jako řešení možné a také, co je a co není pro město/region udržitelné. Výsledky jednotlivých pracovních skupin jsou předávány prostřednictvím vybraného zástupce do základní skupiny, která je sumarizuje a připravuje celkový návrh řešení pro orgán s rozhodovací pravomocí (místní, regionální správa, případně jiné orgány).

[3]

3.7.2 Systém místní Agendy 21 v obci, městě, regionu a jeho základní části

MA21 tvoří komplexní systém sestavený z dílčích součástí, které jsou navzájem propojeny. V následujícím textu jsou uvedeny základní součásti systému, které by v každém případě měly být uplatněny na úrovni obce, regionu. Všechny součásti systému MA21 je třeba řešit souběžně od začátku procesu.

Místní Agenda 21 se nazývá „místní“ především proto, že odráží konkrétní místní podmínky. Dílčí procesy je nutné dotvořit dle těchto podmínek, tzn. např. podle specifikace území, historie, lidského potenciálu a zdrojů, které jsou k dispozici atd. Přestože může být systém naplňován různými způsoby odrážejícími specifické místní podmínky, neměly by být opomenuty základní součásti systému MA21 a principy udržitelného rozvoje.

Výhodou je, že máme v současné době již odborníky, kteří jsou schopni zabezpečit efektivní vytváření systému MA21. Pro všechny součásti MA21 jsou již k dispozici odborníci, partneři odborná pomoc, konzultanti, školitelé, materiály nebo organizace, které mohou pomáhat při dílčích procesech. Je přitom potřeba mít na paměti, že vnější

konzultant je jako nezávislý odborník velmi potřebný, ale MA21 je tvořena místními lidmi a ve spolupráci s nimi.

[5]

Součásti systému MA21 jsou následující:

1. Organizační zázemí
2. Komunitní spolupráce (partnerství)
3. Kapacita pro získávání zdrojů
4. Formalizace procesu, politická podpora
5. Strategie udržitelného rozvoje za účasti veřejnosti
6. Výchova, vzdělávání, osvěta a informovanost
7. Management kvality
8. Vnější vztahy a vazby
9. Mikroprojekty

Organizační zázemí

Je zcela zásadní podmínkou úspěšnosti procesu MA21. Je ověřeno, že pro fungování systému MA21 je potřeba získat schopného koordinátora. Tento koordinátor zajišťuje propojování aktivit, spolupráci, zapojování dalších subjektů, školení cílových skupin a práci na plánech rozvoje za účasti veřejnosti.

Pokud není organizační zázemí umístěno přímo ve struktuře místní správy, musí s ní být oficiálně propojeno, protože jinak není možné prosazovat nutná opatření. Politické zastřešení musí vycházet z rozhodnutí zastupitelstva, které určí jednoho svého člena jako politika zodpovědného za proces MA21 a ustanoví k tomu příslušnou komisi.

Komunitní spolupráce (partnerství)

MA21 je procesem partnerství a zaměstnanci místní správy by měli při přípravě a realizaci místních aktivit spolupracovat s místními organizacemi a veřejností v co nejvyšší míře. Nepojímat zapojení veřejnosti jako jednorázový akt nebo krátkodobý projekt, ale jako dlouhodobý proces budování důvěry a spolupráce mezi místní správou a místními obyvateli. Měli by stále komunikovat se společenskými skupinami a organizacemi

a vytvářet tak místní partnerství (neomezovat spolupráci jen na konkrétní akce). A výstupy společné práce a závěry musí být vždy konsensuální, a proto jsou přijímány na základě souhlasu všech partnerů.

Partnerství na místní úrovni podporují společné akce pro veřejnost. Důležitým prvkem MA21 je zapojení veřejnosti do dílčích záměrů rozvoje obce, regionu (např. plánování veřejných prostranství).

Kapacita pro získávání finančních zdrojů

Místní Agenda 21 vede ke zvýšení kapacity pro získávání zdrojů. Jednou z podmínek pro získání prostředků, zejména z mezinárodních a zahraničních zdrojů, je uplatňování udržitelného rozvoje v místních podmínkách. Komunitní spolupráce a propojení ekonomických, sociálních a ekologických aspektů rozvoje obce nebo regionu jsou většinou důležitými kritérii pro posuzování projektů. Kromě toho lze v rámci MA21 zajistit odborníky pro získávání dalších zdrojů, prosazování projektů (lobbying) a potřebné konzultace.

Úspěšná spolupráce s místními organizacemi i jednotlivci otevírá další možnosti zdrojů – pokud se lidé cítí být do procesu opravdu zapojení, jsou ochotni přispět nejenom svými znalostmi a časem, ale také mnohdy finančními a jinými prostředky.

Formalizace procesu, politická podpora

Místní zastupitelstvo přijímá místní Agendu 21 jako oficiální součást rozvoje a fungování obce, regionu. V rámci tohoto rozhodnutí se zavazuje k respektování principů udržitelného rozvoje včetně zapojování veřejnosti.

Dokumenty a plány by měly jednoznačně ukázat, co je a co bude uděláno k uplatnění principů udržitelnosti. Je důležité, aby všechny plány byly součástí souvislé, dlouhodobé strategie udržitelného rozvoje a aby odpovídaly společným úkolům a cílům v tomto směru. Při rozhodování musí být posuzovány vlivy rozhodnutí na udržitelný rozvoj obce, regionu.

Strategie udržitelného rozvoje za účasti veřejnosti

Každá místní správa, která přistoupila k uplatnění místní Agendy 21, by měla mít zpracovanou dlouhodobou Strategii udržitelného rozvoje, jakožto zastřešující dokument pro dílčí strategie, plány a politiky, např. pro Strategii ekonomického rozvoje, sociálního rozvoje, Dopravní politiku apod.

Každý místní občan by přitom měl mít možnost podílet se na jejím zpracování i realizaci. Ne všichni této možnosti využijí, ale všichni by o ní měli být informováni.

Každá strategie by měla být zpracována v krátký, jasný a veřejně dostupný dokument obsahující následující body:

- hlavní oblasti a cíle udržitelnosti v příslušném místě,
- jednoznačné cíle vedoucí ke zlepšení kvality života v příslušném místě,
- poskytnutí konkrétního plánu rozvoje společenství v nejbližších letech (akční plán).

Součástí strategického plánu má být akční plán, který přesně určí kdo, co a kdy udělá (jaké organizace nebo jednotlivci se ujmou jakých akcí a kdy) a z jakých zdrojů. Vytvoření tohoto plánu je rozhodujícím krokem k nastartování procesu místní Agendy 21. Akční plán vychází z dlouhodobých strategických cílů a rozvíjí sociální, ekonomické a ekologické aspekty.

Plán má mj. obsahovat sdělení:

- jak a kdy budou akce provedeny a jak proběhnou, kdo má jakou zodpovědnost,
- jak budou výkony a výsledky oceňovány,
- jak a kdy bude strategie aktualizována podle dosažených výsledků.

Je důležité vědět, jestli se situace v té které oblasti lepší, nebo horší a je nutné hledat způsoby, jak to změřit. V ekonomice je např. ukazatelem hrubý domácí produkt, v procesu místní Agendy 21 to bude širší spektrum ukazatelů souvisejících ekonomickými a společenskými aspekty a s životním prostředím (může to být např. počet dětských hřišť vč. Kvality jejich vybavení, čistoty apod.). Nalezení vhodných ukazatelů je velmi důležité a ne příliš jednoduché.

Do procesu místní Agendy 21 je nutné zavést monitorovací procedury:

- používáním ukazatelů udržitelnosti pro dané místo, ze kterých lze poznat, jestli se municipalita k udržitelnosti přibližuje, nebo se od ní vzdaluje,
- pravidelné informování veřejnosti o stavu jednotlivých sledovaných oblastí.

V každé fázi procesu by měla být zapojena veřejnost. Nejenom informováním, ale dle situace přímo konkrétní prací – získáváním názorů a podkladů, spoluúčastí na vytváření i realizaci procesu.

Je třeba ukázat a podpořit konkrétní příklady propojování ekonomických, sociálních a ekologických činností. K tomu mohou také posloužit tzv. mikroprojekty – malé projekty podpořené místní správou nebo z vnějších zdrojů.

Výchova, vzdělávání, osvěta a informovanost

Místní lidé musejí jednak rozumět základním otázkám udržitelného rozvoje a také tomu, že oni jsou spoluvůrci budoucnosti obce, regionu a jednak musejí být motivováni k tomu, aby se do procesu MA21 aktivně zapojili. Proces by měl vést k tomu, aby všichni, kdo tvoří společenství, převzali určitý díl zodpovědnosti za jeho rozvoj.

Do této oblasti dále mohou patřit informační systémy rozvíjené podle potřeb procesu a veřejnosti.

MA21 také vytváří prostor pro nenásilnou výchovu k udržitelnému rozvoji v rámci různých cílových skupin, např. děti a mládež (dětský parlament, mládežnická fóra atd.), menšiny, mladé rodiny, staří lidé, podnikatelé apod.

Management kvality

Systém MA21 má přímou návaznost na řízení a zlepšování výkon místních úřadů/správ. Zavádění managementu kvality (ISO 9000, 14000 a další) jsou standardními postupy podporovanými ve vyspělých zemích. Tyto postupy sledují jak kvalitu služeb pro místní obyvatele, tak šetrný provoz veřejných budov a služeb vůči životnímu prostředí.

Politika místního úřadu i ostatních veřejných institucí by měla v praxi zohledňovat principy udržitelného rozvoje. Udržitelnost by měla být chápána jako součást řízení, a nejen jako možný dodatek. Zaměstnanci úřadů by měli být školeni, aby pochopili základní principy udržitelného rozvoje a aby je uměli zapojit do myšlení a praxe.

Do provozu úřadů by měly být zařazeny otázky týkající se ekologicky šetrných investic, snižování spotřeby energie, vyhýbání se plýtvání, nebezpečných chemikáliím apod. K tomu slouží environmentální řídicí systémy.

Vnější vztahy a vazby

Udržitelný rozvoj není jen záležitostí obce a regionu, ale má širší souvislosti, takže je nutné budovat vnější vztahy a informační vazby. Kromě toho partnerství s dalšími obcemi a regiony rozvíjejícími MA21 vede k vzájemnému posílení kapacity, inspiraci i možnostem získání dalších zdrojů.

Vhodnou formou je vytváření sítí (zapojení do již existujících sítí) a projektů na národní a mezinárodní úrovni. Existující sítě, které podporují zavádění MA21 jsou např. síť Zdravých měst, I.C.L.E.I., CEMR, Evropská kampaň pro udržitelná malá a velká města a další.

Jednou z forem vytváření vnějších vztahů je propagace výsledků práce na dosahování udržitelného rozvoje na národní i mezinárodní úrovni. To může být realizováno např. účastí v soutěžích, které vypisují mezinárodní sdružení (např. CEMR, EU apod.) a které vedou mj. k tomu, že obec je zaznamenána na mezinárodních seznamech, podle kterých se řídí zájem zahraničních turistů i investorů.

Mikroprojekty

Je třeba ukázat, jaké činnosti přispívají k udržitelnému rozvoji. K tomu by měly sloužit dílčí projekty – malé i velké. Tyto projekty mohou čerpat z různých zdrojů, je ale vhodné, aby se na nich finančně podílela místní správa.

[5]

3.7.3 Kritéria a Kategorie místních Agend 21

V průběhu roku 2004 vytvořila PS MA21 sadu **jedenadvaceti Kritérií MA21**. Tato sada poskytuje obcím, městům a regionům oficiální nástroj pro **měření kvality procesů MA21**.

Kritéria MA21 jsou nástrojem, který umožní všem aktivním municipalitám dle jasně definovaných parametrů prokázat, zda a na jaké úrovni v praxi realizují procesy MA21 a disponovat podpurným argumentem o **kvalitě veřejné správy pro žádosti o granty EU** a podporu z vybraných dotačních titulů jednotlivých resortů či krajů.

Na základě rozhodnutí **Rady vlády pro udržitelný rozvoj** proběhlo v druhé polovině roku 2005 pilotní testování Kritérií MA21. Tato aktivita byla součástí projektu NSZM ČR „**Testování Kritérií MA21 – pilotní ukázky v ČR**“, který finančně podpořilo Ministerstvo životního prostředí ČR. Projekt umožnil Kritéria MA21 ověřit v reálném prostředí měst a obcí a upravit sadu kritérií tak, aby byla v budoucnosti maximálně přehledná a srozumitelná pro všechny další uživatele. NSZM ČR poskytovala v rámci projektu všem zájemcům o problematiku Kritérií MA21 odborné informace a konzultační pomoc.

Mezi základní výstupy projektu patří **Příručka pro mapování kvality místních Agend 21**, jejímž cílem je poskytnout městům, obcím a regionům **přehledný návod** pro postup při sledování procesů místních Agend 21 podle oficiálních Kritérií MA21 v ČR. Příručka je určena především **zástupcům místní správy**, která má v procesu MA21 stěžejní roli. Pro tuto cílovou skupinu představuje Příručka metodický manuál, který shrnuje všechny kroky potřebné ke zdárnému mapování procesu MA21, a to prostřednictvím Kritérií MA21 naplňovaných do Databáze MA21.

[3]

Přehled Kritérií MA21 – viz příloha č. 8.3

Sada jedenadvaceti Kritérií MA21 je rozdělena do **4 základních kategorií „A“ – „D“**, součástí je též startovací kategorie „Zájemci“. Každá z těchto kategorií představuje určitou **kvalitativní úroveň realizované MA21**.

Každé Kritérium MA21 má stanoveny svoje **ukazatele** zahrnující aktivity(úkony, jejichž realizace vede k jeho splnění. Nedílnou součástí ukazatele je jeho **limit** neboli konkrétní hodnota, kterou musí každé město, obec či region naplnit a doložit prostřednictvím přesně specifikované **dokumentace**.

Přehled Kategorii MA21 – viz příloha č. 8.3

Aby mohla municipalita postoupit z jedné kategorie do druhé, je nutné splnit všechna kritéria příslušející dané kategorii.

Kategorie „D“, „C“, „B“, „A“ zachycují reálně dosaženou úroveň procesu MA21 v daném městě, obci či regionu. Každá kategorie je popsána souborem kritérií. Je možné splnit dílčí kritérium vyšší kategorie, aniž by předtím byla splněna všechna nižší kritéria. Kategorie MA21 je však považována za splněnou **pouze pokud** municipalita **naplní všechna v ní uvedená Kritéria MA21** a současně všechna kritéria kategorií předešlých. Používání těchto kritérií není samozřejmě závazné, nejedná se o žádnou povinnost, ale o užitečný nástroj, který pomůže se průběžně orientovat v celém procesu, nechat se inspirovat ostatními a naopak předávat své zkušenosti dál.

Vysvětlení k pojmům Kritérium, Ukazatel, Limit a Zdroj je uveden v **příloze č. 8.5.**

[3]

3.7.4 Databáze MA21 – nástroj pro evidenci MA21

Výsledky hodnocení kvality místních Agend 21 v ČR podle Kritérií MA21 jsou přehledně zobrazeny v Databázi MA21, která je zastřešena Radou vlády pro udržitelný rozvoj. Databáze MA21 představuje **oficiální evidenci realizátorů MA21 v ČR** a je využívána jako zdroj informací o rozsahu a kvalitě MA21 pro resorty, kraje a mezinárodní instituce.

Cílem Databáze MA21 je poskytnout městům, obcím i regionům jednoduchý **nástroj pro prezentaci jejich aktivit v rámci MA21** dle oficiálně stanovených podmínek.

Kontrolu informací, které jsou do Databáze MA21 vkládány zajišťuje CENIA (česká informační agentura pro životní prostředí). Ta zároveň poskytuje municipalitám při plnění databáze asistenční pomoc.

Práce uživatele (obce, města či regionu) s Databází MA21 je soustředěna do několika kroků:

1. Registrace uživatele do Databáze MA21
2. Vyplnění Kritérií MA21 do elektronického formuláře
3. Zaslání elektronického formuláře k ověření odborným správcem Databáze MA21
4. Automatizované zobrazení ověřených Kritérií MA21 v oficiální evidenci MA21
5. Každoroční aktualizace Kritérií MA21 uživatelem.

[3]

3.7.5 Indikátory udržitelného rozvoje

MA21 sleduje a popisuje nastavení klíčových procesů veřejné správy, které jsou nezbytné pro realizaci Agendy 21 v místních či regionálních podmínkách a zároveň počítá s dalším nezbytným aspektem, kterým je sledování reálných dopadů různých aspektů rozvoje lokality pomocí indikátorů udržitelného rozvoje. Indikátory neboli ukazatele udržitelného rozvoje jsou praktickým nástrojem pro měření postupu práce na místní Agendě 21. Je to určitá množina informací, která ukazuje, jestli se municipalita přibližuje k udržitelnému rozvoji nebo se od něj vzdaluje. Slouží také k tomu, aby se zjistilo, jestli aktivity, které jsou vyvíjeny, mají nějaký dopad na tu oblast, na kterou chce municipalita působit.

Otázce ukazatelů je věnována dosti velká pozornost a je předmětem řady mezinárodních setkání a odborných diskusí.

[2]

3.7.5.1 Ukazatele udržitelného rozvoje

Indikátory představují ukazatele vývoje určitého vybraného jevu získané průběžným sledováním, zaznamenáváním a vyhodnocováním souboru přesně stanovených údajů. Vzhledem k tomu, že je řeč o udržitelném rozvoji, jde o sledování jevů, které s tímto tématem úzce souvisí. Obvykle jsou indikátory udržitelného rozvoje konstruovány tak, aby odrážely základní pilíře udržitelnosti (sociální, ekonomický, environmentální a správy věcí veřejných). Indikátory udržitelného rozvoje na místní úrovni rovněž reflektují nejdůležitější jevy kvality života na lokální úrovni (doprava, ovzduší, kriminalita atd.).

Indikátory umožňují vidět problematické oblasti a ukázat cestu k jejich nápravě. Uplatnění jednotné sady zvolených indikátorů umožní mimo jiné posoudit, jak si daná obec vede ve srovnání s jinými a usnadňuje poznání jejich silných a slabých stránek.

Ve vztahu k veřejnosti ukazatele slouží k tomu, aby jednoduchým způsobem byli lidé informováni o tom, že se něco mění. Ukazatele lze použít k hodnocení efektivity. Aby byl ukazatel efektivní, musí mít určitou významnost a pro lidi musí něco znamenat. Je třeba hledat způsoby jejich měření. Ukazatele lze v podstatě rozdělit do dvou hlavních skupin, a to **objektivní**, kde jsou objektivně měřitelné údaje a **subjektivní**, kde jsou hodnoty, které vnímají místní lidé jako důležité pro kvalitu jejich života.

Indikátory místního udržitelného rozvoje hrají v procesech MA21 dvojí roli:

- a) Umožňují hodnocení úspěšnosti procesů MA21 vzhledem k udržitelnému rozvoji.
- b) Poskytují komunikační nástroj jako základ pro diskusi o směřování komunity např. mezi obcí a veřejností.

Správně zvolený indikátor místního udržitelného rozvoje by měl splňovat obě role, tj. hodnotit směřování města **k** nebo **od** udržitelného rozvoje a usnadňovat zapojování veřejnosti do rozhodování o tomto rozvoji. Vhodný indikátor odráží hlediska sociální spravedlnosti, zájmy místní ekonomiky a ochrany životního prostředí, ale také snahu o posílení role místní samosprávy nebo zabezpečování místních potřeb na místní úrovni.

Indikátory, které si společnost vybere, aby mohla vydávat zprávy o sobě pro sebe, mají překvapivou moc. Odráží společně sdílené hodnoty a formují společná rozhodnutí. Společnost, která sleduje tahy lososů ve své řece nebo řeší bezpečnost na svých ulicích, volí jiné možnosti než společnost která věnuje pozornost pouze růstu ekonomiky, měřeném pomocí HDP.

Dalším příkladem může být indikátor "veřejná zeleň". U něj můžeme sledovat například údaje týkající se počtu pokácených a nově vysazených stromů na veřejných pozemcích. Jako měřítko pro hodnocení indikátoru bude stanoven poměr těchto dvou hodnot vyjádřený

za časovou jednotku sledování. Můžeme vycházet i z jiných údajů, např. poměr nově vzniklých ploch veřejné zeleně a ploch, které ustoupily výstavbě nebo jinému využití půdy.

Důležitou skupinou místních indikátorů udržitelného rozvoje jsou tzv. **programové indikátory** uplatňované ve strategických (plánovacích) procesech. Ty slouží jako kontrolní nástroj pro vyhodnocování účinnosti a úspěšnosti naplánovaných opatření (například v rámci strategických plánů rozvoje města). Jsou vypracovávány v průběhu plánovacích procesů vždy specificky pro daný účel.

Snahy o sledování indikátorů udržitelného rozvoje jsou rozvíjeny nejen na místní, ale i na národní a mezinárodní úrovni. Kromě sady Společných evropských indikátorů existuje i řada dalších pokusů o standardizaci jednotných indikátorových sad.

Sledování Společných evropských indikátorů koordinuje občanské sdružení **TIMUR** (Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj). Projekt pomáhá zlepšovat kvalitu života a životního prostředí prostřednictvím sledování tzv. místních indikátorů udržitelného rozvoje. Projekt užívá vybrané indikátory ze sady Společných evropských indikátorů (ECI), sledovaných dnes ve více než 150 evropských městech, a zároveň některé specifické indikátory charakterizující podmínky v českých a moravských městech. Města, obce i regiony se snaží tedy splňovat Indikátory ECI, které si nastavili za pomoci Burzy indikátorů

[10], [2]

3.7.5.2 Indikátory ECI

Na místní úrovni České republiky se již dlouhodobě využívají tzv. indikátory ECI. Jedná se pro Českou republiku uzpůsobené indikátory ze sady Společných evropských indikátorů (European Common Indicators - ECI). Sada ECI obsahuje 10 indikátorů.

Města a obce pravidelně iniciativě TIMUR reportují **výsledky indikátorů ECI** ze svých měst. Jednotlivé výsledky indikátorů ECI z měst ČR lze pak nalézt v přehledném a jednoduchém databázovém nástroji.

Přehled Společných evropských indikátorů (Indikátory ECI)

- A.1 - Spokojenost občanů s místním společenstvím
- A.2 - Místní příspěvek ke globálním změnám klimatu
- A.3 - Mobilita a místní přeprava cestujících
- A.4 - Dostupnost místních veřejných prostranství a služeb
- A.5 - Kvalita místního ovzduší

- B.6 - Cesty dětí do školy a zpět
- B.7 – Nezaměstnanost
- B.8 - Zatížení životního prostředí hlukem
- B.9 - Udržitelné využívání půdy
- B.10 - Ekologická stopa

Vysvětlivky k jednotlivým indikátorům jsou uvedeny v **příloze č. 8.6.**

[21]

3.7.5.3 Burza indikátorů

Jedná se o databázový nástroj pro výběr vhodných indikátorů a jejich metodických listů místního a regionálního udržitelného rozvoje. V případě, že se municipalita chystá nalézt vhodný indikátor, lze jej najít v této burze indikátorů udržitelného rozvoje.

V současné době existuje několik mezinárodně uznávaných sad indikátorů místního a regionálního udržitelného rozvoje obsahujících několik set indikátorů. Sledování a využívání takového množství různých indikátorů na místní úrovni v ČR by bylo nejen neúměrně drahé a administrativně náročné, ale i zbytečné. Každé město, mikroregion či kraj se ve svých rozvojových aktivitách zaměřuje na několik prioritních okruhů (např. doprava, rozvoj podnikání či cestovní ruch). **Burza** umožňuje pomocí různých filtrů (**klíčová slova, názvy oblastí, podoblastí a sad či fulltextové vyhledávání**) nalézt všechny relevantní indikátory ke zvolené oblasti či tématu. Poskytuje praktický nástroj pro všechny zájemce na místní a regionální úrovni, kteří postrádají metodické nástroje pro objektivního hodnocení vývoje svých obcí či regionů.

Burza obsahuje ke dni 16. 03. 2008 - 133 indikátorů. Uživatel u každého z nich nalezne v tzv. sestavě základní popis a další informace nutné pro jeho sledování. V případě

hlubšího zájmu o metodiku sledování a vyhodnocování daného indikátoru je možné kontaktovat odborného garanta burzy indikátorů, iniciativu TIMUR.

Burza se bude dále vyvíjet a rozrůstat, v závislosti na dynamickém vývoji v oblasti měření pokroku měst a regionů k udržitelnému rozvoji.

[21]

3.7.6 DataPlán NSZM

DataPlán NSZM je internetový software, který slouží městům, obcím, mikroregionům a krajům k tomu, aby ve veřejné správě měly pořádek a přehled. Navíc jsou hlavní informace prostřednictvím internetu bez problému přístupné široké veřejnosti. DataPlán NSZM může využívat každá municipalita, která je členem NSZM (od malé obce až po kraj) k tomu, aby byla ve svém území schopna sladit priority a cíle v jednotlivých oblastech rozvoje a zároveň přehledně sledovat, jaké finanční prostředky a s jakým efektem jsou do těchto priorit rozděleny.

DataPlán NSZM zcela prakticky ukazuje propojení expertních strategických plánů s komunitními plány a jejich vazbu na aktuální rozpočty. Silnou stránkou DataPlánu NSZM je sledování projektové kapacity pro zdroje EU a možností financování v jakémkoliv území a v širokém spektru tématických oblastí.

DataPlán Národní síť Zdravých měst (NSZM) má sloužit Zdravým obcím, městům a regionům k tomu, aby přehledně a efektivně dovedly řídit procesy v rámci veřejné správy a zefektivnit a zkvalitnit celkové řízení a plánování na úrovni municipalit. DataPlán NSZM slouží jako databázové prostředí, ve kterém lze přehledně pracovat s veškerou strategickou dokumentací jednotlivých měst, obcí a regionů. Z technického hlediska je DataPlán NSZM velmi přehledné, intuitivní a příjemné webové prostředí. Uvnitř se však jedná o poměrně složitý systém databází, které propojují různé druhy strategických dokumentů i aktuálně probíhajících aktivit.

Funkce dataplánu jsou uvedeny v **příloze č.8.7.**

[20]

3.7.6.1 Databáze Dobrá praxe

Dobrá praxe představuje inovativní řešení jako inspirace pro aktivní města, obce a regiony. Každé město, obec či region při svém rozvoji často naráží na nejrůznější problémy či úkoly, které si žádají neotřelá, originální a hlavně efektivní řešení. Obce, regiony, ale i neziskové organizace, školy, místní podniky a další vymýšlejí projekty a realizují aktivity, které napomáhají zlepšit jejich služby, uspořít finance či zvýšit povědomí o určitém tématu. Přinášejí tak řadu inovativních, pozoruhodných a praktických řešení nejrůznějších problémů. Tyto postupy jsou nazývány příklady dobré praxe.

V celé České republice existují desítky příkladů dobré praxe (PDP). Aby bylo možné jejich efektivní využití, vytvořila Národní síť Zdravých měst ČR přehlednou a uživatelsky příjemnou Databázi DobráPraxe, kde lze nalézt vybrané PDP z celkem devíti oblastí – *veřejná správa, životní prostředí, zdraví, volný čas, sociální problematika, vzdělávání, podnikání, zemědělství a venkov a doprava.*

NSZM se dlouhodobě zaměřuje na přenos příkladů dobré praxe a zkušeností mezi svými členy a podporuje jejich přirozenou soutěživost a schopnost učit se od těch, co již prošli cestu.

Příklady dobré praxe jsou osvědčené postupy a řešení, které v sobě zároveň zahrnují prvky inovace, nové myšlenky a nápady. Jejich shromažďování vytváří prostor a motivaci pro vzájemné učení se jeden od druhého, sdílení know-how a zkušeností.

Hlavními kritérii pro výběr aktivity jako Příkladu dobré praxe jsou:

- spolupráce institucí veřejné správy, neziskových organizací, soukromého sektoru a veřejnosti,
- inovace a originalita v přístupu a nová přidaná hodnota,
- neziskový charakter (primárním cílem je veřejná služba, nikoliv vytváření zisku),
- respektování principů udržitelného rozvoje – projekt či aktivita by neměly rozvíjet, např. ekonomický pilíř rozvoje na úkor sociální oblasti či životního prostředí.

Příklady Dobré praxe pomáhají kvalitnímu rozvoji měst, obcí a regionů, šetří čas a peníze, zefektivňují činnost úřadů i dalších institucí, přispívají k dobré image samospráv a zvyšují prestiž jejich partnerů, podporují zdravou soutěživost, motivaci a spolupráci samospráv, neziskových organizací, škol, podniků a dalších institucí.

[22], [23]

4. Přínos implementace místní Agendy 21 municipalit ČR

4.1 Realizace místní Agendy 21

Municipalita, která chce uplatňovat místní Agendu 21, může využít v rámci členství NSZM Metodiku NSZM. Ta představuje souhrn návodů jak efektivně postupovat při realizaci mezinárodního Projektu Zdravé město a místní Agendy 21. Na zkušenostech Zdravých měst staví právě Metodika MA21, kdy členové NSZM byli mj. aktivně zapojeni do její tvorby a zejména testování Kritérií MA21 v ČR.

Metodika NSZM je souborem navzájem propojených konkrétních doporučení, která jsou formulována na základě zkušeností řady pokročilých členů asociace NSZM. Jejím cílem je podat přesné návody pro postup k uplatňování udržitelného rozvoje, podpory zdraví a kvality života na místní a regionální úrovni. Metodika NSZM je rozvíjena ve spolupráci s řadou odborných partnerů.

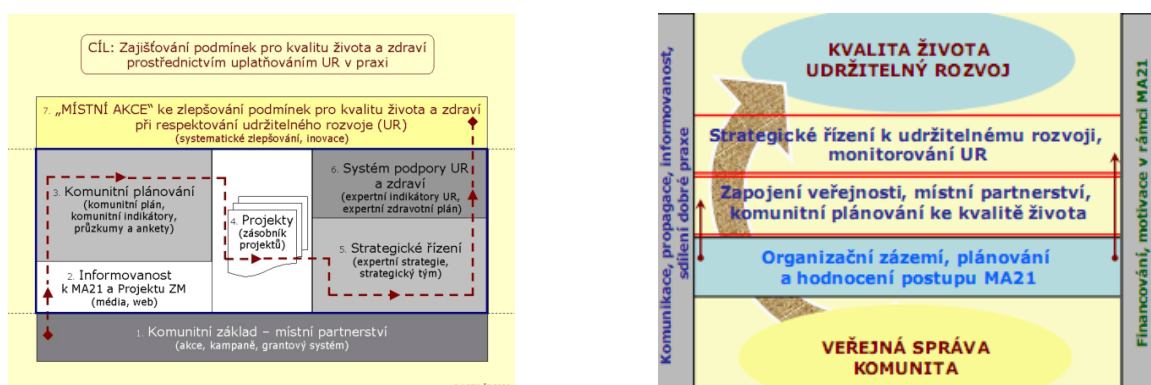
Nezbytnou součástí úspěšného postupu dle Metodiky NSZM jsou následující prvky:

1. Komunitní základ – místní partnerství
2. Medializace, propagace PZM a MA21
3. Komunitní plánování
4. Projekty
5. Strategické řízení
6. Systém podpory UR a zdraví
7. „Místní akce“ pro kvalitu života, zdraví a uplatňování UR

Při zavádění MA21 se municipality postupně dostávají do jistých kategorií. V každé fázi realizace MA21 musí municipalita splnit daná kritéria, aby se dostala do kategorie. Se zvyšujícím se počtem splněných kritérií, postupuje municipalita také do vyšší kategorie.

Obr. č. 3. a 4. Konstrukce místního / regionálního systému realizace Projektu Zdravé město a místní Agendy 21

Zdroj: <http://www.nszm.cz/index.shtml?apc=r2082787t>

4.1.1 Komunitní základ

Komunitní základ každého Zdravého města, obce, regionu je vytvořen **dobrou a funkční spoluprací mezi municipalitu a partnery v rámci Projektu Zdravé město / místní Agendy 21 (nevládní organizace, školy, odborné instituce, firmy apod.)** a zároveň mezi těmito partnery navzájem. Společným zájmem a základem je přitom podpora zdraví, udržitelného rozvoje a kvality života. V Metodice NSZM jsou komunitní spolupráce a partnerství považovány za základní znak postupu každého Zdravého města, obce či regionu v České republice.

Jednou z osvědčených a efektivních forem místní spolupráce mezi radnicemi a mnoha partnery PZM a MA21 jsou velké **akce a kampaně pro veřejnost**, které jsou ve Zdravých městech výsledkem spolupráce s desítkami **partnerských subjektů**.

Jako motivační nástroje k rozvoji aktivity ve městě slouží různé typy **grantových a dotačních systémů** měst a krajů provázané s PZM a MA21.

Místními partnery velmi oceňovanou službou Zdravého města či kraje je poskytování **informací o možnostech externích grantů či dotací** pro jejich činnost a konzultace projektů ze strany NSZM (za případného využití spolupráce s odbornými partnery asociace).

Ve fázi *komunitního základu* se uplatňují kritéria spadající do **kategorie D a C**.

Kategorie D

Aby municipalita dosáhla kategorie D, musí si ustanovit zodpovědného politika pro MA21, koordinátora MA21 a vytvořit skupiny pro MA21 jak neformální, tak oficiální.

Kategorie C

Schválením dokumentu k MA21 zastupitelstvem města/obce a projednáním pravidelné zprávy o MA21 radou nebo zastupitelstvem se dostávají municipality do kategorie C.

4.1.2 Medializace, propagace PZM a MA21

Města, obce či regiony mají povinnost informovat své občany o své činnosti, a to buď prostřednictvím vlastního internetového portálu nebo v tiskopisu. Díky tomu také tento projekt propagují a dostávají jej do povědomí obyvatelstva a mohou tak čerpat či předávat zkušenosti dobré praxe MA21.

U *medializace* existují kritéria, díky nimž se municipalita zařadí též do **kategorie D a C**.

Kategorie D

Pro dosažení kategorie D je municipalita povinna aktualizovat webové stránky s informacemi MA21 a dále uveřejňovat zprávy o MA21 v místních / regionálních / celostátních médiích.

Kategorie C

Pro dosažení kategorie C musí municipalita pořádat osvětové kampaně k UR a realizovat osvětové akce k UR, MA21 a související témata pro úřad nebo veřejnost. Posledním kritériem je aktivní zveřejňování vlastních příkladů dobré praxe.

4.1.3 Komunitní plánování

Základem komunitního plánování je dle Metodiky NSZM **komunitní plán** – tzv. „**Plán zdraví a kvality života**“. Jde o komunitní dohodu – formulaci problémů z pohledu veřejnosti, přičemž jsou sledovány všechny oblasti s vlivem na kvalitu života a zdraví obyvatel města, obce či regionu.

Komunitní plán (KP) je důležitým podkladem **strategického plánování a řízení** (ve Zdravých městech, obcích a regionech představuje KP standardní součást strategického plánu). Vazby mezi komunitním, strategickým plánem a dalšími koncepcemi jsou sledovány pomocí internetového databázového informačního systému DataPlán NSZM.

Komunitní plán je dokumentem, který vzniká procesem „plánování odspodu“. Na jeho přípravě a každoroční aktualizaci spolupracují **místní pracovní skupiny za účasti odborníků i zástupců široké veřejnosti**. Tvorba základní verze komunitního plánu představuje dlouhodobou sérii komunitních projednávání a veřejných setkání a jeho kvalitní příprava trvá většinou několik let. V případě komunitního plánu se tedy nejedná pouze o sběr názorů veřejnosti, ale zároveň i o vytváření atmosféry důvěry v to, že názory široké veřejnosti jsou zohledňovány např. při rozvoji území nebo při financování místních aktivit. Kromě obsahové stránky je každý kvalitní komunitní plán dohodou, která je svými autory dále rozvíjena a kontrolována, a zároveň představuje i nástroj pro motivaci veřejnosti do rozhodování o dalším vývoji místa, v němž žije.

Komunitní plány, vznikající ve Zdravých městech, obcích a regionech, reflektují principy **Agendy 21, Zdraví 21 a LEHAP** a představují tak platformu pro implementaci mezinárodních dokumentů ve městě, obci či regionu.

Koordinaci vzniku Plánu a jednotlivých pracovních setkání zajišťuje koordinátor Projektu Zdravé město a místní Agendy 21. Pro přípravu základní verze komunitního plánu podle Metodiky NSZM využívají většinou Zdravá města, obce a regiony pomoc asociace NSZM ve formě konzultací atd.

Komunitní plánování zahrnuje kritéria při jejichž splnění se municipality dostávají do **kategorií D, C či B**.

Kategorie D

Aby se municipalita dostala do této kategorie, pak je nutné vytvořit komunitní a akční plán za pomoci veřejnosti a zapojit zástupce občanského sektoru a podnikatelského sektoru do aktivit v rámci MA21.

Kategorie C

Municipalita musí pořádat veřejná fóra UR/MA21 k celkovému rozvoji města či obce.

Kategorie B

K dalšímu postupu je zapotřebí stanovit si a sledovat vlastní indikátory, které vyplývají z komunitního plánování a v této fázi by již mělo dojít ke spokojenosti obyvatel s kvalitou života ve městě či obci a s procesem MA21.

4.1.4 Strategické řízení

Strategický plán města vzniká ve Zdravých městech většinou souběžně s Plánem zdraví a kvality života nebo je v návaznosti na něj inovován. Strategický plán vzniká za využití standardních metod a metodik deduktivního plánování. Snahou metodiky je, aby Strategický plán byl kvalitně projednán s veřejností a aby sledoval udržitelný rozvoj města (tzn. aby odpovídal kvalitě místní Agendy 21).

Na základě vize a analýzy jsou ve strategickém plánu řešeny priority kvalitního rozvoje území, na něž jsou navázány konkrétní aktivity a projekty. Úspěšnost realizace strategického plánu je sledována za využití indikátorů.

Je nutné, aby strategický plán byl v různých etapách jeho zpracování otevřeně a kvalitně **projednáván s veřejností**. Po odborné stránce musí strategický plán respektovat priority udržitelného rozvoje – v optimálním případě vychází z odborné koncepce udržitelného rozvoje v regionu. V tomto bodě je nutné uvedené požadavky podrobně zpracovat již do podmínek výběrového řízení na dodavatele či konzultanta pro strategický plán.

NSZM se za pomoci akreditovaných školících aktivit snaží vytvořit strategické týmy v rámci úřadu, které jsou schopny zpracování a zejména aktualizace strategických plánů zajistit převážně z vlastních zdrojů. V této variantě je též předpoklad vyšší kvality při následném strategickém řízení, které nastává po schválení strategického plánu zastupitelstvem a které by měl právě vyškolený strategický tým realizovat v každodenní praxi.

Strategické řízení představuje vyšší stupeň, který zahrnuje kritéria, jež dostávají municipalitu do **kategorií B a A**.

Kategorie B

Municipalita musí vytvořit strategický plán a dílčí koncepce naplňující principy UR, které jsou schváleny zastupitelstvem města/obce. Další činností je také sledování mezinárodních indikátorů UR.

Kategorie A

Municipalita si musí ustanovit orgán rady nebo zastupitelstva města/obce pro sledování stavu UR a dle indikátorů municipalita udržuje či zlepšuje její stávající stav UR.

4.1.5 Klíčoví aktéři Projektu Zdravé město a MA 21 uvnitř obce/města

Pro zajištění efektivního strategického řízení ve městě, obci či regionu je doporučeno vytvořit strategický tým a pověřit komise města zodpovědností za sledování procesů a výsledné kvality.

1. Představitelé politického vedení obce/města a úřadu
2. Koordinátor Projektu Zdravé město a místní Agendy 21 / koordinátor komunitního plánování
3. Komise a pracovní skupiny Projektu Zdravé město a místní Agendy 21
4. Koordinátor strategického týmu
5. Strategický tým úřadu
6. Akademická rada – odborná veřejnost, která hodnotí postup měst vedoucí k UR

4.1.6 Financování a motivace v rámci MA21

Při realizaci MA21 může municipalita čerpat finance z Revolvingového fondu MŽP ČR, z dotací a grantů.

Kategorie D

Bude-li municipalita v kategorii D měla by také finančně podporovat aktivity v rámci MA21, které vyplývají z komunitního plánování, a to buď jednorázově či systémově.

Kategorie C

V kategorii C si municipality vyhledávají externí zdroje pro realizaci aktivit MA21.

[2], [3], [24]

4.2 Příklad implementace MA21 na místní úrovni – Městská část Praha-Libuš

4.2.1 Základní informace o Libuši a Písnici

Městská část Praha-Libuš leží na jihu Prahy, a tvoří část hranice hlavního města se Středočeským krajem. Je jedním z 57 samosprávných celků, na které se Praha dělí podle zákona 131/2000 Sb. V rámci výkonu státní správy spadá pod správní obvod Praha 12. Její území se skládá z katastrálního území Libuš a Písnice o celkové rozloze území 526 ha (Libuš 159,6 ha, Písnice 366,4 ha). Svoji rozlohou, počtem obyvatel (10 180 k 30.9.2009) se řadí ke středně velkým pražským městským částem. Kromě Středočeského kraje hraničí s Městskou částí Praha-Kunratice na východě, Praha 12 na západě a Praha 4 na severu.

První nalezená historická zpráva o Libuši je datována do roku 1321, kdy byla dobyta zdejší tvrz staroměstskými občany. V roce 1367 tvrz a obec vlastnil Ježek Rost, v roce 1406 Mikuláš z Libuše. Na začátku husitských válek potvrdil vlastnictví obce Starému městu císař Zikmund. Později Libuš patřila ke Kunratickému panství, k němuž ji v roce 1671 připojil Václav Karel Čebelický ze Soutic. Při novém správním rozdělení byla Libuš ve 2. polovině 19. století přiřazena k politické obci Kunratice a v roce 1968 se stala součástí Prahy.

Vesnice Písnice neměla na rozdíl od dnešní doby s Libuší mnoho společného, historicky se pojila spíše k sousední obci Cholupice. Roku 1597 byly obě tyto vesnice připojeny k arcibiskupskému panství v Dolních Břežanech. Po stavovském povstání se stala Písnice královským majetkem a v roce 1627 získal panství Pavel Michna z Vacínova. Po třicetileté válce zbyly v obci jen dvě usedlosti. V 19. a 20. století byla Písnice střídavě součástí několika okresů a v roce 1974 byla připojena k Praze.

Městská část Praha-Libuš realizuje místní Agendu 21 již pátým rokem. V listopadu roku 2005 vyjádřilo Zastupitelstvo městské části Praha-Libuš souhlas s podáním žádosti o vstup do asociace Národní síť Zdravých měst ČR. Zastupitelstvo městské části přijalo Deklaraci dne 13.12.2006 s cílem strategického rozvoje a dlouhodobého UR. V rámci Deklarace přijaté ZMČ Praha-Libuš dne 13.12.2006 zahájila městská část strategický rozvoj území v kvalitě místní Agendy 21 s cílem dlouhodobě udržitelného rozvoje. Projekt „Strategický rozvoj MČ Praha-Libuš respektující principy udržitelnosti/udržitelného rozvoje“ umožnil

městské části pokračovat v naplnění Deklarace k projektu „Zdravá Libuš a Písnice a místní Agenda 21“.

[25]

4.2.2 Realizace projektu Zdravá Libuš a Písnice a MA21 v MČ Praha–Libuš

Městská část Praha-Libuš zahájila již v roce 2004 proces **komunitního plánování** z důvodu zjištění potřeb místních obyvatel v různých oblastech, především v oblasti dopravy, občanské vybavenosti, školství, zdravého životního stylu a životního prostředí. Tento proces se vyvíjel, zkvalitňoval, a to v úzké spolupráci s občany a místním zastupitelstvem, které v říjnu 2005 schválilo členství městské části v asociaci Národní síť Zdravých měst ČR. Tím byl oficiálně započat **proces místní Agendy 21** v městské části Praha-Libuš.

Projekt Zdravá Libuš a Písnice a místní Agenda 21 (ZPL a MA21) realizuje **Úřad městské části Praha-Libuš**, který sídlí v Libušské 35, Praha 4. Z tohoto projektu vychází projekt „Strategický rozvoj MČ Praha-Libuš respektující principy udržitelnosti / udržitelného rozvoje.“ O ZPL a MA21 se stará zastupitelstvo MČ Praha-Libuš, které ustanovilo **politikem projektu a MA21** starostu MČ Praha-Libuš, pana *Petra Mráze* a **koordinátorku projektu a MA21** vedoucí humanitního odboru, paní *Ivu Hájkovou*. MČ Praha-Libuš vstoupila do NSZM ČR v roce 2005, kdy vznikla potřeba metodického vedení při postupu vytváření komunitního plánu rozvoje MČ, schopnost pořádání komunitních kampaní, možné využití různých seminářů a školení týkajících se práce s komunitou, zaměřených i na strukturální fondy EU.

Pojmy politik projektu, koordinátor a komise projektu je vysvětlena v **příloze č. 8.8.**

Projekt ZLP a MA21 má stanoveny Všeobecné a Specifické cíle projektu:

Všeobecné cíle projektu:

- Tvorba a implementace (realizace) Strategického plánu městské části Praha-Libuš pomocí metodiky NSZM ČR.
- Systémové zlepšování kvality života a zdraví obyvatel v městské části Praha-Libuš.

- Směřování k udržitelnému rozvoji.
- Zlepšení ekonomické situace městské části Praha-Libuš.
- Posílení pocitu sounáležitosti obyvatel s městskou částí Praha-Libuš.
- Zavedení standardů EU a OSN (OSN je garantem mezinárodního Projektu Zdravé město a iniciátorem místních Agend 21, v rámci EU jsou tyto programy výrazně podporovány).
- Vytvoření image městské části Praha-Libuš založeného na silné stránce kvalitního životního prostředí v rámci ČR i v mezinárodním měřítku.

Specifické (měřitelné) cíle projektu

- Vytvoření Strategického plánu rozvoje městské části.
- Zvýšení počtu vlastních úspěšných projektů v městské části.
- Zvýšení počtu projektů (i mezinárodních), kde budou mít subjekty městské části statut partnera.
- Zvýšení počtu využitelných kontaktů a zdrojů inspirace pro rozvoj subjektů a městské části jako celku.
- Zvýšení toku finančních prostředků do městské části.
- Zintenzívnění komunikace mezi městskou částí a místními subjekty (firmy, odborná pracoviště, nevládní organizace, školy).
- Sledování směřování městské části k udržitelnému rozvoji.
- Realizace kulatých stolů, veřejných projednání.
- Realizace městských komunitních kampaní se zapojením dalších subjektů (především neziskových organizací, škol), např. Den Země, Evropský týden mobility.
- Realizace komunitních projektů v městské části, např. Bezpečná cesta do školy.

MČ Praha-Libuš realizuje MA21 pomocí komunitního plánování, kdy na začátku plánování projektu byl vytvořen komunitní plán a energetický plán, z kterých vychází strategický plán. Na základě strategického plánu se pak vytváří akční plán, který je vždy na jeden rok.

4.2.2.1 Komunitní plánování

MČ Praha–Libuš si stanovila **komunitní Plán zdraví a kvality života Libuše a Písnice** v roce 2006, který je dlouhodobého charakteru a je platný po celou dobu realizace Projektu Zdravé město a místní Agendy 21 čili nemá časové omezení. Významnou součástí komunitního plánování a práce s veřejností je **zavádění a sledování místních ukazatelů**. Jedná se o ukazatele, které si **veřejnost** ve městě/obci/regionu sama stanoví pro sledování úspěšnosti postupu v prioritních cílech komunitního Plánu zdraví a kvality života. Bylo provedeno dotazníkové šetření, které proběhlo během března a dubna roku 2004 v městské části formou anketního lístku vloženého do bezplatného místního měsíčního časopisu

U Nás a také byl přístupný na webových stránkách městské části. Tento lístek bylo možno odevzdat ve vyhrazených prostorách úřadu a v šesti místních obchodech. Komunitní i strategický plán rozvoje území vzniká na základě průzkumu názorů úředníků státní správy, zástupců samosprávy, podnikatelů, občanů žijících v regionu, institucí a organizací působících v regionu. Výsledky průzkumů a jednání jsou shrnuty do předběžného plánu, který je předložen k další veřejné diskusi na kulatých stolech s občany. Je zveřejněn v místním tisku a je rozšiřován jako směrodatný dokument pro další rozvoj obce, odsouhlasený místním zastupitelstvem.

Komunitní práce byla zahájena v říjnu 2005, kdy se uskutečnila **1. informativní schůzka** pracovní skupiny složená z občanů různého věku, profesí, vzdělání. Zastupitelstvu MČ bylo v říjnu 2005 předloženo k odsouhlasení podání žádosti o vstup do Národní sítě Zdravých měst ČR ve formě přidruženého členství. Na **2. schůzce** konané v listopadu 2005 bylo s pracovní skupinou zahájeno vytváření komunitního plánu rozvoje městské části Praha – Libuš. Byla vytvořena hrubá osnova plánu rozvoje MČ, která byla v lednu 2006 pracovní skupinou pod vedením ředitele NSZM na **3. schůzce** dotvořena a rozšířena o specifické cíle.

Komunitní plán obsahuje **základní oblasti** (problematiky), kterých se plán týká a pomocí cílů, jež si sami MČ zvolila s ohledem na jejich možnosti, se pak snaží naplňovat tyto cíle odpovídajícími aktivitami. Komunitní plán byl sestaven ve spolupráci s veřejností na veřejném fóru, které se koná jednou ročně. Vychází i z výsledků ankety „10 PROBLÉMŮ LIBUŠE A PÍSNICE“. Komunitní plán je tedy rozčleněn do základních oblastí (6 oblastí),

kdy každá oblast obsahuje několik cílů a každý cíl má své náměty a aktivity, jak těchto cílů dosáhnout.

Struktura **Komunitního plánu** je velice rozsáhlá, a proto jsou zde uvedeny pouze hlavní oblasti:

- Osvěta a informovanost v oblasti péče o zdraví
- Kvalitní služby pro seniory
- Technický stav škol
- Kvalitní podmínky pro sport a volný čas
- Kvalitní podmínky pro kulturní činnost
- Čistota veřejných prostranství
- Zklidňování dopravy

Komunitní plán včetně hlavních cílů je uveden v **příloze č. 8.9.**

Energetický plán

Energetický plán MČ Praha-Libuš 2010-2020 představuje též základní koncepci, ze kterého vychází akční plán. Priority Energetického plánu jsou uvedeny v **příloze č. 8.12.**

4.2.2.2 Strategické plánování

Strategický plán (SP) rozvoje MČ Praha - Libuš byl schválen ZMČ dne 2.12.2009, Usnesení č. 56/2009.

Strategický plán rozvoje městské části Praha-Libuš je součástí projektu „Strategický rozvoj městské části Praha-Libuš respektující principy udržitelnosti/udržitelného rozvoje“. Tento projekt byl podpořen z Revolvingového fondu MŽP ČR. Strategický plán je připraven pro období 6-8 let. Pro jednotlivé roky během realizace strategického plánu budou připraveny akční plány zahrnující konkrétní projekty a akce pro daný rok. K roku 2015 se předpokládá provedení aktualizace strategického plánu při zohlednění změn, které do té doby nastanou, a projektů a akcí, které do té doby budou realizované. Za realizaci strategického plánu zodpovídá strategický tým MČ Praha-Libuš, projektový manažer a garanti jednotlivých opatření. SP byl zpracován pomocí nástroje místní Agendy 21 se zapojením veřejnosti, zastupitelů MČ, neziskového a soukromého sektoru.

Cílem strategického plánu je definovat strategii udržitelného rozvoje území městské části Praha-Libuš a nástroje k jejímu naplnění, a to při vědomí možností a kompetencí místní správy MČ Praha-Libuš. Strategický plán MČ Praha-Libuš je zpracován s ohledem na potřeby a požadavky vyplývající z místní Agendy 21, jež zahrnuje všechny **tři pilíře** (ekonomický, ekologický a sociální) udržitelného rozvoje a je součástí širšího a dlouhodobého projektu Zdravá Libuš a Písnice. Přijetím tohoto projektu se MČ Praha-Libuš zavazuje k průběžnému plnění deklarace (**viz příloha č 8.17.**). Deklarace je součástí strategického plánu a představuje jasný politický závazek MČ k dlouhodobému naplňování principu udržitelného rozvoje.

Projednáním s občany a organizacemi lze vytvořit finální Strategický plán, který stanoví dílčí jasné otázky pro každý problémový okruh v regionu. Dále stanoví dílčí cíle, naznačí možnosti a hlavně místní vnitřní zdroje pro řešení otázek (např. finanční podpora ze strany podnikatelů, regionálních institucí, vědeckých institucí apod.). Strategický plán má samozřejmě více úkolů než pouze být základním plánem pro rozvoj území, ale může sloužit jako podkladový dokument občanů pro vytvoření konceptu územního plánu. Zároveň je klíčem k čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU, protože může být zdrojem inspirace pro podání různých žádostí z podporovaných projektů.

Strategická vize rozvoje městské části

Městská část Praha-Libuš formuluje svou strategickou rozvojovou vizi, která vymezuje celkovou orientaci městské části, tedy to, čím chce MČ být v dlouhodobé perspektivě pro své obyvatele, pro návštěvníky i pro místní podnikatele. Vize představuje pozitivní formulaci žádoucího cílového stavu pro období realizace strategického plánu, tj. pro střednědobý horizont let 2009-2015.

Rozvojová vize představuje základní přístup k tomu, jak aktivně uchopit svou vlastní budoucnost. Vize je navržena se znalostí libušské minulosti a současnosti tak, aby reflektovala tradice a specifika městské části a současně aby v sobě obsahovala přiměřeně ambiciózní možnosti, jak s tradicemi a současným stavem pracovat, případně jak ho měnit.

Znění vize

Rozvojová vize MČ Praha-Libuš je formulována jako „Libuš a Písnice – živá městská část“. Atribut „živá“ současně vyjadřuje komunikativní místní správu a intenzivní zapojení obyvatel a dalších subjektů do veřejného života a rozvojových aktivit v městské části.

Části strategického plánu

Strategický plán se skládá ze 3 hlavních částí. V **části A (úvodní, analytické části)** jsou shromážděny, analyzovány a porovnány podstatné informace týkající se aktuální sociálně-ekonomické situace městské části a stavu infrastruktury a životního prostředí. Analytická část slouží jako informační základna pro následující **část B (návrhovou část)**, která přehledně rozpracovává priority a opatření vedoucí k naplnění předem definované rozvojové vize a cílů. **Část C (realizační část)** pak představuje popis nástrojů a principů, jak jednotlivé priority a opatření naplnit z organizačního hlediska.

A. Analytická část

Cílem analytické části strategického plánu je shromáždit, utřídit a porovnat relevantní informace a data, která se váží k zájmovému území MČ Praha-Libuš. Do analýzy jsou zařazeny pouze ty informace, které mají využití pro další fáze strategického plánu (v návrhové části). V této části jsou tedy využity informace týkající se obyvatelstva, jejího vývoje a struktury, bydlení, občanské vybavenosti, ekonomiky, cestovního ruchu a trhu práce, dopravy, technické infrastruktury a životního prostředí.

B. Návrhová část

Návrhová část navazuje na analytickou část. Zatímco analytická část se zabývá identifikací současného stavu, silných a slabých stránek a rozvojových příležitostí a hrozeb, návrhová část nabízí způsoby, jak identifikované slabé stránky a hrozby řešit a jak využít silných stránek a příležitostí.

V návrhové části je důležité určit si **hlavní problémy** rozvoje (viz příloha č.8.10). Identifikace problémů, tedy kritických oblastí rozvoje městské části představuje v dokumentu strategického plánu mezník, který umožňuje definovat rozvojové priority

a opatření. Všechny zjištěné problémové oblasti jsou rozděleny do jednotlivých dílčích problémů. Každý dílčí problém je rovněž obsahově specifikován, a to strukturovaně v bodech. Pomocí znalosti problémů mohla MČ Praha-Libuš **navrhnout řešení** jednotlivých problémových oblastí, jež se prolínají do realizační části. V **příloze č. 8.11** jsou uvedeny hlavní prioritní oblasti.

C. Realizační část

Realizační část představuje popis přístupů a postupů, které umožní úspěšně zrealizovat priority a opatření, které jsou definované v návrhové části. Návrh realizace a monitoringu strategického plánu se skládá ze čtyř hlavních témat:

- realizace a aktualizace strategického plánu vč. rozdělení kompetencí
- vytvoření systému projektového řízení (organizační změny)
- zavedení projektového cyklu (příprava a realizace jednotlivých projektů)
- monitorovací indikátory realizace strategického plánu

Indikátory plnění cílů strategického plánu

Pro plnění jednotlivých cílů (priorit a opatření) strategického plánu jsou navrženy monitorovací indikátory. Do jejich výběru byli vedle externího konzultanta zapojeni také členové strategického týmu. Jako hlavní úroveň obecnosti/konkrétnosti byla zvolena úroveň indikátorů výsledku, které odpovídá úrovni opatření strategického plánu. Pro každé opatření je zpravidla navržen jeden indikátor postihující dané téma v maximální míře. Dopad strategie bude sledován alespoň jedním evropským standardizovaným indikátorem ECI (zejména spokojenost s místním společenstvím) v horizontu 2-3 let.

Přehled jednotlivých priorit a indikátorů na úrovni výsledku uvádí tabulka v **příloze č. 8.11**.

Akční plán

Akční plán je jednoletý plán vycházející ze strategického plánu a různých koncepcí MČ. Jsou v něm obsaženy již konkrétní aktivity (projekty) s určením odpovědné osoby a výší financí z rozpočtu MČ, popř. financí potřebných z externích zdrojů. Každoročně ho schvaluje zastupitelstvo MČ. Akční plán na rok 2010 odpovídá Energetickému plánu 2010 – 2020.

Projekt „Strategický rozvoj MČ Praha-Libuš respektující principy udržitelnosti / udržitelného rozvoje“

Tento projekt umožnil MČ pokračovat v naplnění Deklarace k projektu „Zdravá Libuš a Písnice a místní Agenda 21“. Touto deklarací se městská část zavázala k započatí procesu strategického plánování a řízení MČ Praha-Libuš v kvalitě místní Agendy 21 s cílem dlouhodobě udržitelného rozvoje MČ v partnerské spolupráci s občany.

MČ podala v roce 2008 v rámci první výzvy Revolvingového fondu Ministerstva životního prostředí ČR žádost o grant. Projekt byl započat v září 2008 a skončí v dubnu 2010. Celkové náklady projektu jsou 863 400 Kč, kdy grant z MŽP ČR představuje 700 000 Kč.

Cíle a aktivity projektu:

1. Zavedení, sledování a vyhodnocování místních a mezinárodně standardizovaných evropských indikátorů udržitelného rozvoje (sada ECI).
2. Vytvoření koncepčního dokumentu – Strategický plán (SP) rozvoje MČ Praha-Libuš – v kvalitě místní Agendy 21.
3. Systémový přístup k rozvoji území MČ Praha-Libuš.
4. Posouzení a vyhodnocení SP z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví.
5. Zintenzivnění spolupráce MČ s veřejností, soukromým a neziskovým sektorem - zapojení veřejnosti do projednávání dílčích výstupů SP, pořádání kulatých stolů, veřejných projednávání a závěrečného semináře pro všechny městské části.
6. Obhájení vyšší kategorie místní Agendy 21.

Souhrn

Zpracovaný Strategický plán rozvoje městské části Praha-Libuš, měření a sledování Evropských indikátorů udržitelného rozvoje je součástí širšího a dlouhodobého projektu MČ Praha-Libuš „Zdravá Libuš a Písnice a místní Agenda 21“. Ten je součástí mezinárodního „Projektu Zdravé město“, který je v ČR realizován Národní sítí Zdravých měst ČR a probíhá pod patronací Organizace spojených národů a jejích institucí (WHO), za podpory Evropské unie a ve spolupráci s mnoha dalšími významnými odbornými partnery. V návaznosti na projekt „Zdravá Libuš a Písnice a místní Agenda 21“ vznikl

projekt „Strategický rozvoj MČ Praha-Libuš respektující principy udržitelnosti / udržitelného rozvoje“ a komunitní Plán zdraví a kvality života Libuše a Písnice.

Komunitní plán a Energetický plán představuje základ k tomu, aby byl vytvořen Strategický plán a z něj pak vycházející akční plán. Komunitní plán je velice rozsáhlý a obsahuje vše co si občané přejí změnit. Proto byl také vypracován především ve spolupráci s veřejností, kteří se tak mohli vyjádřit k rozvoji městské části. Strategický plán slouží spíše politikům, aby měli sestaven jistý plán dle kterého se snaží naplňovat stanovené cíle a uspokojovat tak přání svých občanů.

4.2.2.3 Medializace, propagace

V rámci realizace projektu ZLP a MA21 je nutné informovat veřejnost o jeho průběhu. MČ Praha-Libuš využívá nástrojů medializace, a to konkrétně *tisku, rozhlasu, webového portálu a tiskových zpráv.*

Tisk a rozhlas

Různé výstupy projektu, pozvánky na veřejná setkání, ankety aj. jsou publikovány v místním **měsíčníku U Nás**, který je zdarma distribuován do všech domácností a firem v MČ s nákladem 3 400 výtisků. Medializace je zajištěna i přes **Zpravodaj NSZM, Čro 2 – Regina, MHMP, Bulletin TIMUR, Bedrník.**

V roce 2009 tak bylo uveřejněno dvacet tři zpráv v místním měsíčníku, osm zpráv ve Zpravodaji NSZM, zpráva v Moderní obci a Veřejné správě o získání ceny MČ za kvalitu ve veřejné správě, Právo uveřejnilo informace o projektu Bezpečná cesta do školy ŽZ Libuš, Bedrník o Školním plánu mobility ZŠ Meteorologická.

4.2.3 Indikátory ECI sledované v MČ Praha-Libuš

MČ Praha-Libuš sleduje též Společné Evropské Indikátory, z nichž si vybrala čtyři indikátory, které jsou pro ně stěžejní. Indikátory udržitelného rozvoje na místní úrovni jsou ukazatele, které pomáhají hodnotit rozvoj měst a kvalitu života jejich obyvatel. **Indikátory**

umožňují identifikovat případná slabá místa v rozvoji městské části a v kvalitě života, proto je jejich sledování a vyhodnocování pro MČ Praha - Libuš stěžejní.

Indikátory sledované v MČ Praha-Libuš:

A.1 - Spokojenost občanů s místním společenstvím

A.3 - Mobilita a místní přeprava cestujících

A.5 - Kvalita místního ovzduší

B.10 - Ekologická stopa

Indikátory jsou měřeny a sledovány v rámci projektu "Strategický rozvoj MČ Praha - Libuš respektující principy udržitelnosti/udržitelného rozvoje", který je financován z prostředků Revolvingového fondu MŽP ČR. Měření indikátorů probíhá ve spolupráci s institucí **TIMUR**, která prováděla poslední šetření roku 2008. Indikátory A.1 a A.3 jsou prováděny jednou nebo dvakrát ročně, Indikátor A.5 je měřen každoročně, zatímco poslední indikátor je sledován jednou za tři až pět let. Proto v návaznosti na dotazníkové šetření společnosti TIMUR bylo provedeno nové **dotazníkové šetření indikátoru A.1 – Spokojenost občanů s místním společenstvím** na rok **2009**. Jeho výsledky jsou uvedeny v následující **5. kapitole Zapojení veřejnosti** do místní Agendy 21.

4.2.4 Ocenění a přínosy

Ocenění – viz příloha č. 8.13

Tato ocenění získala městská část především v roce 2009, avšak za postup v komunitním plánování byla městské části Praha-Libuš udělena cena Ministerstva vnitra ČR za kvalitu v územní veřejné správě již v roce 2006 v kategorii **„Organizace zvyšující kvalitu veřejné služby“**. Tuto cenu získala právě i roku 2009 za zavedení místní Agendy 21. Dále Rada NSZM ocenila MČ Praha-Libuš za **Ukázkový a dlouhodobý postup** ke kvalitě Zdravého města a místní Agendě 21 za rok 2009. Další cenu získala za příklad dobré praxe v rámci **Zapojování menšinové komunity**. Sledováním Evropského indikátoru Ekologická stopa si MČ Praha-Libuš zasloužila certifikát **Ekologická stopa města**.

A nakonec MČ Praha-Libuš dosáhla výsledků požadovaných pro splnění **kategorie „B“ Kritérií místní Agendy 21**. Kategorii „C“ městská část získala již v letech 2007 a 2008.

Přínosy

Přínosů do zapojení Projektu Zdravá města je spousta. Záleží na přístupu každého úřadu, jak svých výhod využije. Jedná se spíše o nemateriální přínosy, kterými jsou sestavení strategie, která představuje jistou **vizi**, jak zlepšit život v obci. Zapojením veřejnosti dochází k naplňování vize a **vzájemné komunikaci** s občany, díky níž se předchází stížnostem. Strategie je tak nastavena i **uvnitř orgánu** a práce je tak systematicky uspořádána. Při implementaci MA21 lze získávat **finanční zdroje** na dílčí projekty.

A samozřejmě i samotné provádění MA21 představuje určitý **kredit** pro obec. Přínosy (výhody) jsou dány především návazností na zapojení veřejnosti, proto jsou také uvedeny v kapitole **5. Zapojení veřejnosti** do místní Agendy 21 i s jejich nevýhodami. S projektem jsou spojená i jistá **rizika**. Pokud koordinátor i vedení MA21 příliš nerealizují, dochází tak k utlumení aktivit či dokonce „vyhoření“ celého projektu. Aby byl projekt úspěšný, závisí samozřejmě na aktivitě každého úřadu.

Přínosy, které dobře vedená místní Agenda 21 získá jsou uvedeny v **příloze č. 8.14**.

4.2.5 Splněné aktivity vedoucí k naplňování projektu ZLP a MA21

- Naplnění kategorie „B“ kritérií MA 21 – nástroj pro měření kvality veřejné správy.
- Splnění Plánu zlepšování Projektu Zdravá Libuš a Písnice a MA 21 pro rok 2009.
- Uskutečněna veřejná diskuse nad 10 P Libuše a Písnice s představením strategického a energetického plánu MČ.
- Realizace ankety 10P, její vyhodnocení.
- Vytvoření a schválení Strategického plánu MČ do roku 2016 a Energetického plánu MČ do roku 2020.
- Vytvoření a schválení Akčního plánu na rok 2010.
- Pokračování spolupráce se Žákovským zastupitelstvem Libuš.
- Pokračování ve zlepšování technického stavu škol (např. výměna oken a zateplení MŠ Mezi Domy).
- Realizace úsporných opatření v budovách v majetku MČ (např. EPC projekty)
- Realizace osvětových kampaní Den Země, Dny zdraví, Display, Den pro udržitelnou energetiku, Národní dny bez úrazů.
- Finanční podpora spolkových činností, jejich spoluúčast na aktivitách MČ.

- Zapojení soukromého sektoru do projektu (finanční spoluúčast při realizaci některých kampaní a veřejných jednání).
- Pokračování v údržbě zeleně, výsadby stromů.
- Na základě požadavku MC Kuřátko instalace laviček (dětské hřiště V Rohu, u ZŠ Ladislava Coňka, u MŠ K Lukám).
- Oprava stávajících laviček na sídlišti Libuš.
- Převedení parku K Jezírku do vlastnictví městské části, pokračování jeho úpravy.
- V rámci projektu Bezpečná cesta do školy vybudována okružní křižovatka Meteorologická x Novodvorská x Generála Šišky.
- V rámci projektu Bezpečná cesta do školy upraven přechod u Libušské sokolovny.
- Vytvořen nový bezbariérový přechod pro chodce ul. K Lukám a ul. Husařská.
- Zrealizován nový přechod pro chodce ul. Dobronická.
- Nové koše na psí exkrementy.
- Nové odpadkové koše v blízkosti autobusových zastávek.
- Zpevněná stání pro separovaný odpad, nové stanoviště na separovaný odpad v ulici Brunelova.
- Pokračování v úpravě povrchu komunikací (např. ul. Paběnická, ul. Na Šejdru) a vybudování kanalizace (např. ul. Na Močále).
- Realizace opatření proti bezohledným řidičům: vybudování středového zábradlí na schodech při ul. Skalská, instalace sloupků v ul. V Lužích.
- Zrealizována část cyklostezky mezi ul. Novodvorská – Mašovická.
- Zlepšení obchodní sítě (zřízena prodejna Albert v Písnici).

Aktivity byly splněné v návaznosti především na komunitní Plán zdraví a kvality života Libuš a Písnice a 10P.

[25], [1]

5. Zapojení veřejnosti do místní Agendy 21

Zapojení veřejnosti do rozhodování je základním principem pro proces MA21. Program udržitelného rozvoje je příliš rozsáhlý a všestranný na to, aby byl realizován jen místní správou. Je však samozřejmé, že právě ona, díky své zodpovědnosti, mandátu a svým zdrojům, musí zastávat v tomto procesu klíčovou úlohu.

Ostatní sektory místní komunity mají však také svojí důležitou úlohu. Lidé si uvědomí důležitost místní Agendy 21, když uvidí, že není jen záležitostí místních úřadů, ale celého místního společenství. Potenciálními partnery jsou dále místní firmy, veřejné služby, zdravotnická zařízení, dopravní firmy, občanské a dobročinné skupiny atd.

Schválený dokument Agenda 21 říká, že se dosáhne úspěchu pouze tehdy, když budou spolupracovat všichni členové nebo skupiny společenství. Na místní úrovni to znamená úzkou spolupráci místních úřadů s veřejností tak, aby společně prosadili, připravili a pracovali na místní Agendě 21.

Dobře řízená práce s veřejností přináší své výhody, ale také samozřejmě existují i jistá rizika.

5.1 Výhody a rizika zapojení veřejnosti

Výhody:

- Předchází se konfliktům,
- napomáhá konflikty řešit způsobem přijatelným pro obě strany,
- pomáhá odstranit nepochopení a nedorozumění,
- získání zkušeností a vědomostí jiných lidí,
- pomáhá zvyšovat tvořivost,
- spolupracující strany se navzájem od sebe učí,
- každý přináší místní znalosti a místní zkušenosti i své odborné znalosti,
- lidé přijmou záměr za vlastní, ztotožní se s ním, začne jim na věci záležet,

- posiluje pocit vlastnictví, který motivuje k činnosti,
- posiluje pocit soudržnosti k obci,
- zlepšuje se veřejný image, obraz úřadu v očích veřejnosti,
- Pomáhá dosahovat cílů udržitelného rozvoje,
- dává procesu dynamiku,
- získáváte spojence a zdroje pro implementaci plánů rozvoje.

Rizika:

- Lehko mohou být vyvolány falešné naděje – je lepší být při plánování realističtí, mít dobře zajištěno, co se s výstupy práce s veřejností stane a veřejnost stále informovat,
- je potřeba se vyhnout podsunování vlastních názorů,
- práce s veřejností vyžaduje čas a peníze, které je ovšem potřeba brát jako dobrou investici s mnohonásobnou návratností,
- reprezentativnost získaných názorů.

[6]

5.2 Nástroje zapojování veřejnosti

Pro zapojení lidí do různých činností existuje mnoho technik. Je důležité umět vybrat tu správnou techniku pro správný účel a nejlépe se neomezovat jen na jednu, ale vhodně je kombinovat. Dobré je umět přizpůsobit techniku konkrétním potřebám a záměrům.

Dotazníky, ankety, rozhovory

Dotazníky mohou být zasílány nebo předávány při různých akcích nebo na různých místech, mohou být vyplňovány na ulici, v bytech nebo telefonicky prostřednictvím vyškolených tazatelů.

Letáky

Jsou obecně používány pro rozšíření základních informací mezi lidmi, ale mohou být kombinovány s trhací návratkou nebo krátkým dotazníkem.. Letáky mohou být vloženy do místních novin, obecního a nájemního informačního bulletinu, s letáky distribuovanými do domácností nebo vystavenými na úřadě místní správy.

Veřejné projednání

Veřejná projednání jsou určena cílové skupině v určité lokalitě, kdy se projednávají místní rozvojové záležitosti.

Výstavy

Jsou obvykle navrhovány proto, aby informovaly široké publikum, ale mohou být využity také ke shromáždění názorů.

Panely

Technika pro pravidelné shromažďování názorů skupin lidí, kteří jsou reprezentanty celkové „populace“ (reprezentují celé území obce). Názory jsou často shromažďovány prostřednictvím dotazníku, telefonu nebo zvláštních setkání. Dvěmi variantami jsou uživatelské panely a občanské panely.

Fóra / Kulaté stoly

Zahrnují pravidelná setkání jednotlivců, kteří zastupují různé organizace, či názory, takže dochází k diskusi na určitá témata, např. místní Agenda 21, malé fórum podnikatelů, problematika dopravy atd. Mohou být také založeny na bázi sousedství. Takové skupiny mohou existovat samostatně nebo v partnerství a mohou být rozdílně závislé na místní správě.

Virtuální diskuse

Použití webové stránky místní správy nebo elektronické diskuse.

Referendum

Jedná se o formální hlasování k jednotlivým problémům.

Kampaně

Komunitní akce a kampaně pro veřejnost jsou osvědčené a efektivní formy spolupráce mezi radnicemi, partnerskými subjekty a občany. Tyto akce přispívají k budování kvalitního základu pro místní partnerství, z něhož vzniká řada dalších aktivit, včetně konkrétních projektů, ale přispívají i k osvětě v řadě tematických oblastí. Zaměřují se např.

na podporu zdraví, na problematiku udržitelného rozvoje. Patří mezi ně: Den Země, Den bez tabáku, Dny bez úrazů, Evropský týden mobility, Den bez aut a Dny zdraví.

[5]

5.3 Zapojení veřejnosti v MČ Praha-Libuš

Veřejnost byla zapojena i do realizace strategického plánu, který je nezbytným předpokladem pro získání širší podpory pro realizaci jednotlivých projektů a akcí. Současně umožňuje vyslechnout přání veřejnosti již při přípravě jednotlivých projektů a zohlednit je v návrhu projektu.

Hlavní způsoby zapojení veřejnosti do realizace strategického plánu lze shrnout do následujících bodů:

- průzkum názorů obyvatel městské části a anketa „10 problémů Libuše a Písnice“ (uskutečnilo se na přelomu let 2008 a 2009),
- veřejné fórum k celkovému rozvoji MČ (uskutečňuje se každoročně),
- veřejné projednání vlastního strategického plánu, zejména jeho návrhové části (uskutečnilo se v červnu 2009),
- veřejná projednání k přípravě návrhu jednotlivých projektů (uskuteční se vždy během přípravy projektového návrhu/záměru ze strany městské části),
- další veřejná setkávání v rámci komunitního plánování a besedy s odborníky na jednotlivá dílčí témata (uskutečňuje se průběžně),
- vývěsky, internetové stránky městské části a další komunikační nástroje seznamující veřejnost s aktuálním stavem přípravy a realizace strategického plánu, vč. publicity připravovaných, realizovaných a dokončených projektů a akcí (uskutečňuje se průběžně).

[25]

Spolupráce s partnery

➤ Žákovské zastupitelstvo

MČ Praha-Libuš se snaží zapojovat do dění života v městské části děti a mládež. Vytvořilo se tak v dubnu 2007 Žákovské zastupitelstvo(ŽZ), které se pro tvorbu dílčích projektů nadchlo. Účinkuje na veřejných jednáních pořádaných MČ Praha-Libuš a prezentuje své

nápady. Žákovské zastupitelstvo tak do roku 2009 realizovalo ve spolupráci s MČ Praha-Libuš tyto projekty: Bezpečná cesta do školy, Den Země v ZŠ Meteorologická, Cyklojízda pro děti z mateřských a základních škol v rámci Národních dnů bez úrazů, Great Expectations – mezinárodní projekt s účastí MČ Praha-Libuš, MČ Praha 7, Anglie a Bulharska, Plán mobility ZŠ Meteorologická, Ankety: MHD na Libuši a Písnici, MHD po změnách, psi ve městě, Zdravý životní styl, Vytvoření webových stránek ŽZ

➤ **Zapojování menšinové komunity**

V městské části Praha-Libuš je výrazně zastoupena vietnamská komunita. Zastupitelstvo zřídilo Výbor pro multikulturní soužití, což přispělo k úzké spolupráci s představiteli vietnamské akciové společnosti Saparia a různými vietnamskými i českými organizacemi zabývajícími se integrací cizinců.

Byly realizovány **akce** pro veřejnost jako kurzy výuky českého jazyka pro Vietnamce, pomoc asistentů a tlumočnicků, poznávací výlety a společné akce financované z dotace ministerstva vnitra v rámci projektu **Integrace dětí cizinců ve školách zřizovaných MČ Praha-Libuš**. Veřejnou debatu „Vietnamci očima Čechů - Češi očima Vietnamců“ pořádala MČ 6. 6. 2009 ve spolupráci s neziskovými organizacemi Poradna pro integraci a Klubem Hanoi a s akciovou společností Saparia. Hlavními cíli bylo seznámit českou veřejnost s problematikou vietnamské komunity, vytipovat problémy a okruhy otázek, kterým by se měla MČ nadále věnovat. Na akci byly zastoupeny i různé dozorové státní orgány, které prezentovaly informace o cizincích v ČR.

Výbor pro multikulturní soužití ZMČ Praha-Libuš ve spolupráci s občanským sdružením vietnamských studentů pořádal **dvě veřejná posezení** na téma „Jak žije vietnamská komunita u nás“ konaná 1. října a 17. prosince 2010. Program se týkal převážně vyprávění o tradicích a zvycích Vietnamců.

- MČ dále spolupracuje s Mateřským centrem Kuřátko, o.s., Klubem Senior, s mateřskými a základními školy. Dále jsou do projektu zapojeny neziskové organizace, soukromý sektor a veřejná správa.

[1]

5.4 Vlastní dotazníkové šetření

Měření indikátorů probíhá ve spolupráci s institucí **TIMUR**, která prováděla poslední šetření roku 2008. Pro městskou část Praha-Libuš bylo provedeno nové dotazníkové šetření na rok 2010, které bylo zaměřeno na **indikátor A.1**. Aby bylo možné zhodnotit (porovnat) výsledky, bylo využito stejného dotazníku. Byl sledován tento indikátor z důvodu aktualizace výsledků a vzájemného hodnocení s výsledky dotazníku z roku 2008. Vzor dotazníku je uveden v **příloze č. 8.16**.

A.1 - Spokojenost občanů s místním společenstvím

Indikátor Spokojenost občanů s místním společenstvím zjišťuje a vyčísluje subjektivní pocit spokojenosti občanů s městem, ve kterém žijí a pracují a další dílčí aspekty této spokojenosti. Bezprostředně odráží pocit kvality života, která tvoří důležitou součást udržitelné společnosti. Znamená možnost žít v takových podmínkách, které zahrnují kvalitní a bezpečné bydlení, dostupnost základních služeb (školy, zdravotnictví, kultura, atd.), možnost zaměstnání, kvalitní životní prostředí (jak přírodní, tak člověkem ovlivněné a pozmeněné) a reálnou možnost účastnit se místního plánování a rozhodování. Názor občanů na tyto otázky představuje důležité měřítko celkové spokojenosti s daným místem, čímž se z něj stává klíčový indikátor místní udržitelnosti.

Metodika

Sledování indikátoru ECI A.1 – Spokojenost občanů s místním společenstvím bylo provedeno pomocí dotazníkového šetření vybraného vzorku 300 občanů městské části Prahy - Libuš, kdy byl použit standardizovaný dotazník. Průzkum byl proveden ve spolupráci s místním úřadem v období 15. 2. 2010 – 15. 3. 2010. Dotazníky byly podávány občanům v jejich domovech, na kulatém stole (konaném 22.2.2010) a prostřednictvím webového portálu městské části Praha-Libuš. Otázky jsou řazeny do oblastí, které se vyhodnocují, viz níže.

Otázka č. 1

Socio-demografické složení respondentů

Na otázky týkající se socio-demografického složení odpovědělo z celkového vzorku 300 občanů městské části Prahy – Libuš, z čehož bylo 41,9 % mužů a 58,1 % žen. Nejčastěji zastoupenou **věkovou kategorií** byla skupina 41 - 50 let (23,2 %) a 31 – 40 let (19,5 %) – viz **graf 1**. Z hlediska **sociální kategorie** respondentů převažovali zaměstnaní občané (63,3%), současně byl ale poměrně velký počet důchodců (24,8 %) – viz **graf 2**. Většina dotazovaných (61,7 %) měla středoškolské vzdělání s maturitou nebo výučním listem – viz **graf 3**.

Bydliště respondentů

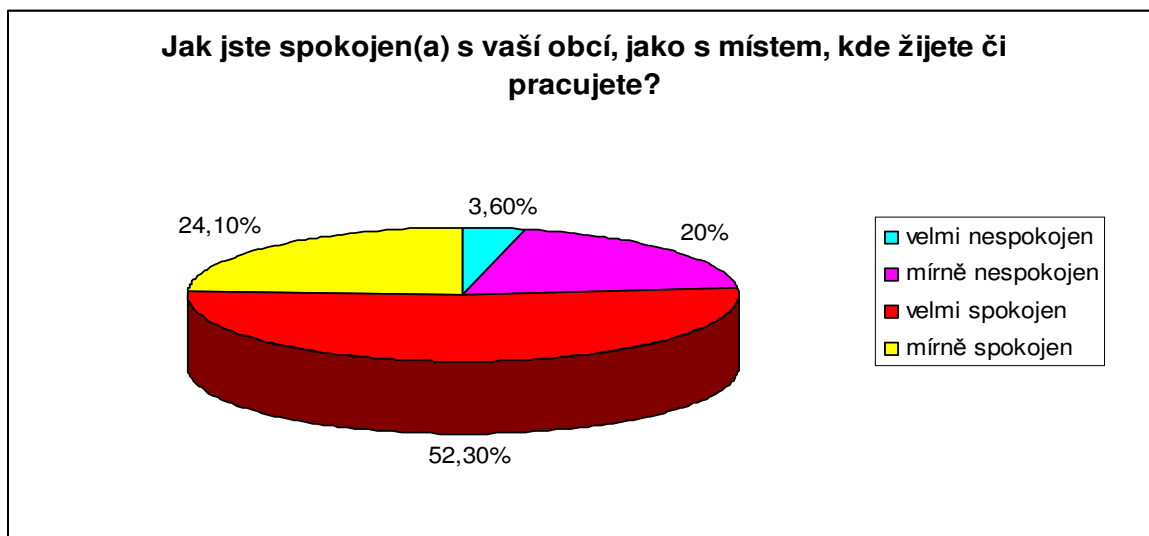
Pro další třídění otázek a detailnější rozdělení respondentů byly do dotazníku vloženy 3 otázky týkající se oblasti bydliště a typu bydlení. Těsná většina (54,5 %) bydlí v panelovém bytě, zbývající část v rodinném domě (45,5 %) – viz **graf 4**. 63,9 % respondentů uvedlo, že bydlí v Libuši, zbytek (36,1 %) naopak v Písnici – viz **graf 5**. V poslední otázce na původ odpovědělo, že valná většina respondentů (78,3 %) nepatří mezi rodáky a zbylých 21,7 % se zde narodilo - viz **graf 6**.

Grafy č. 1 – 6 jsou zobrazeny v příloze č. 8.15

Indikátor A.1

Indikátor A.1 v tomto případě představuje průměrnou spokojenost s místním společenstvím, kdy respondenti odpovídali na otázku „**Jak jste spokojen/a s Vaší obcí jako s místem, kde žijete či pracujete?**“. Výsledky jsou shrnuty v **grafu 7**. Převládá počet spokojených občanů (76,4 %) oproti nespokojeným (23,6 %).

Graf č. 7 Spokojenost s obcí

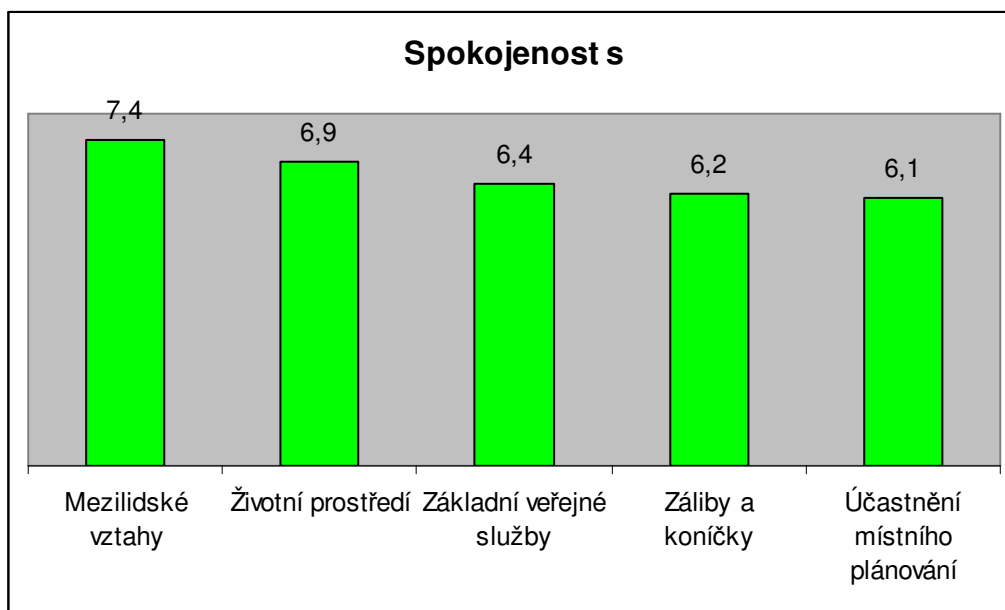
Otázky č. 2 – 6 (použití bodové škály 0-10)

Spokojenost s jednotlivými oblastmi života v městské části Praha-Libuš

V navazujících pěti otázkách (otázky 2 – 6) dotazníku hodnotili respondenti na bodové škále (**0 = nespokojenost; 10 = spokojenost**) jednotlivé oblasti života v městské části Praha-Libuš. **Graf č.8** uvádí průměrné indexy spokojenosti pro jednotlivé indikátory / otázky.

Z grafu vyplývá, že se všemi z nabídnutých položek/oblastí jsou občané **spíše spokojeni** než nespokojeni. Největší spokojenost je s **mezilidskými vztahy** (7,2) a s **kvalitou okolního životního prostředí** (6,9). Následuje spokojenost se **základními veřejnými službami** (6,7) a s možnostmi provozovat své **záliby a koníčky** (6,2). Nejmenší spokojenost je s možnostmi účastnit se místního plánování (6,1).

Graf č. 8 Spokojenost s vybranými oblastmi

Rozdělíme-li tuto otázku podle skupin respondentů, z výsledků dotazníků vyplynulo, že **muži** jsou více spokojeni s mezilidskými vztahy či kvalitou okolního životního prostředí a **ženy** naopak spíše se základními veřejnými službami či možnostmi účastnit se místního plánování. Obyvatelé Libuše jsou ve výsledku spokojenější než obyvatelé Písnice. Výsledky jsou uvedeny v **tabulce č. 2**.

Tabulka č. 2

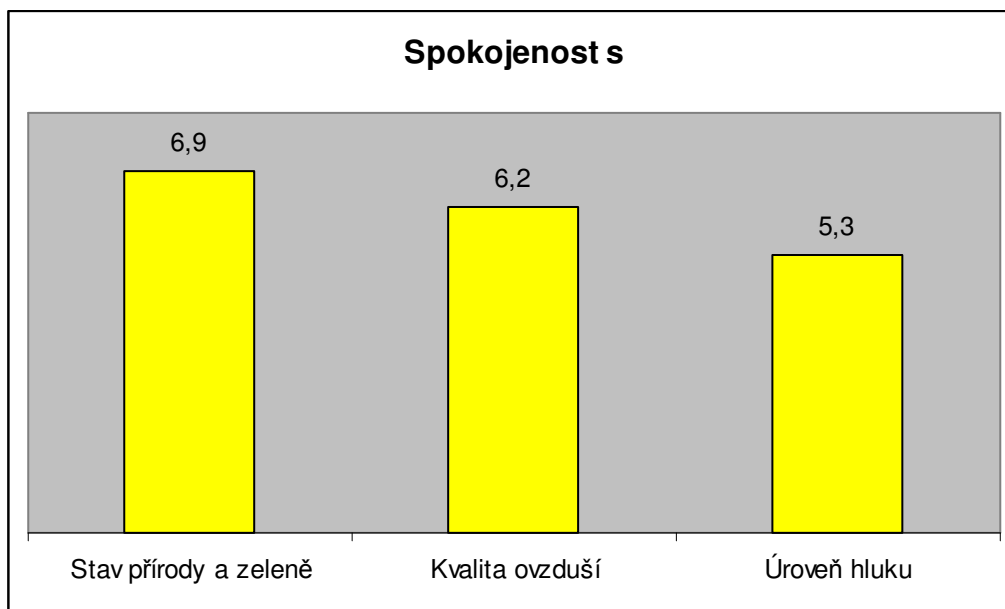
Spokojenost s:	celkem	muži	ženy	Libuš	Písnice
Mezilidskými vztahy	7,4	7,6	7,2	7,8	7,1
možnostmi provozovat své záliby a koníčky	6,2	6,2	6,2	6,2	5,9
se základními veřejnými službami	6,4	6,3	6,5	6,4	6
kvalitou okolního životního prostředí	6,9	7,1	6,7	7	7,2
možnostmi účastnit se místního plánování	6,1	5,9	6,4	6,1	5,9

Otázka zjišťující spokojenost se **základními veřejnými službami** obsahovala ještě několik dílčích otázek týkajících se spokojenosti s vybranými typy veřejných služeb. Zde dosáhlo nejlepšího ohodnocení fungování Pražských služeb, kdy průměrný index spokojenosti byl 7,9 a fungování Technických služeb komunikací 7,4. Poměrně vysoko bylo hodnoceno fungování Úřadu městské části Praha – Libuš, kdy dosáhl 7,1, městská hromadná doprava

a mateřské a základní školy získaly shodně na tom byly o něco hůře v průměru 6,8. Ostatní služby dostaly nižší známky v průměru 5,7, kdy jsou občané nejméně spokojeni se sociálními službami (5,3) a se středními školami (5,2).

Také 5. otázka, která zjišťuje **spokojenost s okolním životním prostředím**, byla podobně jako předchozí doplněna o tři podotázky – spokojenost se stavem přírody a zeleně, spokojenost s kvalitou ovzduší a spokojenost s úrovní hluku. Nejvíce byli respondenti spokojeni se **stavem přírody a zeleně (6,6)**, dále s **kvalitou ovzduší (6,1)** a nejnižší spokojenost byla s **úrovní hluku (5,4)**. Tato otázka je znázorněna na **grafu č. 9**.

Graf č. 9 Spokojenost s okolním životním prostředím

Tabulka č. 3

Spokojenost s/se:	celkem	muži	ženy	Libuš	Písnice
kvalitou ovzduší	6,2	6,4	6	6	6,3
stavem přírody a zeleně	6,9	6,8	7	6,9	7,1
úrovní hluku	5,3	5,2	5,4	5,2	5,5

Z tabulky č. 3 vyplývá, že obyvatelé Písnice jsou spokojeni ve všech třech oblastech více než obyvatelé Libuše.

Otázky č. 7 – 10 (použití bodové škály 0-10)

Další významné aspekty života v Praze Libuši

Následující sada čtyř otázek se týkala hodnocení významných aspektů života v městské části Praha–Libuš jako je hodnocení **bezpečnosti, dostupnosti a kvality služeb, kvality městského prostředí či možností zapojení se do veřejného života**. K hodnocení opět sloužila deseti bodová stupnice od 0 – nespokojenost do 10 – spokojenost.

Bezpečnost

Bezpečnost v Praze-Libuši posuzovali respondenti na čtyřech modelových situacích. Míra bezpečnosti je vnímána různě. Jako nejvíce bezpečné vnímají obyvatelé nechat **přes noc otevřené okno** (průměrný index bezpečnosti **6,3**) a jako nejméně bezpečné je pro respondenty chodit v noci po veřejných prostranstvích mimo hlavní ulice (průměrný index bezpečnosti **3,9**). A také **méně bezpečněji** se dle dotazníku cítí obyvatelé **rodinného domu** oproti obyvatelům panelového domu.

Hodnocení dostupnosti služeb

Vedle bezpečnosti měli obyvatelé hodnotit dostupnost vybraných služeb. Jako nejvíce dostupnou považovali dotázaní městskou hromadnou dopravu (7,9), praktické lékaře (7,6), školy (7,5) a nemocnice (7,0). Naopak jako nejméně dostupné obyvatelé MČ Praha-Libuš považují kulturní vyžití, kterými jsou muzea a výstavní sítě (3,5), kulturní dům (4,3) a kina (4,9).

Následuje **tabulka č. 4**, jež porovnává hodnocení dostupnosti služeb v Libuši a Písnici a mezi muži a ženami. V Libuši je dle jejich obyvatel dostupnější většina zvolených služeb. V Písnici zvolili obyvatelé dostupnější odborné lékaře, nemocnice a kina. Z čehož vyplývá, že obyvatelé Písnice jsou méně spokojeni se službami než obyvatelé Libuše. Z dotazníků také vyplynulo, co si o službách myslí ženy a muži. Ženy jsou více spokojeny s dostupností sportovního zařízení, kina, lékařské služby první pomoci, muzea a výstavní sítě, sociálních služeb, policí, knihovnamí a nemocnicemi. Naopak muži jsou více spokojeni s odbornými lékaři, kulturním domem, školami, praktickými lékaři, stomatologickou péčí a MHD.

Tabulka č. 4

Služby	Celkem	Muži	Ženy	Libuš	Písnice
Sportovní zařízení	6,3	6,3	6,4	6,4	6,1
Odborní lékaři	6,1	6,2	6,1	6,2	6,3
Kina	4,9	4,9	5	4,8	5,1
Lékařská služba první pomoci	6,6	6,5	6,7	6,7	6,6
Muzea a výstavní síně	3,5	3,4	3,6	3,9	3,5
Sociální služby	6,1	6,1	6,2	5,9	5,8
Kulturní dům	4,3	4,5	4,1	4,2	3,9
Policie	7	6,9	7,2	6,8	6,7
Knihovna	5,6	5,5	5,7	6	5,7
Školy	7,5	7,5	7,5	7,5	7,4
Praktičtí lékaři	7,6	7,7	7,5	7,6	7,6
MHD	7,9	8	7,8	8	7,9
Nemocnice	7	6,9	7,1	7,1	7,5
Stomatologická péče	6,3	6,5	6,2	6,9	6,8

Hodnocení kvality vybraných položek

V hodnocení kvality stavu vybraných složek městského prostředí hodnotili obyvatelé městské části **nejvýše odvoz odpadů a čištění ulic (7,7)** a **hluknost v noci (6,9)**.

Z výsledků také vyplývá, že obyvatele Prahy Libuše **trápí** možnosti **parkování (6,3)**, **kvalita ovzduší (6,1)**, **kvalita zastavěných prostor (5,6)** a **veřejné prostranství (5,5)**.

Hodnocení názorů na oblasti:

- Způsob hospodaření s majetkem městské části.
- Spokojenost s výběrem investičních akcí realizovaných městskou částí Praha-Libuš.
- Kulturní vyžití.
- Sportovní vyžití.
- Možnost relaxace, trávení volného času.

Obyvatelé hodnotili tyto oblasti podobnými známkami, které se pohybovaly **od 6,2 do 5,0**.

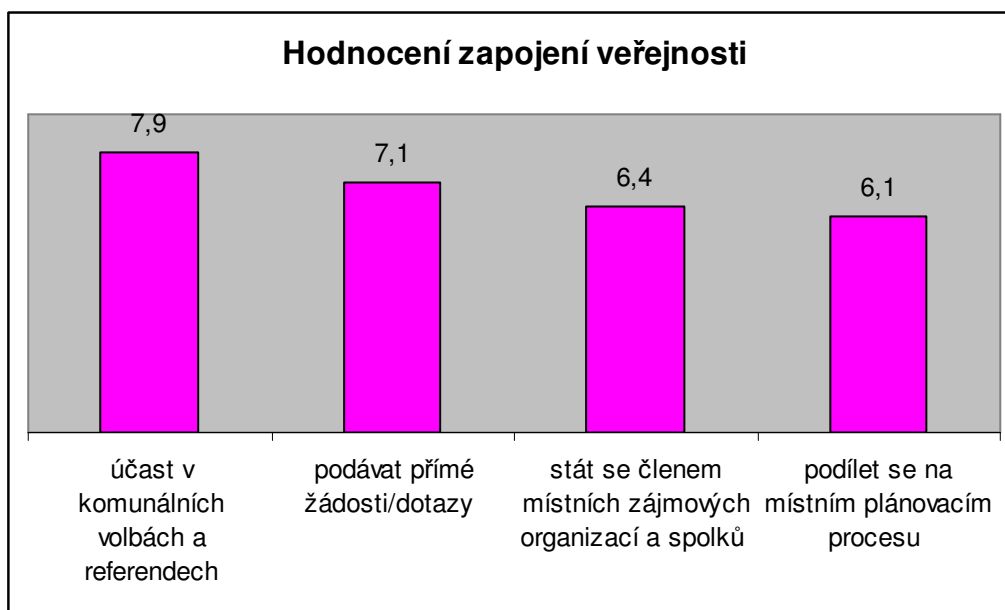
Hodnocení zapojení veřejnosti a jejich informovanosti

Předposlední otázky tohoto typu směřovaly na to, jak občané města vnímají **možnosti zapojení do rozhodování** ve své městské části a jak jsou občané spokojeni s úrovní informovanosti ze strany úřadu městské části a jaký těmto možnostem přiřkládají respondenti význam.

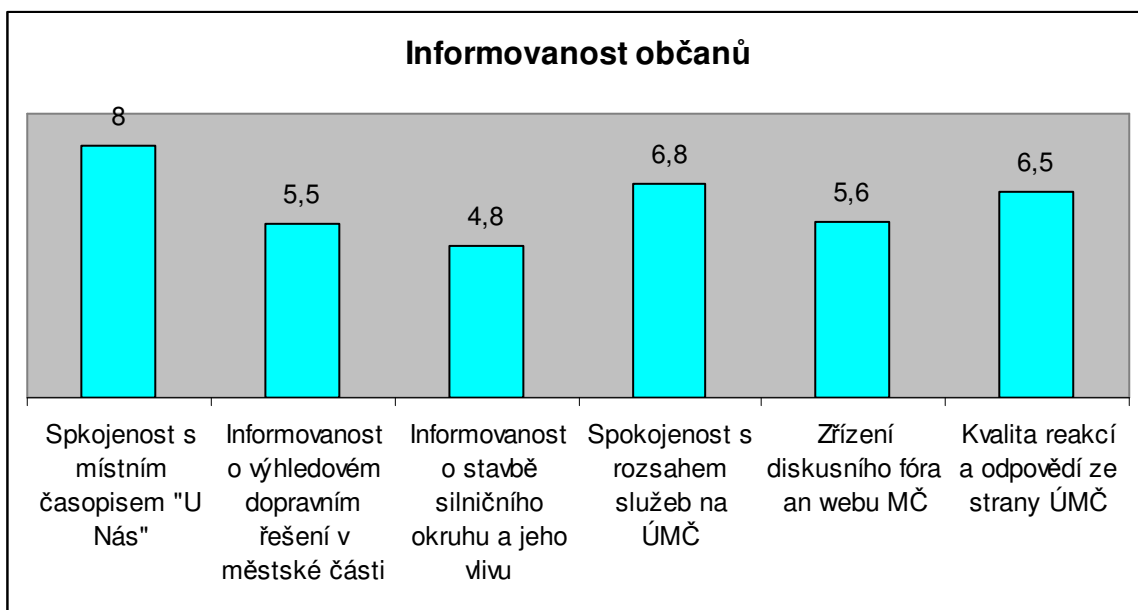
Jako nejvýznamnější vzhledem k možnostem zapojení do rozhodování v obci považují respondenti **účast v komunálních volbách a referendech** (7,9) a **podávat přímé žádosti/dotazy** na UMČ Praha- Libuš (7,1). Hůře obyvatelé hodnotili možnosti **stát se členem místních zájmových organizací a spolků** (6,4) a nejméně možné je podle respondentů **podílet se na místním plánovacím procesu** (6,1) – viz **graf č. 10**.

Jako nejvýznamnější vzhledem k úrovni informovanosti respondenti považují spokojenost s místním **časopisem „U Nás“** (8,0), spokojenost s **rozsahem služeb** na ÚMČ Praha-Libuš (6,8) a stejně tak se **zřízením diskusního fóra** na webu MČ Praha-Libuš. Nejméně jsou pak obyvatelé spokojeni se stávající **dopravou** v městské části (3,9) – viz **graf č. 11**.

Graf č. 10 Hodnocení zapojení veřejnosti

Graf č. 11 Informovanost občanů

V navazující otázce č. 11 „Jaké informace Vám chybí v místním časopisu „U Nás“?, odpověděli respondenti, že by si přáli více informací ohledně výhledových stavbách v městské části, nabízené práci a přehledu jízdních řádů MHD. Jinak jsou respondenti s tímto časopisem spokojeni.

Vlastní iniciativa ke vzhledu okolí

Dvanáctá otázka odhalila, zda-li jsou respondenti ochotni vyvinout vlastní iniciativu, která by vedla ke zlepšení vzhledu blízkého okolí bydliště. Lze konstatovat, že polovina obyvatel je ochotna přispět ke zlepšení a druhá menší polovina nikoli, jak to ukazuje **graf č. 12**.

Graf č. 12 Iniciativa ke zlepšení

12. otázka

K **otázce č. 12** patřila ještě možnost vyjádření se, jak si tedy vlastní iniciativu občané představují. Obecně lze říci, že valná většina by měla zájem o zkvalitnění životního prostředí, jako např. vytváření parků, zalesňováním, čištění ulice a péče o zeleň.

13. otázka

Otázka zněla zda je něco, **co obyvatelům v MČ Praha-Libuš chybí**. Odpovědí bylo skutečně mnoho, proto jsou zde uvedeny odpovědi, které se nejvíce opakovaly:

- více obchodů
- více sportovního vyžití (fitness, bazén, squash a cyklotrasy)
- více kulturního vyžití (muzea, kina)
- dětská hřiště
- metro
- více parkovacích míst.

14. otázka

Poslední otázka se týkala **umístění centra městské části**. Valná většina je s nynějším stavem spokojena. Další odpovědi se lišily, ale tři místa získaly významný počet hlasů, kterými jsou **pošta, náměstí Písnice a SAPA** (vietnamská velkotržnice).

Závěr dotazníkového šetření

Výsledky získané z dotazníkového šetření ukázalo, že celkově jsou občané s životem v MČ Praha-Libuš **spokojeni**, kde více spokojeni jsou spíše muži než ženy.

Občané MČ Praha-Libuš **pozitivně** vnímají **mezilidské vztahy**, které více převládají na Libuši než v Písnici. To může být dáno i faktem, že se na Libuši nachází více rodinných domů, kteří obývají právě většinou rodáci. Dále oceňují **kvalitu životního prostředí**, kterou upřednostňují spíše obyvatelé Písnice. **Méně spokojeni** jsou pak s možností účastnit se **místního plánování**, které se však oproti roku 2009 nepatrně zlepšilo.

Více byla rozpracována otázka týkající se **spokojenosti se základními veřejnými službami**. Nejlepšího hodnocení dosáhlo **fungování Pražských služeb a technických služeb**. Pokrok zde zaznamenalo však i fungování Úřadu městské části Praha-Libuš oproti roku 2009.

V rámci životního prostředí jsou respondenti spokojeni se **stavem přírody a zeleně**, ale **kvalita ovzduší** se nepatrně snížila oproti minulému šetření. Což se však dalo předpokládat z důvodu zvyšujícího se počtu automobilů.

Z hlediska **dostupnosti služeb** Městská hromadná doprava a mateřské a základní školy jsou dle obyvatel městské části celkem dobře dostupné, obyvatelé jsou spokojeni s **odvozem odpadů a čištěním ulic** a **minimální hlučností v noci**, což odpovídá i minulému šetření. Za **nedostačující** však obyvatelé považují **kulturní vyžití** a s přibývajícím auty a zastavěným prostor i nedostatek **parkovacích míst**. V tomto ohledu se názor občanů na služby příliš nezměnil.

Z hlediska **informovanosti** si obyvatelé nejvíce považují místní **časopis „U Nás“**, což je i dobrou vizitkou MČ Praha-Libuš. Spokojeni naopak nejsou se stávající **úrovní dopravy**, která se od minulého roku zvýšila a s ním i úroveň hluku přes den.

V rámci **zapojení veřejnosti** do rozhodování o městské části vidí občané jako nejvýznamnější **účast na komunitních volbách a referendech**. Nejméně jsou spokojeni podílet se na místních plánovacích procesech, které se však od minulého šetření výrazně zlepšilo.

O tom, že většině obyvatel není jedno v jaké oblasti žijí, dokazuje i fakt, že **nadpoloviční většina** obyvatel je ochotna vyvinout vlastní iniciativu ke zlepšení vzhledu blízkého okolí bydliště.

6. Závěr

Zdravá města, obce a regiony se promyšleně snaží utvářet město jako příjemné a kvalitní místo pro život na základě dohody se svými obyvateli. Projekt Zdravé město otevírá obyvatelům prostor k pochopení a utváření regionálních a globálních souvislostí udržitelného rozvoje. Uplatňování principů udržitelného rozvoje v praxi je nezbytnou podmínkou rozvoje společnosti na všech úrovních. Umožňuje zachování kvalitních životních podmínek pro současné i budoucí generace. Je to dlouhodobý proces, který přináší stále nové poznatky.

Místní Agenda je mezinárodním programem zavádění udržitelného rozvoje na místní úrovni. Cílem je rozvoj procesů, které příznivě ovlivní kvalitu života nejen současných obyvatel měst, ale také generací jejich dětí, to vše ve spolupráci s veřejností. To, co činí místní Agendu 21 tak zajímavou, je celistvost přístupu k dlouhodobému rozvoji místního společenství směrem k udržitelnosti. V čem se však liší jsou místní východiska, podmínky a zvláštnosti, vyplývající z historie, kultury a místa. Využívá všeho pozitivního, co už bylo pro kvalitu místního života uděláno nebo co probíhá. Je to cesta k otevřenější místní správě, schopné naslouchat a povzbuzovat lidi, aby se zapojili jako partneři do procesu zlepšování životní úrovně a místního životního prostředí.

Městská část Praha-Libuš zahájila již v roce 2004 proces komunitního plánování z důvodu zjištění potřeb místních obyvatel v různých oblastech, především v oblasti dopravy, občanské vybavenosti, školství, zdravého životního stylu a životního prostředí. Tento proces se vyvíjel, zkvalitňoval, a to v úzké spolupráci s občany a místním zastupitelstvem, které v říjnu 2005 schválilo členství městské části v asociaci Národní síť Zdravých měst ČR. Tím byl oficiálně započat proces místní Agendy 21 v MČ Praha-Libuš a od listopadu 2005 realizuje mezinárodní Projekt Zdravé město pod patronací OSN-WHO. Součástí tohoto projektu je dlouhodobý projekt MČ Praha-Libuš „Zdravá Libuš a Písnice a místní Agenda 21“

V návaznosti na projekt „Zdravá Libuš a Písnice a místní Agenda 21“ vznikl projekt „Strategický rozvoj MČ Praha-Libuš respektující principy udržitelnosti / udržitelného

rozvoje“ a komunitní Plán zdraví a kvality života Libuše a Písnice. V rámci „Strategického rozvoje MČ Praha-Libuš respektující principy udržitelnosti / udržitelného rozvoje“ byl vytvořen Strategický plán rozvoje městské části.

Nástrojem místní Agendy 21 je sada jedenadvaceti Kritérií MA21, která jsou rozdělena do **4 základních kategorií „A“ – „D“**, slouží k měření kvality procesů MA21. Předpokladem pro splnění celé kategorie je naplnění všech v ní obsažených Kritérií. MČ Praha-Libuš dosáhla roku 2006 kategorii „D“, roku 2007 a 2008 kategorii „C“ a roku 2009 dosáhla **kategorie „B“**.

MČ Praha-Libuš sleduje **Společné Evropské Indikátory (ECI)**, z nichž si vybrala čtyři indikátory, které jsou pro ně stěžejní. Mezi tyto indikátory patří *Spokojenost občanů s místním společenstvím, Mobilita a místní přeprava cestujících, Kvalita místního ovzduší a Ekologická stopa*. Na zvolený indikátor „Spokojenost s místním společenstvím“ bylo provedeno **dotazníkové šetření** na rok 2010 ve spolupráci s úřadem MČ Praha-Libuš. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že obyvatelé této městské části jsou spíše **spokojeni** s místem, kde žijí. Z dotazníků též vyplynulo, co by si obyvatelé přáli a co by zlepšili.

Jak z dotazníkového šetření, tak i z dosažené kategorie „B“ lze konstatovat, že MČ Praha-Libuš má dobré vedení v rámci MA21. A z tohoto důvodu lze **doporučit** pouze rozšíření Agendy o další program, který by vedl k dalšímu zlepšení života obyvatel. Tím by mohl být program **ZDRAVÍ 21**, který vede ke zlepšování zdravotního stavu obyvatel, a který MČ Praha-Libuš zatím nezařadila mezi své činnosti. A právě zavedením tohoto programu by mohli mít obyvatelé vyšší zájem o Projekt Zdravé město.

MČ Praha-Libuš za svou snahu získala různá **ocenění**. Za rok 2009 získala hned čtyři ocenění, a to za Ukázkový a dlouhodobý postup ke kvalitě Zdravého města a místní Agendě 21, za příklad dobré praxe v rámci Zapojování menšinové komunity, za kvalitu a inovaci ve veřejné správě za rok 2009 za zavedení místní Agendy 21 „Organizace zvyšující kvalitu veřejné služby“ a dále získala certifikát „Ekologická stopa města“.

7. Seznam literatury

- [1] HÁJKOVÁ, Iva. *Výroční zpráva, Projekt Zdravá Libuš a Písnice a místní Agenda 21*. MČ Praha-Libuš, 2009.
- [2] KAŠPAR, Jakub a kol. *Místní Agenda 21, informace, postupy a kritéria*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 2006. ISBN 80-7212-435-8
- [3] MŽP ČR. *MA21 Příručka pro mapování kvality místních Agend 21*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 2005. ISBN 80-7212-379-3.
- [4] RADA NÁRODNÍ SÍTĚ ZDRAVÝCH MĚST ČR. *Zdraví pro města-města pro zdraví*. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 1994. ISBN 80-901742-1-3.
- [5] REITSCHMIEDOVÁ, Alena a kol. *Metodika pro místní Agendy 21 v České republice*. Ing. Petr Švec; PhDr. Ivan Rynda; Mgr. Viktor Třebický, Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 2003.
- [6] REITSCHMIEDOVÁ, Alena. *Práce s veřejností a místní Agenda 21*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, Český ekologický ústav, 1998. ISBN 80-7212-047-6.

Internetové zdroje

- [7] Národní síť zdravých měst ČR [online] [28. 11. 2009]. Dostupné z: <http://www.nszm.cz/ma21>
- [8] Národní síť zdravých měst ČR [online] [28. 11. 2009]. Dostupné z: <http://www.nszm.cz/index.shtml?apc=r2082446t>
- [9] Národní síť zdravých měst ČR [online] [12. 12. 2009]. Dostupné z: <http://www.nszm.cz>
- [10] Česká informační agentura životního prostředí [online] [12. 12. 2009]. Dostupné z: <http://www.ma21.cz>
- [11] Národní síť zdravých měst ČR [online] [06. 01. 2010]. Dostupné z: <http://www.zdravamesta.cz/metodika>
- [12] Národní síť zdravých měst ČR [online] [06. 01. 2010]. Dostupné z: <http://www.nszm.cz/index.shtml?apc=r2082787t>
- [13] Udržitelný rozvoj – rozcestník internetových informací [online] [10.01.2010]. Dostupné z: <http://www.udrzitelny-rozvoj.cz>
- [14] Národní síť zdravých měst ČR [online] [10. 01. 2010]. Dostupné z: <http://www.nszm.cz/index.shtml?apc=r2082014t>
- [15] Světová zdravotnická organizace v ČR [online] [12. 01. 2010]. Dostupné z: <http://www.who.dk/cpa/H21/h21long.htm>
- [16] Ministerstvo životního prostředí [online] [12. 01. 2010]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/news_tz100113vlada_SRUR

- [17] Česká informační agentura životního prostředí [online] [12. 01. 2010]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFHV0HSB](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFHV0HSB)
- [18] Česká informační agentura životního prostředí [online] [28. 01. 2010]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFHV26XQ](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFHV26XQ)
- [19] Ministerstvo životního prostředí [online] [28. 01. 2010]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/mistni_agenda_21
- [20] Národní síť zdravých měst ČR [online] [29. 01. 2010]. Dostupné z: <http://www.dataplan.nszm.cz/index.shtml?apc=asAwww.ma21.cz>
- [21] Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj [online] [26. 01. 2010]. Dostupné z: <http://www.timur.cz/indikatory/indikatory-udrzitelneho-rozvoje.html>
- [22] Národní síť zdravých měst ČR [online] [02. 02. 2010]. Dostupné z: http://www.nszm.cz/cb21/archiv/dtp/nszm_letak_PDP.pdf
- [23] Národní síť zdravých měst ČR [online] [02. 02. 2010]. Dostupné z: <http://www.dobrapraxe.cz/index.shtml?apc=jsA>
- [24] Národní síť zdravých měst ČR [online] [04. 02. 2010]. Dostupné z: <http://www.nszm.cz/index.shtml?apc=r2082787t>
- [25] Městská část Praha-Libuš [online] [06. 02. 2010]. Dostupné z: <http://www.praha-libus.cz>

Obrázky

- Obr. č. 1 Národní síť zdravých měst ČR [online] [10. 01. 2010]. Dostupné z: <http://www.nszm.cz>
- Obr. č. 2 Národní síť zdravých měst ČR [online] [10. 01. 2010]. Dostupné z: <http://www.zdravamesta.cz/metodika>
- Obr. č. 3, 4 Národní síť zdravých měst ČR [online] [04. 01. 2010]. Dostupné z: <http://www.nszm.cz/index.shtml?apc=r2082787t>

Přílohy

- Příloha č. 8.1 Národní síť zdravých měst ČR [online] [28. 11. 2009]. Dostupné z: www.nszm.cz
- Příloha č. 8.2 Národní síť zdravých měst ČR [online] [10. 01. 2010]. Dostupné z: <http://www.nszm.cz/index.shtml?apc=r2082014t>
- Příloha č. 8.3 Česká informační agentura životního prostředí [online] [12. 01. 2010]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSFK2CK1O/\\$FILE/020_Kriteria.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFK2CK1O/$FILE/020_Kriteria.pdf); MŽP ČR. *MA21 Příručka pro mapování kvality místních Agend 21*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 2005. ISBN 80-7212-379-3.
- Příloha č. 8.4 MŽP ČR. *MA21 Příručka pro mapování kvality místních Agend 21*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 2005. ISBN 80-7212-379-3.
- Příloha č. 8.5 MŽP ČR. *MA21 Příručka pro mapování kvality místních Agend 21*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 2005. ISBN 80-7212-379-3.
- Příloha č. 8.6 Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj [online] [26. 01. 2010]. Dostupné z: <http://www.timur.cz/indikatory/indikatory-udrzitelneho-rozvoje.html>

- Příloha č. 8.7 Národní síť zdravých měst ČR [online] [02. 02. 2010]. Dostupné z: <http://www.nszm.cz/index.shtml?apc=r2083944t>
- Příloha č. 8.8 HÁJKOVÁ, Iva. *Výroční zpráva, Projekt Zdravá Libuš a Písnice a místní Agenda 21*. MČ Praha-Libuš, 2009
- Příloha č. 8.9 Městská část Praha-Libuš [online] [11. 02. 2010]. Dostupné z: <http://dataplan.info/cz/praha-libus>
- Příloha č. 8.10 Městská část Praha-Libuš [online] [11. 02. 2010]. Dostupné z: <http://dataplan.info/cz/praha-libus>
- Příloha č. 8.11 Městská část Praha-Libuš [online] [11. 02. 2010]. Dostupné z: <http://dataplan.info/cz/praha-libus>
- Příloha č. 8.12 Městská část Praha-Libuš [online] [11. 02. 2010]. Dostupné z: <http://dataplan.info/cz/praha-libus>
- Příloha č. 8.13 Městská část Praha-Libuš [online] [11. 02. 2010]. Dostupné z: http://www.praha-libus.cz/obr/soubory_clanek/cenaMV.pdf
- Příloha č. 8.14 REITSCHMIEDOVÁ, Alena a kol. *Metodika pro místní Agendy 21 v České republice*. Ing. Petr Švec; PhDr. Ivan Rynda; Mgr. Viktor Třebický, Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 2003.
- Příloha č. 8.17 Městská část Praha-Libuš [online] [03. 03. 2010]. Dostupné z: http://www.praha-libus.cz/obr/soubory_clanek/deklarace.doc
- Příloha č. 8.18 Česká informační agentura životního prostředí [online] [12. 01. 2010]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGSI0KM/\\$FILE/kap_28_ma21.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGSI0KM/$FILE/kap_28_ma21.pdf)

8. Přílohy

8.1 Orgány a vnitřní chod NSZM ČR

Asociace v souladu se Stanovami vytváří soubor manažerských nástrojů k efektivní vnitřní činnosti a k rozvoji Projektu Zdravé město a MA21 v ČR:

- je zpracována Strategie NSZM ČR do roku 2015;
- postup NSZM ČR je popsán ve Střednědobém plánu do roku 2010, aktuální aktivity jsou rozpracovány v Ročních plánech ve vazbě na Rozpočet NSZM ČR;
- podrobná interní pravidla pro činnost asociace jsou popsána v Interních předpisech.

Řízení asociace a zajištění výkonu činností

Řídícím orgánem NSZM ČR je Rada, kterou tvoří zástupci devíti členských municipalit, v čele stojí předseda a místopředsedové. Kontrolním orgánem je Revizní komise složená ze zástupců členských měst. Schůze Rady jsou společné s Revizní komisí a otevřené všem zástupcům vedení z členských municipalit. Průběžné aktivity a provoz asociace zajišťuje Kancelář NSZM ČR pod vedením ředitele NSZM ČR. Ředitel je současně pověřen funkcí národního koordinátora Projektu Zdravé město WHO v ČR.

Rada NSZM ČR

Municipality jsou řazeny podle abecedy. Předsednickým městem je Vsetín, zastoupený místostarostou JUDr. Lubomírem Gajduškem, 1. místopředsednickým městem je Chrudim, zastoupená místostarostou Mgr. Petrem Řezníčkem, 2. místopředsednickým krajem je Kraj Vysočina, zastoupený radním Ing. Martinem Hyským.

Řídící rada asociace

Bolatice

Mgr. Herbert Pavera

Chrudim

Mgr. Petr Řezníček

Hodonín

Mgr. Zuzana Domesová

Kopřivnice

Dagmar Rysová

Litoměřice

Mgr. Petr Hermann

Přeštice

Mgr. Petr Fornouz

Tábor

Ing. Hana Randová

Vsetín

JUDr. Lubomír Gajdušek

KRAJ VYSOČINA

Ing. Martin Hyský

Revizní komise NSZM ČR

Letovice

Bohuslav Kuda

Mikroregion Dražanská vrchovina

Josef Vlach

Svazek obcí Hamr

Anna Kahounová

Hospodaření, účetnictví, revize, audit

Hospodaření NSZM ČR probíhá podle Rozpočtu, který je schvalován na podzimním zasedání Valné hromady NSZM ČR na následující rok.

Všechny i finanční operace (příjmy i výdaje) jsou sledovány v peněžním deníku a účetních dokladech, které zpracovává externí účetní firma.

Hospodaření vždy kontroluje Revizní komise a auditor. Roční účetní závěrku schvaluje Valná hromada NSZM ČR.

Výroční zpráva NSZM ČR

NSZM ČR od svého založení každoročně zveřejňuje Výroční zprávu, která obsahuje informaci o aktivitách a členech asociace, a také roční účetní závěrku a výsledek auditu.

[9]

8.2 Cíle Zdraví 21

Světová zdravotní organizace (WHO) připravila do roku 2015 evropskou strategii, která zahrnuje tyto cíle:

Cíl 1. Solidarita pro zdraví v evropském regionu

Cíl 2. Spravedlnost ve zdraví

Cíl 3. Zdravý začátek života

Cíl 4. Zdraví mládeže do 18 let

Cíl 5. Zdravé stárnutí

Cíl 6. Zlepšení duševního zdraví

Cíl 7. Snížení výskytu přenosných nemocí

Cíl 8. Snížení výskytu neinfekčních onemocnění

Cíl 9. Snížení výskytu poranění způsobených násilím a úrazy

Cíl 10. Zdravé a bezpečné životní prostředí

Cíl 11. Zdravější životní styl

Cíl 12. Snížení škod způsobených alkoholem, drogami a tabákem

Cíl 13. Podmínky a příležitosti pro zdraví

Cíl 14. Multisekitoriální odpovědnost za zdraví

Cíl 15. Integrovaný zdravotní styl

Cíl 16. Řízení v zájmu kvality péče

Cíl 17. Financování zdravotnictví a rozdělování finančních zdrojů

Cíl 18. Rozvoj lidských zdrojů v zájmu zdraví

Cíl 19. Výzkum a znalosti v zájmu zdraví

Cíl 20. Mobilizace partnerů pro zdraví

Cíl 21. Politika a strategie v zájmu zdraví pro všechny

[14]

8.3 Kritéria a Kategorie

Přehled kritérií

Kategorie "Zájemci"			
ČÍSLO	KRITÉRIUM	UKAZATEL	LIMIT
i.	Zájem o zápis do evidence MA21	- vyplnění registračního formuláře do Databáze MA21	- ano/ne
ii.	Kontaktní osoba MA21	- stanovení kontaktní osoby - zástupce právnické osoby	- ano/ne
iii.	Zpětná vazba o stavu MA21	- pravidelné potvrzení zájmu o evidenci v Databázi MA21	- ano/ne
Kategorie D			
ČÍSLO	KRITÉRIUM	UKAZATEL	LIMIT
1.	Organizační struktura MA21	1.1. ustanovení zodpovědného politika pro MA21	- ano/ne
		1.2. ustanovení koordinátora MA21 (v rámci úřadu či organizace zřízené městem/obcí)	- ano/ne
		1.3. existence neformální skupiny pro MA21 (může být i oficiální orgán)	- ano/ne
2.	Aktivní zapojování veřejnosti do oblasti plánování a rozhodování (typu kulaté stoly, fórum UR/MA21 aj.)	2. plánování s veřejností (akční nebo komunitní plánování)	- minimálně 2 plánovací akce za rok
3.	Prezentace činností a výstupů MA21	3.1. aktualizace webové stránky s informacemi o MA21	- informace o aktuálních aktivitách v daném roce na webu
		3.2. uveřejňování zpráv o MA21 v místních/regionálních/celostátních médiích	- minimálně 2 zprávy v médiích za každé pololetí (4 zprávy za rok)
4.	Spolupráce/partnerství sektoru veřejné správy, občanského sektoru a podnikatelského sektoru	4. společné zapojení zástupců občanského sektoru a podnikatelského sektoru do aktivit v rámci MA21	- minimálně 2 společné aktivity za rok
Kategorie C			
ČÍSLO	KRITÉRIUM	UKAZATEL	LIMIT
5.	Oficiální orgán samosprávy pro MA21	5. ustanovení/existence orgánu rady/zastupitelstva pro sledování postupu MA21 složeného ze zástupů veřejné správy, neziskového sektoru a komerčního sektoru	- minimálně 1 zástupce z každého sektoru
6.	Oficiálně schválený dokument k MA21 (deklarace, charta apod.)	6. schválení dokumentu k MA21 zastupitelstvem města/obce	- ano/ne
7.	Informace, vzdělávání a osvěta k UR a MA21	7.1. pořádání osvětových kampaní k UR (Den Země, Evropský týden mobility apod.)	- minimálně 1 kampaň za rok
		7.2. realizace osvětových akcí k UR, MA21 a souvisejícím tématům pro úřad nebo veřejnost (mimo kampaň)	- minimálně 1 osvětová akce za rok
8.	Sledování a hodnocení procesu MA21	8. projednání pravidelné zprávy o MA21 radou nebo zastupitelstvem města/obce	- ano/ne
9.	Finanční podpora aktivit MA21 ze strany samosprávy	9. schválení finanční podpory aktivit MA21 vyplývajících z komunitního plánování radou nebo zastupitelstvem města/obce (možno jednorázová i systematická podpora)	- minimálně 1x za rok
10.	Pravidelné veřejné fórum UR/MA21 k celkovému rozvoji města/obce	10. pořádání veřejného fóra UR/MA21 k celkovému rozvoji města/obce	- minimálně 1x za rok

Kategorie B			
ČÍSLO	KRITÉRIUM	UKAZATEL	LIMIT
11.	Strategie UR města/obce nebo strategický plán rozvoje města/obce respektující principy UR	11. strategie UR města/obce nebo strategický plán k UR schválené zastupitelstvem města/obce	- ano/ne
12.	Dílčí koncepce, která je v souladu se strategií UR města/obce nebo strategickým plánem rozvoje města/obce respektujícím principy UR	12. dílčí koncepce, která naplňuje principy UR, schválená zastupitelstvem města/obce	- prohlášení o naplňování principů UR uvedeno minimálně v 1 platné dílčí koncepci
13.	Systém finanční podpory města/obce pro realizaci opatření MA21	13. schválení systému finanční podpory (nebo alespoň jeho dílčí části) zahrnujícího podporu MA21 radou nebo zastupitelstvem města/obce	- ano/ne
14.	Získávání externích zdrojů pro realizaci MA21	14. získávání externích zdrojů pro realizaci aktivit MA21 (externí dotace, granty aj.)	- minimálně 1 aktivní externí zdroj v roce
15.	Stanovení a sledování vlastních indikátorů MA21	15. stanovení a sledování vlastních indikátorů vyplývajících z komunitního plánování	- ano/ne
16.	Sledování mezinárodně standardizovaných indikátorů UR	16. sledování mezinárodních indikátorů UR	- ano/ne
17.	Certifikované proškolení koordinátora MA21	17. absolvování případně aktuální účast koordinátora MA21 v akreditovaném školení pro koordinátory MA21	- ano/ne
18.	Výměna zkušeností a přenos příkladů dobré praxe v oblasti MA21	18. aktivní zveřejňování vlastních příkladů dobré praxe v rámci tématické akce min. regionálního významu	- ano/ne

Kategorie A			
ČÍSLO	KRITÉRIUM	UKAZATEL	LIMIT
19.	Oficiální orgán samosprávy pro sledování stavu UR	19. ustanovení orgánu rady nebo zastupitelstva města/obce	- ano/ne
20.	Management kvality v rámci veřejné správy	20. zavedení certifikovaného systému řízení kvality v rámci činnosti úřadu města/obce (např. ISO, CAF, EMS, EMAS)	- ano/ne
21.	Principy UR jsou ve městě/obci prakticky uplatňovány	21.1. udržení/zlepšování stávajícího stavu a vlivu na UR (dle vlastních nebo standardizovaných indikátorů) 21.2. spokojenost obyvatel s kvalitou života v obci/městě a s procesem MA21	- zjištění stavu/vlivu minimálně 1x za 3 roky - zjištění stavu minimálně 1x za 3 roky

Zdroj: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSFK2CK10/\\$FILE/020_Kriteria.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFK2CK10/$FILE/020_Kriteria.pdf)

Přehled kategorií

Přehled kategorií MA21

- Kategorie ZÁJEMCI** zahrnuje všechny evidované zájemce o problematiku MA21 a je otevřená nejen municipalitám, ale také dalším subjektům aktivně zapojeným do realizace MA21, např. neziskovým organizacím. Tato kategorie má tedy postihnout zájem obce, města či regionu o tento proces jako takový, aniž by u nich zatím nedocházelo k vytváření jakýchkoliv formálních struktur či procesů. Smyslem přistoupení k této kategorii je být informován o tom, co MA21 vlastně obnáší,

o novinkách, příkladech dobré praxe a podobně. Jde o jakýsi startovací bod, kde se lze s MA21 seznámit a následně rozhodnout, zda je MA21 pro region či obec to „pravé ořechové“, co pomůže zvyšovat kvalitu života.

- **Kategorie D: „START“** představuje „začátečnickou“ úroveň MA21 a předpokládá organizační zajištění procesu MA21. Vyžaduje realizaci aktivit založených na principu partnerství, a také tedy vytvoření organizačního zázemí na straně obce, města či regionu (určení někoho, kdo bude oficiálním koordinátorem MA21, může to být úředník, politik či pověřené sdružení občanů). MA21 musí být na této úrovni naplňována konkrétním obsahem, což s sebou přináší komunikační a manažerské postupy, jako je např. aktivní zapojování veřejnosti do oblastí plánování, rozhodování a realizace významných opatření, jež se dotýkají života občanů nebo spolupráce s občanským a podnikatelským sektorem při jejich tvorbě.
- **Kategorie C: „STABILIZACE“** představuje mírně pokročilou úroveň MA21, předpokládá aktivní zapojení veřejnosti a politické zastřešení procesu MA21. Vyžaduje zejména propracovanější organizační strukturu, hlubší politické zastřešení a vyšší míru aktivní účasti obyvatel na aktivitách MA21. Nedílnou součástí je ustavení oficiálního orgánu samosprávy pro MA21 a schválení oficiálního dokumentu přihlášení se k MA21 v podobě deklarace, charty apod. Významná jsou také pravidelná setkání na veřejném fóru, kde má kterýkoli z občanů dané lokality možnost diskutovat o věcech veřejných. Je přitom velmi důležité, jak dobře se podaří propojit jednotlivé oblasti života v místě a jejich představitele – politickou reprezentaci, místní podnikatele, občanská sdružení a spolky a další.
- **Kategorie B: „SYSTÉM ŘÍZENÍ“** znamená mírně pokročilou úroveň MA21, předpokládá zavedení a používání systému řízení municipality dle zásad MA21. Představuje druhou nejvyšší kategorii, která doplňuje předchozí kategorii o řadu významných prvků. Kromě toho, že dílčí koncepce respektují principy udržitelného rozvoje, dochází v této fázi k vytvoření ucelené strategie udržitelného rozvoje daného regionu za účasti expertů, partnerů a samozřejmě veřejnosti. Zastupitelstvo města, obce či regionu v kategorii B by mělo rozhodnout o vhodném systému finanční podpory aktivit MA21 – může jít o zdroje vlastní i vnější, z národních i třeba evropských fondů. Municipality v této kategorii sledují svoje směřování

k udržitelnému rozvoji pomocí měřitelných indikátorů, které si za účasti občanů definují samy, nebo vyberou z již existujících sad, může sledovat svoji ekologickou stopu apod. S výběrem a sledováním indikátorů mohou pomoci i zkušené organizace, jako je iniciativa TIMUR, nebo partneři z řad obcí, které indikátory sledují již delší dobu, jako např. členové Národní sítě Zdravých měst ČR. Své přístupy veřejně prezentují a sdílejí své zkušenosti s ostatními na společných setkáních anebo třeba v on-line systému sdílení příkladů dobré praxe.

- **Kategorie A: „DLOUHODOBÝ PROCES“** představuje nejvyšší úroveň MA21, předpokládá strategický a dlouhodobý rozvoj za aktivní účasti veřejnosti, založený na principech udržitelného rozvoje a směřující ke zvyšování kvality života svých občanů. Tato kategorie shrnuje všechny předchozí do jednoho vzájemně provázaného celku. Municipality v této kategorii propojuje jednotlivé oblasti své činnosti respektující principy udržitelného rozvoje do komplexního procesu strategického řízení. Realizace procesu MA21 je zabezpečována stálým orgánem rady (komise MA21) či zastupitelstva samosprávy. Město, obec či region zavádí systémy managementu kvality veřejné správy – např. ISO 9000, nebo 14000, či EMAS a průběžně sleduje a vyhodnocuje uplatňování principů udržitelného rozvoje na základě stanovených ukazatelů.

[3]

8.4 Postup v kategoriích

[3]

8.5 Vysvětlivky k pojmům *Kritérium, Ukazatel, Limit a Zdroj*

Kritérium

Kritériem pro potřeby sledování procesu MA21 rozumíme určitou skutečnost, která je nutná pro jeho zdárný a kvalitní průběh. Vychází z dlouhodobé zkušenosti realizátorů MA21, u nichž se ukázalo, že bez splnění daného kritéria nelze dále v procesu MA21 pokračovat, nebo že se minimálně celý proces zkomplikuje a zpozdí.

Ukazatel

Ukazatel je vždy spojen s určitým kritériem a je jeho vlastním popisem. Vyjadřuje, co je prakticky nutno učinit pro splnění daného kritéria.

Limit

Limit je kvantitativní nebo kvalitativní definicí ukazatele. Specifikuje množství, kvalitu, termín atd., které je nutno dosáhnout pro jeho splnění.

V databázi se objevují dva druhy limitů:

1. limit-požadavek je specifikací požadované skutečnosti,
2. limit-skutečnost slouží koordinátorovi procesu jako kontrola dosažené úrovně.

Výše jmenované druhy lze doplnit o limit-vyhodnocení, který bude reflektovat aktuální stav (splněno, nesplněno, probíhá).

Zdroj (dokumentace)

Zdroj je popisem dokumentace daného kritéria. Říká, jaké jsou fyzické důkazy o jeho provedení-splnění.

V podobě zdroj-požadavek se objevuje obecně navržená možnost dokumentace, zdroj-skutečnost pak již mapuje konkrétní dokumentaci u konkrétního koordinátora.

[3]

8.6 Přehled Společných evropských indikátorů (ECI)

1. Spokojenost občanů s místním společenstvím

Ukazatelem je úroveň spokojenosti občanů obecně s ohledem na různé rysy fungování obce. Kvalita života občanů je důležitou součástí udržitelné společnosti. Znamená možnost žít v takových podmínkách, které zahrnují bezpečné a cenově přijatelné bydlení, dostupnost základních služeb (školy, zdravotnictví, kultura, atd.), zajímavou a uspokojující práci, kvalitní životní prostředí (jak přírodní, tak antropogenní) a reálnou možnost účastnit se místního plánování a rozhodování. Názor občanů na tyto otázky představuje důležité měřítko celkové spokojenosti s daným místem, takže je to důležitý indikátor místní udržitelnosti.

2. Místní příspěvek ke globálním změnám klimatu

Ukazatelem je ekvivalentní emise CO₂ (celkové množství a změna vzhledem k referenčnímu roku). Udržitelná obec přebírá odpovědnost za kvalitu života další generace a přispívá k odstraňování globálních problémů životního prostředí. Proto je důležité bojovat proti globálním změnám klimatu a zamezit či snižovat spotřebu omezených zdrojů. Na místní úrovni to znamená podporovat úspory energie, využívání obnovitelných nefosilních zdrojů energie, snižovat využívání skládek.

3. Mobilita a místní přeprava cestujících

Tento indikátor zjišťuje a popisuje mobilitu občanů žijících na území dané samosprávy. Model mobility občanů v městském prostředí je důležitý jak z hlediska kvality života přímých účastníků (čas věnovaný cestování, četnost dopravních komplikací, náklady, atd.), tak z hlediska zátěže mobility na životní prostředí. Údaje z různých průzkumů městské mobility poukazují na vývoj v posledních letech. Existuje úzká spojitost mezi mobilitou a dalšími důležitými otázkami života v městském prostředí, mezi něž patří kvalita ovzduší a emise oxidu uhličitého, hluk, silniční bezpečnost, zastavěnost území a městská krajina. Je žádoucí dosáhnout progresivního snížení individuální dopravy a současně dosáhnout zvýšení podílu alternativních způsobů dopravy. Trvale udržitelná doprava a mobilita je zakotvena ve strategických dokumentech na místní, národní a evropské úrovni.

4. Dostupnost místních veřejných prostranství a služeb

Ukazatelem je přístup občanů k blízkým veřejným prostranstvím a jiným základním službám. Přístup občanů k blízkým veřejným prostranstvím a jiným základním službám je nezbytný pro kvalitu života a životaschopnost místní ekonomiky trvale udržitelné komunity. Základní služby v blízkosti bydliště také významně snižují potřebu cestovat. Nesplněné základní požadavky na zásobování potravinami a poskytování základní zdravotní péče vede k neuspokojování sociálních potřeb. Nedostatek obchodů s čerstvým ovocem a zeleninou v určité části města je znakem společenského vyřazení (například v Británii) a také ohrožuje zdraví. Vyřazení představuje také chybějící hromadná doprava pro ty, kteří jsou na ní závislí.

5. Kvalita místního ovzduší

Ukazateli jsou počet případů překročení mezních hodnot vybraných látek znečišťujících ovzduší a existence a stupeň zavedení plánu řízení kvality ovzduší. Tento indikátor se soustředí na hlavní zdroje znečištění ovzduší v městských oblastech, zejména na ty spojené s procesy spalování v dopravě, vytápění a průmyslu. Hlavními škodlivinami, které jsou vypouštěny přímo nebo jako vedlejší produkt následných chemických reakcí, jsou oxid siřičitý; oxid dusičitý; oxid uhelnatý; těkavé organické látky (např. benzen); prachové částice, ozón a olovo. Ty mají negativní vliv na lidi, kulturní památky a ekosystémy. Dýchání zamořeného vzduchu může způsobit celou škálu zdravotních problémů, od astma až po rakovinu. Nepřímo mohou škodliviny v ovzduší zapříčinit ztrátu místní pracovní síly a zvýšené lékařské výdaje, stejně jako ztrátu produktivních a ochranných ekosystémů. Čisté ovzduší je tedy základním faktorem trvalé udržitelnosti.

6. Cesty dětí do a ze školy

Ukazatelem je způsob dopravy dětí z domova do školy a zpět. Udržitelná společnost je dostatečně bezpečná z hlediska kriminality a bezpečnosti dopravy; rodiče musí cítit, že jejich děti se mohou bezpečně pohybovat po ulicích a používat služby hromadné dopravy (podle věku v doprovodu nebo samotné). Je to společnost, kde jsou veřejné služby (hromadná doprava, základní a střední školy) snadno dosažitelné pěšky nebo na kole. V trvale udržitelné společnosti rodiče přebírají odpovědnost za vedení dětí k trvale udržitelnému životnímu stylu, včetně toho, že je učí používat hromadnou dopravu a vedou

je ke správnému chování při jízdě na kole. Vození dětí autem do školy nejen, že přispívá k ranní dopravní špičce a s tím souvisejícím environmentálním, společenským (včetně špatného zdravotního stavu a tělesné kondice) a ekonomickým problémům, ale také dětem předává špatné signály z hlediska vnímání životního prostředí a trvale udržitelného chování.

7. Nezaměstnanost

Míra nezaměstnanosti představuje základní indikátor sociální oblasti a úzce souvisí s otázkou chudoby, sociálního vyloučení, pružnosti pracovního trhu a řadou dalších socio-ekonomických otázek. Jde zároveň o problém velmi citlivě vnímaný občany a politiky. Sledování je standardně prováděno ve všech zemích EU, tedy i v ČR, a na všech úrovních, včetně úrovně obcí a měst. Politika ke snižování nezaměstnanosti, aktivní politika zaměstnanosti, strategie pro zvyšování adaptability pracovní síly a související vládní koncepce jsou zařazeny mezi stěžejní programy financované ze zdrojů EU. Často patří mezi programy velmi finančně nákladné a jejich účinnost z hlediska vytváření a zejména udržitelnosti nových pracovních míst bývá někdy problematická. Proto je nutné nezaměstnanost v jejích různých podobách na všech úrovních podrobně sledovat a vyhodnocovat. Indikátor „Nezaměstnanost“ umožňuje městům a obcím stanovat konkrétní cíle pro snižování nezaměstnanosti, vytváření nových pracovních míst, diverzifikaci pracovního trhu atp. Při stanovování cílů pro snižování nezaměstnanosti je důležitá spolupráce mezi místním úřadem, místně příslušným pracovním úřadem a privátním sektorem.

8. Zatížení životního prostředí hlukem

Ukazateli jsou podíl populace vystavené dlouhodobě vysoké hladině hluku z vnějšího prostředí, hlukové hladiny ve vybraných oblastech obce a existence a stupeň uplatňování akčního protihlukového plánu. Hluk z vnějšího prostředí může mít škodlivý vliv na lidské zdraví a pohodu. Udržitelná společnost by měla občanům zabezpečit hlavní městské funkce jako je bydlení, práce a mobilita, aniž by je vystavovala "obtěžujícímu" působení hluku. Ačkoliv zvýšená mobilita s sebou přináší vyšší pravděpodobnost vzniku hluku, nemusí to být vždy pravidlem, pokud nejde o motorizovaný způsob dopravy nebo pokud se využívají určité formy hromadné dopravy. Cílem je prevence a snížení zatížení hlukem,

kde je zapotřebí, a zejména tam, kde působení hluku z vnějšího prostředí může negativně působit na lidské zdraví, a zachovat kvalitu úrovně hluku tam, kde je příznivá.

9. Udržitelné využívání území

Ukazateli jsou urbanizovaná území, nezastavěná území, brownfields (opuštěná a kontaminovaná území), nový rozvoj, intenzita využívání území, chráněné přírodní oblasti. Tento indikátor se týká trvale udržitelného rozvoje, obnovy a ochrany území a lokalit ve městech a obcích. Expanze měst vede k rozšiřování příměstských oblastí na úkor neurbanizovaných ploch a zejména oblastí krajinné zeleně. V mnoha evropských městech vedla společensko-ekonomická transformace minulého století k opouštění využitých a kontaminovaných území / lokalit / ploch. Udržitelné využívání území znamená efektivní užívání území / ploch ve městě prostřednictvím cíleného rozvoje města, s minimalizací záboru u dosud neurbanizovaných ploch - zemědělské a nedotčené půdy (zelené louky) a zvyšováním podílu rozvinutých oblastí území pomocí obnovy a rekonverze.

10. Ekologická stopa

Ekologická stopa je plocha tzv. ekologicky produktivní země (zahrnuje pevninu i vodní plochu), kterou člověk (resp. město, stát, lidstvo) ročně potřebují k zajištění všech zdrojů a k likvidaci odpadů. K výpočtu se používá oficiální statistika o spotřebě, která je převedena na množství biologicky produktivní země a vodních ploch nutných k vyprodukování daných zdrojů a k asimilaci odpadů, při používání daných technologií. Vzhledem k tomu, že lidé používají zdroje z celé planety a znečištění, které produkují, ovlivňuje velmi vzdálená místa, tvoří ES součet všech ploch z různých částí Země, odpovědných za naši spotřebu. Ekologická stopa stanovuje množství přírodních zdrojů, které město spotřebuje v daném roce.

[21]

8.7 Funkce DataPlánu

- DataPlán NSZM sleduje **konceptní a strategické dokumenty** na úrovni municipalit - jedná se zejména o samotný strategický plán rozvoje, koncepce i další rozvojové programy (např. Program rozvoje kraje), ale i komunitní strategické

plány, mapující názor veřejnosti (např. komunitní Plán zdraví a kvality života). Informační systém rovněž zahrne dokumenty celostátního a mezinárodního významu. Mimo tyto komplexní záležitosti umožňuje DataPlán NSZM pracovat i s dílčími koncepcemi a expertními hodnoceními.

- Díky speciálním funkcím DataPlánu NSZM má municipalita **přehledné „POROVNÁNÍ“** své strategické dokumentace (expertní i komunitní plány)
- s jinými městy, kontroluje svoji projektovou kapacitu pro řešení nejrůznějších problémů a zjišťuje souvislosti záměrů a aktivit na místní úrovni s krajskými a do budoucna i s národními a mezinárodními dokumenty (např. Strategie udržitelného rozvoje ČR a EU, Agenda 21 aj.).
- DataPlán NSZM obsahuje ty nejlepší aktivity, které se v obcích, městech
- a regionech uskutečňují. Přehled příkladů **„DOBŘÉ PRAXE“** obsahuje inovativní a inspirativní projekty či aktivity. Umožňuje sdílet dobrá řešení nejrůznějších problémů, se kterými se municipality setkávají ve své každodenní praxi, a zároveň je porovnávat metodou benchmarkingu. Ve finální podobě je možné v části **„ROZPOČTY“** velice přehledně sledovat kolik finančních prostředků je na jednotlivé aktivity vynakládáno a zda jsou tyto finance využívány efektivně.
- DataPlán NSZM je možné využít pro sledování realizace jednotlivých **projektů** a opatření na základě stanovených **„INDIKÁTORŮ“**, a získat tak přehled o tom, co se v dané municipalitě děje, kolik to stojí peněz a jaké výsledky aktivity přinášejí.
- DataPlán NSZM slouží jako „zásobník“ projektových návrhů a lze jej efektivně využívat například při krajských projektech Společného regionálního operačního programu.

Zdroj: <http://www.nszm.cz/index.shtml?apc=r2083944t>

8.8 Vysvětlivky k pojmům politik, koordinátor a komise projektu

Politik je zodpovědný za projekt Zdravá Libuš a Písnice a místní Agendu 21. Všechny postupy a aktivity zastřešuje a podílí se na jejich medializaci.

Koordinátorka projektu Zdravá Libuš a Písnice a místní Agendy 21 celý proces koordinuje, prezentuje a medializuje. Spolupracuje s politikem, komisí projektu, různými subjekty a veřejností.

Komisi pro Zdravou Libuš a Písnice a místní Agendu 21 jmenovala Rada MČ Praha-Libuš v prosinci 2007 na základě usnesení RMČ č. 297/2007. Průběžně je seznam členů aktualizován RMČ Praha-Libuš. Komise je **poradním orgánem RMČ**, je **řídící jednotkou** celého procesu vedoucího k udržitelnému rozvoji s prosazováním principů MA21 – zapojení veřejnosti, strategické plánování, zkvalitnění správy věcí veřejných. Komise se skládá z 20 členů a 14 hostů. Je to **otevřený orgán**, proto jsou zasedání komise veřejná a zápisy uveřejňovány na informačním portálu.

Komise se **podílí na organizaci veřejných jednání a kulatých stolů**, na **vyhodnocování** indikátorů komunitního plánu, na **organizaci kampaní** Den Země a Dny zdraví. **Vyjadřuje** se ke znění Statutu komise, Dotačního programu projektu, Plánu zlepšování na příslušný rok a Výroční zprávě za uplynulý rok. **Vyhlašuje** témata dotací projektu Zdravé město, projekty hodnotí a doporučuje k odsouhlasení RMČ Praha-Libuš.

Seznam členů komise:

MUDr. Hana Cabrnchová, Jana Dyršmíková, Iva Hájková, Jana Hejtmánková, Miroslav Hofman, Ing. Zdeněk Horčík, MUDr. Daniela Horčíková, Ing. Huynh Tan Binh, PhDr. Pavla Jedličková, Ing. Lenka Koudelková, Ing. Ivan Mikeš, Ing. Pavel Macháček, Ing. Petr Maur (*předseda komise*), Petr Mráz, Ing. Nguyen Anh Tuan, Ing. Milena Nekolová, Mgr. Daniela Partlová, Dalibor Šulc, Miroslav Štancl, Mgr. Kateřina Tomešová

Seznam hostů:

Paed.Dr. Blanka Bartošová, Ladislav Borzy, Mgr. Alena Dušková, Tomáš Hejzlar, Jan Chaloupek, Matěj Kadlec, Milan Kašpar, Mgr. Hana Kolářová, Ing. arch. Zdeněk Kříž, PaedDr. Lenka Kubrichtová, Markéta Lukešová, Petr Molčan, Ing. Anna Rusiňáková, Kryštof Štafl.

[1]

8.9 Základní struktura Komunitního plánu

Oblast 1.	<i>1. Rozvoj MČ, bezpečnost, veřejná správa, urbanismus</i>
Cíl	1.1. Bude regulován rozvoj MČ a celková koncepce území (převážně v oblasti výstavby) 1.2 Bude se rozvíjet komunikace mezi veřejností a ÚMČ 1.3 Děti a mládež se budou zapojovat do dění v městské části 1.4 Bude dbáno na zvyšování bezpečnosti občanů 1.5 Městská část bude dobře propagována 1.6 Bude podporována spolupráce s partnerským francouzským městem a partnerskými zahraničními městy 1.7 Spolupráce s ostatními Zdravými městy ČR 1.8 Zavedení dotačního programu projekt Zdravá Libuš a Písnice a místní Agenda 21
Oblast 2.	<i>2. Občanská vybavenost, podnikání, služby</i>
Cíl	2.1 Podporovat zkvalitnění obchodů 2.2 Podporovat rozvoj místního podnikání a služeb v souladu se zákonnými předpisy a normami
Oblast 3.	<i>3. Zdravý životní styl, zdravotnictví / sociální oblast, národnostní menšiny</i>
Cíl	3.1 Bude podporována informovanost občanů o vietnamské komunitě 3.2 Bude podporována informovanost občanů v oblasti péče o zdraví 3.3 Budou zajištěny podmínky pro aktivní a kvalitní život seniorů a dostupnost zdravotní péče 3.4 Bude zajištěn dostatečný servis a mimořádná pomoc pro seniory, rodiny s dětmi, mládež, lidi se zdr. Postižením
Oblast 4.	<i>4. Školství, volný čas, sport, turistika, kulturní a společenský život</i>
Cíl	4.1 Bude se zlepšovat technický stav škol 4.2 Budou vytvářeny podmínky pro sport 4.3 Budou vytvářeny podmínky pro kulturní činnost 4.4 Bude podporován rozvoj školství a volnočasových aktivit 4.5 Podporovat rozvoj základních škol 4.6 Bude se zvyšovat kvalita a úroveň vzdělávání ve školských zařízeních 4.7 Bude se podporovat spolková činnost 4.8 Budou vytvářeny podmínky pro turistiku
Oblast 5.	<i>5. Životní prostředí</i>
Cíl	5.1 Budou vytvořena lokální centra a zajištěna jejich údržba 5.2 Budou čistá veřejná prostranství 5.3 Bude snižována energetická náročnost budov ve vlastnictví MČ 5.4 Bude rozšířena zeleň a bude zajištěno její udržování 5.5 Bude udržována chráněná oblast Modřanská rokle 5.6 Bude probíhat regenerace sídlišť 5.7 Bude likvidován odpad z domácností

Oblast	5.8 Osvětové kampaně pro veřejnost
6.	6. Doprava
Cíl	6.1 Bude zvýšena informovanost občanů o dopravních záměrech hl. města Prahy 6.2 Budou probíhat opravy, rekonstrukce a údržba místních komunikací 6.3 Bude zvyšována bezpečnost v dopravě 6.4 Bude podporováno vytvoření koncepce dopravy

Upraveno z <http://dataplan.info/cz/praha-libus>

8.10 Hlavní problémy rozvoje

<p>Dopravní infrastruktura a obslužnost vysoké zatížení komunikací silniční dopravou zanedbaný nebo nezpevněný povrch některých ulic snížená bezpečnost chodců v silniční dopravě nedostatek parkovacích míst deficity dopravní obslužnosti MHD deficity v infrastruktuře pro cyklisty</p>
<p>Energetika vysoká spotřeba energie v budovách městské části slabé zapojení obnovitelných zdrojů energie do energetické bilance městské části omezená osvěta a management v oblasti energetiky</p>
<p>Veřejné prostory a životní prostředí výskyt zanedbaných částí veřejných prostranství výskyt zanedbaných objektů absence "centrálních míst" a míst setkávání</p>
<p>slabá regulace výstavby Sociální a volnočasová oblast omezené možnosti kulturního a volnočasového využití slabá integrace a faktická segregace cizinců a národnostních menšin dílčí problémy v oblasti školství</p>
<p>Místní správa nedostatky v místní veřejné správě deficity v prezentaci a informovanosti obyvatel a subjektů působících v MČ</p>

Upraveno z <http://dataplan.info/cz/praha-libus>

8.11 Přehled priorit a místních indikátorů Strategického plánu

Priorita/opatření	Indikátor	Jednotka
1. Rozvoj dopravy a infrastruktury		
1.1 Eliminace zatížení komunikací silniční dopravou	Intenzita dopravy na vybraných komunikacích	vozidel/den
1.2 Úpravy povrchu některých silnic	Podíl vedlejších ulic s kvalitním zpevněným povrchem	%
1.3 Optimalizace kapacity parkovacích míst	Počet parkovacích míst na parkovištích dostupných pro veřejnost na sídlišti Písnice	Počet
1.4 Optimalizace dopravní obslužnosti MHD	Počet spojů obsluhujících vybrané směry z Libuše a Písnice ve vybraných časových úsecích	Počet
1.5 Další výstavba infrastruktury pro cyklisty	Délka cyklistických stezek/tras na území MČ Praha-Libuš	Km
2. Zkvalitnění prostředí a koordinace územního rozvoje		
2.1 Revitalizace veřejných prostranství	Plocha nových nebo zrevitalizovaných veřejných prostranství	m ²
2.2 Rekonstrukce zanedbaných objektů	Počet alespoň částečně zrekonstruovaných budov	Počet
2.3 Vytváření míst setkávání a centrálních míst	Plocha nových nebo zrevitalizovaných centrálních míst a míst setkávání	m ²
2.4 Posílení regulace výstavby	Plocha území zahrnutého v regulačním plánu	m ²
2.4 Posílení regulace výstavby	Podíl plochy zeleně a plochy zastavěného území	Podíl
3. Realizace energetických úspor		
3.1 Snížení spotřeby energie	Energetická náročnost/spotřeba budov	kJ
3.2 Rozšíření využití obnovitelných zdrojů energie	Podíl obnovitelných zdrojů na spotřebě energie v budovách v majetku MČ	%
3.3 Zavedení energetického managementu a rozšíření osvěty	Počet osob (z toho dětí) účastnících se osvětových akcí	Počet
4. Posilování sociální soudržnosti a kvality života		
4.1 Rozvoj možností kulturního, sportovního a volnočasového využití	Počet dětí/dospělých navštěvujících kulturní, sportovní a volnočasové aktivity	Počet
4.2 Zlepšení soužití s cizinci a národnostními menšinami	Počet účastníků uspořádaných akcí a kurzů směřujících k integraci menšin	Počet
4.3 Zkvalitnění školství	Počet dětí na základních školách v MČ Praha-Libuš	Počet
5. Zkvalitnění činnosti místní správy a komunikace s obyvateli		
5.1 Optimalizace činností úřadu MČ	Objem finančních prostředků v grantovém systému	Kč/rok
5.1 Optimalizace činností úřadu MČ	Podíl fin. Prostředků v grant. Systému na objemu fin. Prostř. V celém rozpočtu	%
5.2 Posílení komunikace s jinými subjekty veřejné správy	Počet detašovaných pracovišť veřejné správy	Počet
5.3 Zlepšení spolupráce s partnerskými organizacemi	Počet společně realizovaných projektů s jednotlivými partnerskými organizacemi	Počet
5.4 Zvýšení informovanosti obyvatel a subjektů působících	Počet metod standardně využívaných MČ při komunikaci s občany	Počet

v MČ		
5.5 Posilování zapojení občanů do rozvoje MČ	Počet občanů navštěvujících veřejná projednání	Počet
5.5 Posilování zapojení občanů do rozvoje MČ	Počet veřejně projednaných záměrů	Počet

Upraveno z <http://dataplan.info/cz/praha-libus>

8.12 Energetický plán

1. Úspory energie 1.1 Snížení energetické náročnosti budov v majetku/pověřené správě městské části 1.2 Efektivní užívání budov a chování uživatele
2. Obnovitelné zdroje energie 2.1 Obnovitelné zdroje energie
3. Vzdělávání a osvěta 3.1 Osvěta

Upraveno z <http://dataplan.info/cz/praha-libus>

8.13 Ocenění

http://www.praha-libus.cz/obr/soubory_clanek/cenaMV.pdf

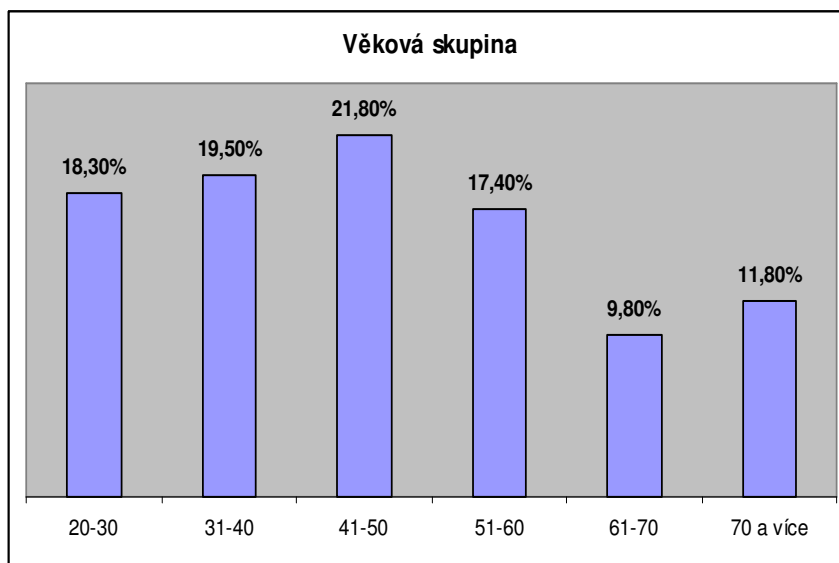
8.14 Přínosy dobře vedené MA21

- větší spokojenost obyvatel
- vyšší efektivita práce
- předcházení konfliktů a zmenšování rozporů
- zlepšení kvality života obyvatel
- zachování a zlepšení kvality životního prostředí
- nalezení skutečných problémů a optimálních cest jejich řešení
- dosažení společné vize o budoucnosti obce či regionu
- aktivní zapojení lidí do řešení problémů
- spolupráce různých společenských a profesních skupin
- větší pochopení práce úřadů a zastupitelů a zvýšení důvěry v jejich rozhodnutí
- zajištění zpětné vazby v řízení města
- lepší společenská atmosféra
- pochopení různých názorů a postupů
- posílení a rozvoj demokracie
- posílení pocitu sounáležitosti s obcí, regionem
- zachování místních hodnot – kulturních, společenských i přírodních
- zvýšení schopností a kapacit
- rozšíření finančních a dalších zdrojů pro rozvoj obce, regionu
- větší schopnost obce nebo regionu reagovat na měnící se vnější i vnitřní prostředí
- místní stabilita, která ovlivňuje stabilitu v mezinárodním měřítku

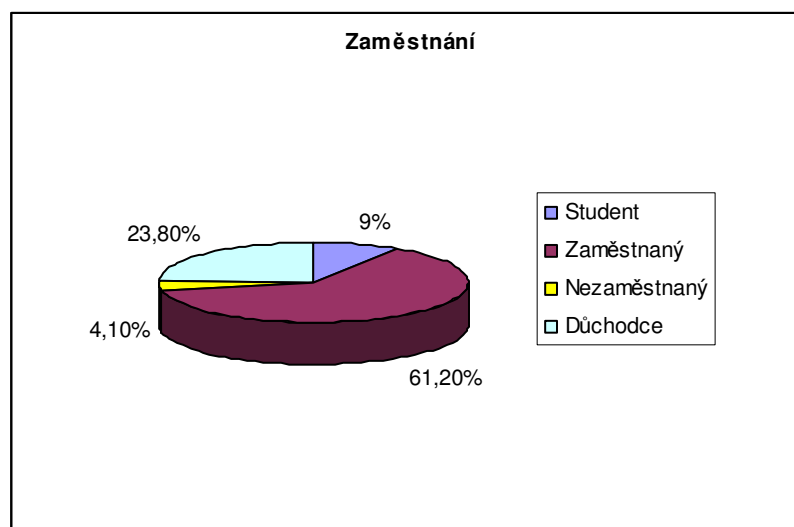
[5]

8.15 Grafy č. 1 – 6

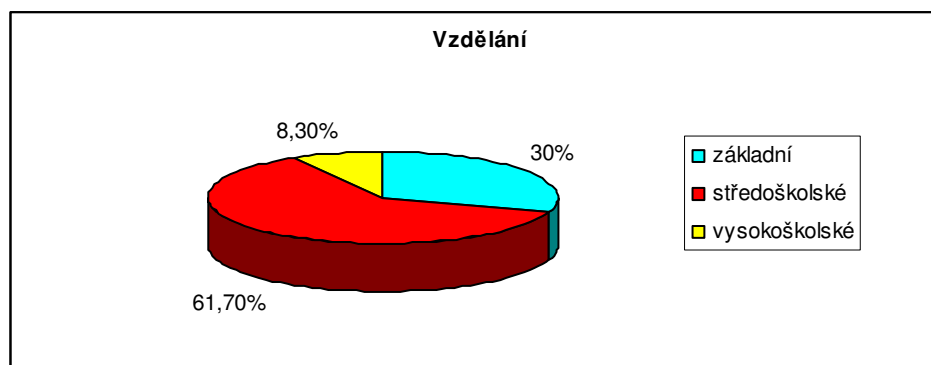
Graf č. 1 Věková skupina

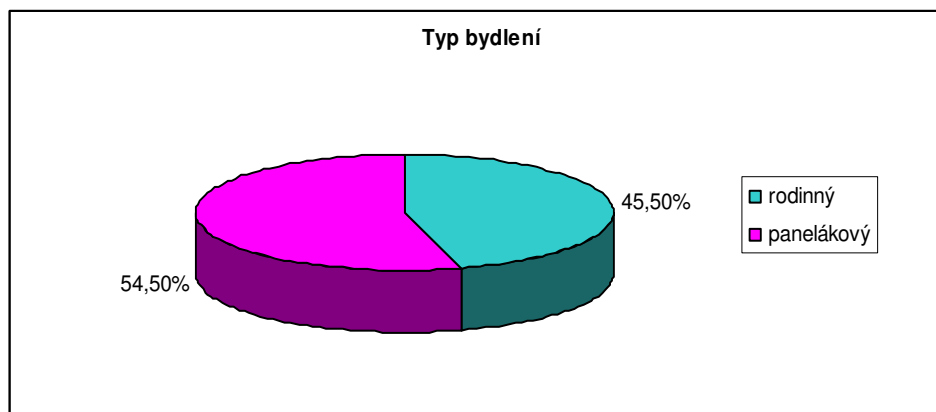
Graf č. 2 Zaměstnání

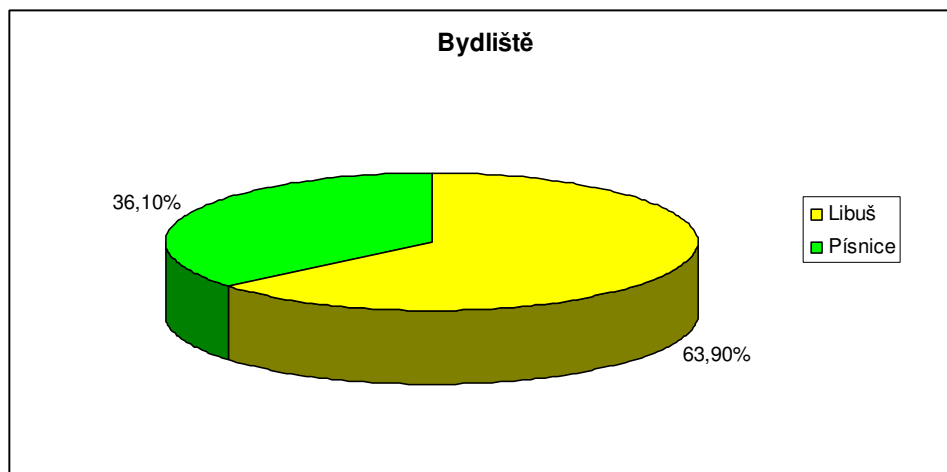
Graf č. 3 Vzdělání

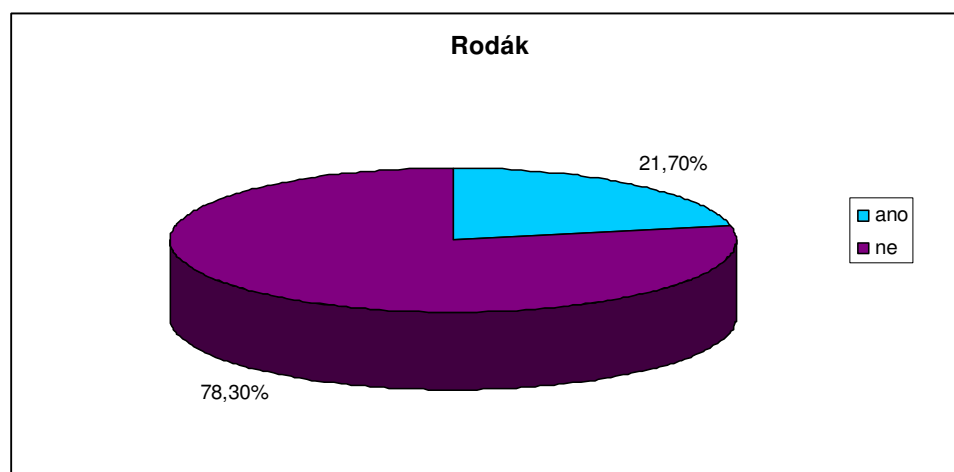
Graf č. 4 Typ bydlení

Graf č. 5 Bydliště

Graf č. 6 Rodák či ne

8.16 Dotazník A1 – Spokojenost občanů s místním společenstvím

Dotazníkové šetření

A.1: Spokojenost občanů s místním společenstvím

1) Obecné informace

- a) Pohlaví: ¹ muž ² žena
- b) Věk: _____
- c) Zaměstnání: ¹ student ² zaměstnaný ³ nezaměstnaný
⁴ důchodce
- d) Vzdělání: ¹ VŠ ² středoškolské ³ základní
- e) Bydliště: ¹ Libuš ² Písnice
- f) Jste rodákem – žijete v MČ Praha-Libuš od narození? ¹ ano ² ne
- g) Bydlíte: ¹ v rodinném domě ² v panelovém domě

Smyslem této části je zjistit základní sociodemografické údaje o respondentovi, které se využijí k dalšímu statistickému zpracování. (Údaje o adrese slouží k základnímu určení místa bydliště, pro potřeby lokalizace jednotlivých odpovědí).

1.a) Jak jste spokojen(a) s vaší městskou částí, jako s místem, kde žijete nebo i pracujete?

- ¹ velmi spokojen ² mírně spokojen ³ mírně nespokojen ⁴ velmi nespokojen

Prosím přiřadte ke každé z následujících otázek bodové skóre (0 velice nízká spokojenost, 10 velmi vysoká)

1.b) Vyjádřete úroveň vaší spokojenosti na bodové stupnici (0 nízká, 10 vysoká) _____

2) Jak jste spokojen s mezilidskými vztahy (vztahy se sousedy, s ostatními obyvateli) vMČ? _____

3) Jak jste spokojen s možnostmi provozování svých zálib a koníčků (zda je v městské části dostatek možností pro volnočasové aktivity, jejich kvalita)? _____

4) Jak jste spokojen se základními veřejnými službami? _____

4. a) se sociálními službami (např. pečovatelská služba, domovy důchodců)? _____

4. b) s mateřskými a základními školami? _____

4. c) se středními školami? _____

4. d) s městskou hromadnou dopravou? _____

4. e) s fungováním Úřadu městské části Praha-Libuš? _____

4. g) s fungováním Technických služeb komunikací (úklid komunikací)? _____

4. h) s fungováním Pražských služeb (svoz odpadů)? _____

4. ch) s fungováním Městské policie? _____

5) Jak jste spokojen s kvalitou okolního životního prostředí? _____

5. a) s kvalitou ovzduší _____

5. b) se stavem přírody a zeleně v městské části _____

5. c) s úrovní hluku _____

6) Jak jste spokojen s možnostmi účastnit se místního plánování, rozhodování či veřejných projednání jednotlivých aktivit v městské části (možnost zapojit se do těchto procesů např. územní plán, komunitní plánování, místní Agenda 21, projekt Zdravá Libuš a Písnice, kulaté stoly.)? _____

7) Jak bezpečné je podle vás: (10 = bezpečné až 0 = nebezpečné)

- _____ Být přes den doma s nezamknutými dveřmi?
 _____ Nechat přes noc otevřené okno?
 _____ Chodit v noci po hlavních ulicích?
 _____ Chodit v noci po veřejných prostranstvích (parky, veřejně přístupné plochy, hřiště)?

8) Zhodnoťte prosím dostupnost následujících služeb (10 = dostupné až 0 = nedostupné)

_____	Sportovní zařízení	_____	Odborní lékaři
_____	Kino	_____	Lékařská služba první
_____	Muzea a výstavní síně	_____	pomoci
_____	Kulturní dům	_____	Sociální služby (např.
_____	Knihovna	_____	pečovatelská
_____	Praktičtí lékaři	_____	služba, domov důchodců)
_____	Nemocnice	_____	Policie
_____	Stomatologická péče	_____	Školy
		_____	Městská hromadná doprava

9) Zhodnoťte kvalitu následujících položek (10 = kvalitní až 0 = nekvalitní)

_____	Veřejné parky a zahrady, zeleň obecně	_____	Kvalita ovzduší
_____	Veřejná prostranství (náměstí, ulice...)	_____	Hlučnost v noci
_____	Zastavěné prostory (zastavěné plochy, výstavba)	_____	Hlučnost ve dne
_____	Odvoz odpadů a čištění ulic	_____	Možnost parkování

10) Jaký je váš názor na následující možnosti (10 = dobré až 0 = špatné)

- _____ **Způsob hospodaření s majetkem městské části**
 _____ **Spokojenost s výběrem investičních akcí realizovaných městskou částí Praha – Libuš**
 _____ **Kulturní vyžití**
 _____ **Sportovní vyžití**
 _____ **Možnost relaxace, trávení volného času**

11) Zhodnoťte následující možnosti Vašeho zapojení do rozhodování ve vaší městské části: (10 = vysoké až 0 = nízké)

- _____ **Podílet se na místním plánovacím procesu (projekt Zdravá Libuš a Písnice, kulaté stoly, veřejná projednávání ap.)?**
 _____ **Stát se členem místních zájmových organizací, spolků?**
 _____ **Podávat přímé žádosti/dotazy na ÚMČ Praha-Libuš?**
 _____ **Kvalita reakcí a odpovědí ze strany ÚMČ Praha-Libuš na můj dotaz nebo problém?**
 _____ **Zřízení diskusního fóra na webu MČ Praha-Libuš?**
 _____ **Účast v komunálních volbách/referendech?**
 _____ **Spokojenost s rozsahem služeb na ÚMČ Praha-Libuš?**
 _____ **Informovanost o stavbě silničního okruhu a jeho vlivu na MČ Praha Libuš?**
 _____ **Spokojenost se stávající dopravou v městské části (ne městskou hromadnou)?**
 _____ **Informovanost o výhledovém dopravním řešení v městské části (metro, tramvaj)?**
 _____ **Spokojenost s místním časopisem „U Nás“ (najdu v něm ty informace, které bych potřeboval)?**

11 b) Jaké informace Vám chybí v místním časopisu "U Nás"?

---

12) Jste ochoten(na) vyvinout vlastní iniciativu ke zlepšení vzhledu blízkého okolí vašeho bydliště?

¹ ano ² ne

12b) Můžete prosím vlastní iniciativu blíže specifikovat?

---

13) Je něco, co Vám v MČ Praha - Libuš chybí?

---

14) Kde byste uvítal(a) centrum městské části?

8.17 Deklarace

Projekt Zdravá Libuš a Písnice

DEKLARACE

I.

Projekt Zdravá Libuš a Písnice, který dnes přijímá zastupitelstvo městské části Praha - Libuš, je základním dokumentem pro aktivity městské části v mezinárodním „Projektu Zdravé město“ a mezinárodním programu „místní Agenda 21“.

Tyto mezinárodní programy, které probíhají pod patronací Organizace spojených národů a jejích institucí (Světová zdravotní organizace – WHO), za podpory Evropské unie a ve spolupráci s mnoha dalšími významnými odbornými partnery, jsou v prostředí České republiky realizovány Národní sítí Zdravých měst ČR (NSZM ČR).

Věříme, že Projekt Zdravá Libuš a Písnice bude municipalitě pomáhat ke kvalitnímu místnímu rozvoji, naplnění mezinárodních standardů veřejné správy a současně k dosažení dobrého jména naší městské části v rámci regionu, České republiky i Evropy.

II.

Přijetím Projektu Zdravá Libuš a Písnice je potvrzen pokračující zájem městské části o naplňování zásad a cílů základních dokumentů EU a OSN, které se zabývají oblastmi udržitelného rozvoje, zdraví a kvality života, a k jejichž naplňování se Česká republika zavázala, zejména:

- Agenda 21, dokument Organizace spojených národů
- Zdraví 21 (Health 21), dokument Světové zdravotní organizace
a dalších významných mezinárodních a národních dokumentů, zejména:
- Národní akční plán zdraví a životního prostředí (NEHAP), dokument Vlády ČR.

III.

Přijetím této deklarace městská část Praha - Libuš potvrzuje svůj zájem být pokročilým členem asociace Národní síť Zdravých měst ČR (NSZM ČR). Asociace a její odborní partneři budou poskytovat městské části pomoc v postupu ke zdraví, udržitelnému rozvoji a kvalitě života v rámci Metodiky NSZM ČR. Městská část má možnost aktivně spolupracovat s ostatními členy NSZM ČR.

Činnost městské části podle Projektu Zdravá Libuš a Písnice bude naplňovat mezinárodně uznávaná doporučení EU a OSN v rámci veřejné správy a rozvoje městské části, kterými jsou zejména:

- místní Agenda 21
- místní realizace dokumentu Zdraví 21
- místní Akční plán zdraví a životního prostředí (LEHAP).

IV.

Při vědomí důležitosti výše uvedených cílů se městská část rozhodla k následujícímu postupu:

Městská část zajistí nezbytné podmínky a zázemí pro řízení a realizaci Projektu Zdravá Libuš a Písnice v souladu s doporučeními asociace NSZM ČR.

V návaznosti na projekt bude započat proces strategického plánování a řízení rozvoje městské části Praha - Libuš, který se bude dotýkat rozvoje v oblasti zdraví, oblasti životního prostředí, oblasti ekonomické a hospodářské, i v oblasti sociální a kulturní.

Strategický rozvoj městské části bude probíhat v kvalitě místní Agendy 21, tedy s cílem dlouhodobě udržitelného rozvoje města a v partnerské spolupráci s občany. Městská část bude v rámci projektu usilovat o spolupráci se zástupci jiných úřadů, institucí a škol, i se zástupci hospodářského a nevládního sektoru.

V Praze dne 13.12.2006

Petr Mráz v.r.
starosta

Ing. Pavel Macháček v.r.
místostarosta

8.18 Kapitola 28 dokumentu Agenda 21

Kapitola 28 dokumentu AGENDA 21

INICIATIVY MÍSTNÍCH ÚŘADŮ NA PODPORU AGENDY 21 PROGRAMOVÉ OBLASTI

Východiska opatření

28.1.

Velké množství problémů a řešení obsažených v Agendě 21 má své kořeny na úrovni místních aktivit; participace a spolupráce místních úřadů bude proto faktorem určujícím úspěšnost realizace jejich cílů. Místní úřady vytvářejí, řídí a udržují ekonomickou, sociální a environmentální infrastrukturu, dohlížejí na plánování, formují místní politiku životního prostředí a předpisy a pomáhají při implementaci národní a subnárodní environmentální politiky. Protože jsou úrovní správy nejbližší lidem, sehrávají důležitou roli ve výchově, mobilizaci i při reakci na podněty veřejnosti a napomáhají tak dosažení udržitelného rozvoje.

Cíle

28.2.

Pro tuto programovou oblast byly navrženy následující cíle:

- (a) do roku 1996 by měla většina místních úřadů ve všech zemích provést konzultace s obyvatelstvem a sáhnout v rámci komunit konsenzu ohledně "místní Agendy 21";
- (b) do roku 1993 by mělo mezinárodní společenství iniciovat konzultační proces, zaměřený na zvýšení spolupráce mezi místními úřady;
- (c) do roku 1994 by měli představitelé sdružení měst a dalších místních úřadů zvýšit úroveň spolupráce a koordinace za účelem zlepšení výměny informací a zkušeností mezi jednotlivými místními úřady;
- (d) všechny místní úřady v jednotlivých zemích by měly podněcovány k implementaci a monitorování programů zaměřených na zabezpečování účasti žen a mládeže v procesech rozhodování, plánování a implementace.

Činnosti

28.3.

Všechny místní úřady by měly vstoupit do dialogu s občany, místními organizacemi a soukromými podniky a přijmout "místní Agendu 21". Na základě konzultací a vytváření konsenzu by se místní úřady poučily od občanů a od místních, občanských, komunitních, obchodních a průmyslových organizací a získaly informace nutné pro zformulování nejlepších strategií. Tento proces konzultací by zvýšil povědomí domácností o udržitelném rozvoji. Jednotlivé programy, politiky, zákony a předpisy úřadů zaměřené na dosažení cílů Agendy 21 by byly základě přijatých místních programů posouzeny a modifikovány. Jednotlivé strategie by také mohly být použity při podpoře návrhů na místní, národní, regionální a mezinárodní financování.

28.4.

Je třeba posilovat partnerství mezi relevantními orgány a organizacemi, jako jsou UNDP, Centrum OSN pro lidská sídla (Habitat), UNEP, Světová banka, regionální banky, Mezinárodní unie místních úřadů, Světová asociace velkých metropolí, Summit velkých měst světa, Organizace spojených měst a další partnerské organizace, s cílem zmobilizovat větší mezinárodní podporu ve prospěch programů místních úřadů. Důležitým cílem by bylo podporovat, rozšiřovat a zvyšovat úroveň stávajících organizací pracujících v oblasti vytváření potenciálu místních orgánů a péče o místní životní prostředí.

Z tohoto důvodu:

- (a) se vyzývají Habitat a další relevantní orgány a organizace OSN, aby posílily služby spočívající ve sběru informací o strategických záměrech místních úřadů především o těch, které vyžadují mezinárodní podporu;
- (b) by mohly být, prostřednictvím periodických konzultací, probíhajících za účasti mezinárodních partnerů i rozvojových zemí, přezkoumány jednotlivé strategie a zvážena nejlepší forma mobilizace mezinárodní podpory. Takovéto odvětvové konzultace by doplňovaly současně probíhající konzultace, zaměřené na jednotlivé země, jako jsou například konzultace, které se konají v konzultačních skupinách anebo formou kulatých stolů.

28.5.

Zástupci asociace místních úřadů orgánů jsou vyzýváni k zavedení procesů zaměřených na zlepšení výměny informací, zkušeností a na vzájemnou technickou spolupráci mezi jednotlivými místními úřady.

Prostředky implementace:

(a) Financování a vyhodnocení nákladů

28.6.

Doporučuje se, aby všechny strany znovu posoudily nároky na financování v této programové oblasti. Sekretariát Konference odhadl průměrné celkové roční náklady pro období 1993-2000 na posílení služeb mezinárodního sekretariátu zaměřených na implementaci činností v rámci této kapitoly na přibližně 1 milion USD hrazený mezinárodním společenstvím formou grantů nebo úlev. Toto je pouze indikativní a řádový odhad nákladů, který dosud nebyl přezkoumán vládami.

(b) Rozvoj lidských zdrojů a vytváření potenciálu

28.7.

Tato programová oblast by měla ulehčit vytváření potenciálu a školící aktivity, které již jsou obsaženy v jiných kapitolách Agendy 21.

Zdroj: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGSI0KM/\\$FILE/kap_28_ma21.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGSI0KM/$FILE/kap_28_ma21.pdf)